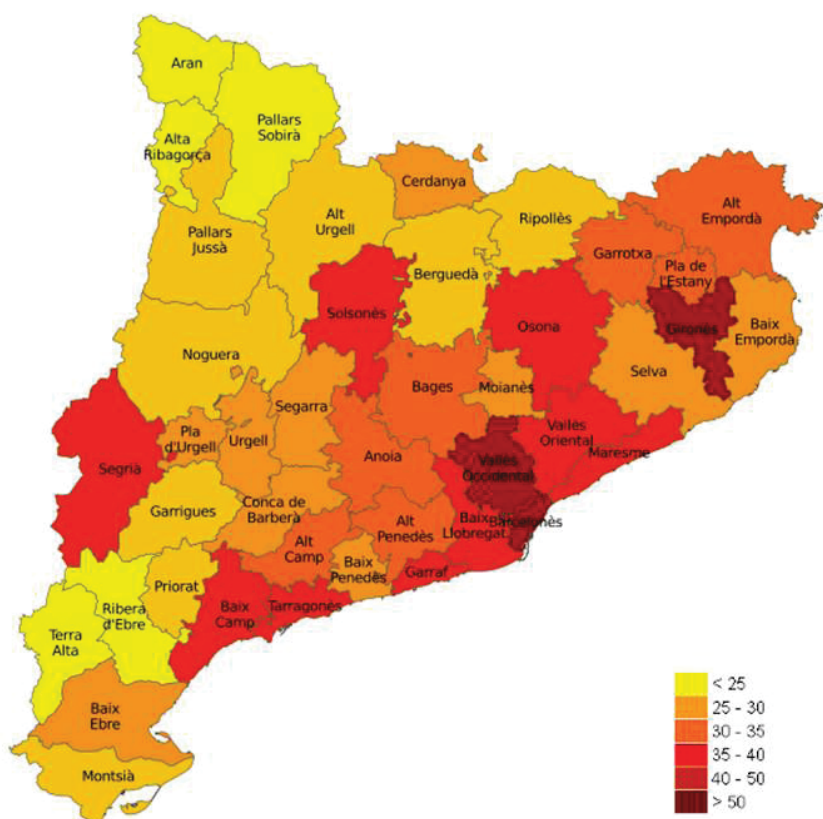

13a edició

Índex ADEPG - FEGP 17

de competitivitat territorial

L'Índex ADEPG-FEGP s'ha concebut des d'un inici sota el criteri fonamental de ser entenedor, fiable i útil.

Aquest informe analitza els principals canvis en els factors de competitivitat de les comarques catalanes. A partir d'aquests factors i els indicadors que en formen part, s'ofereix un rànquing comarcal de competitivitat.

#índex_competitivitat

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

El treball proporciona la posició que ocupen les 42 comarques catalanes en relació a un rànquing global de competitivitat i també en cadascun dels factors analitzats

Presentació

La present edició representa la 13a en la sèrie de l'Índex de Competitivitat Territorial, impulsat fins la darrera edició per l'Associació d'Empresaris de l'Alt Penedès, el Baix Penedès i el Garraf (ADEPG). Per a l'edició actual, l'elaboració de l'informe esdevé per primer cop un projecte comú de les entitats patronals més destacades del territori, l'ADEPG i la UEP (Unió Empresarial del Penedès). Del procés d'integració de les dues entitats, neix la Federació Empresarial del Gran Penedès (FEGP), del que es deriva la nova denominació de l'Índex, que es converteix enguany en l'*Índex ADEPG/FEGP*, adquirint major representativitat sobre el territori que és objecte d'anàlisi.

L'altra novetat d'aquesta edició ha estat la introducció de canvis importants en els indicadors que operativitzen l'Índex amb la finalitat d'aproximar millor el concepte de competitivitat. Així, s'han introduït fins a set indicadors nous, alguns força rellevants pel fet que guarden una relació més directa amb aspectes com l'emprenedoria, la innovació o la disponibilitat de sòl, elements que no quedaven prou ben caracteritzats en les edicions anteriors i que eren objecte sovint de debat metodològic. S'introdueixen, per tant, noves informacions que aporten llum sobre les noves societats constituïdes, les proteccions de les innovacions (sol·licituds de patents i marques), el sòl destinat per planejament a l'activitat econòmica i el sòl urbà vacant, entre d'altres.

Des del 2005, any en què es va elaborar per primer cop l'Índex de competitivitat territorial, s'ha consolidat com un dels principals instruments d'anàlisi dels determinants de la competitivitat de les comarques catalanes, donant llum sobre les seves interrelacions i millorant la comprensió de les fortaleses i febleses de les economies comarcals, de forma que els agents territorials puguin encarar amb major rigor els principals reptes i oportunitats als què han de fer front en el futur.

L'elaboració de l'Índex ADEPG va suposar en el seu moment una experiència pionera a Catalunya, pel que fa al desenvolupament del concepte de competitivitat i a l'establiment de models d'anàlisi operativa dels factors que la componen. Al llarg d'aquests anys, l'instrument s'ha anat millorant per tal d'adaptar-lo a les aproximacions més actuals del concepte de competitivitat i a les fonts d'informació disponibles que permeten mesurar-lo amb major precisió, i la present edició n'és una bona mostra, amb la incorporació de nous indicadors i l'actualització dels existents.

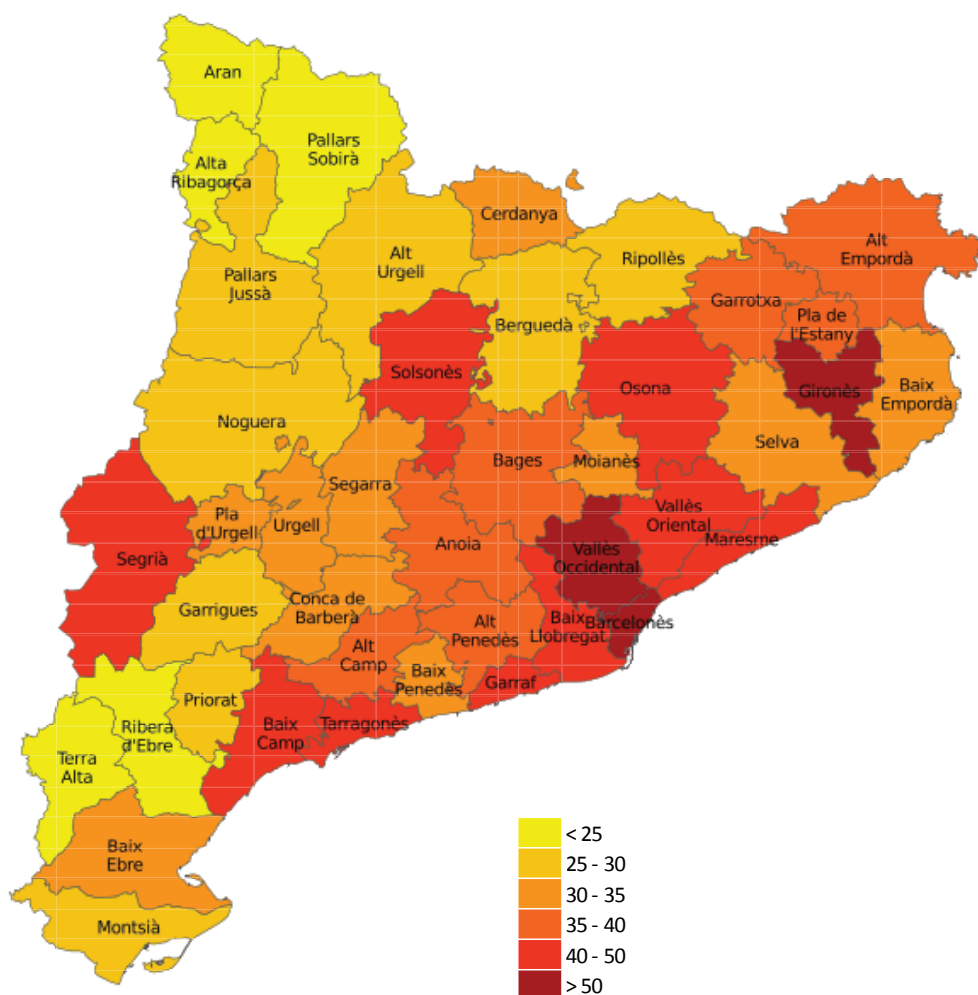
En l'informe es presenta la posició competitiva de les 42 comarques catalanes, així com la posició que ocupen en cadascuna de les dimensions en les que s'ha operativitzat el concepte de competitivitat i s'analitzen breument la situació de les 10 comarques que obtenen un millor resultat.

En una segona part, s'entra en l'anàlisi de la competitivitat de les comarques penedesenques i s'apunten algunes recomanacions per tal que les institucions implicades en el desenvolupament competitiu d'aquestes comarques, puguin prioritzar i definir millor les seves intervencions.

En un tercer apartat, es desenvolupa des del punt de vista conceptual la competitivitat i els factors que engloba, i s'explica com s'acaba operativitzant en un índex sintètic, detallant-ne els indicadors i la seva interpretació.

El treball ha estat portat a terme per l'equip Activa Prospect i rep la col·laboració de CaixaBank i el suport institucional de la Diputació de Barcelona i de l'Agència de Desenvolupament Comarcal Node Garraf.

Resultats: Índex 2017 de competitivitat territorial

Comarca	Índex	Ranq/42	Comarca	Índex	Ranq/42
Barcelonès	75,3	1	Urgell	33,4	22
Vallès Occidental	54,5	2	Moianès	32,7	23
Gironès	51,0	3	Segarra	32,5	24
Baix Llobregat	47,6	4	Pla d'Urgell	32,0	25
Tarragonès	47,6	5	Baix Empordà	31,7	26
Segrià	45,2	6	Conca de Barberà	31,4	27
Vallès Oriental	43,0	7	Baix Ebre	30,7	28
Osona	42,1	8	Cerdanya	30,4	29
Garraf	42,1	9	Noguera	29,0	30
Maresme	41,5	10	Montsià	28,5	31
Baix Camp	40,1	11	Berguedà	27,9	32
Solsonès	40,0	12	Priorat	27,4	33
Alt Penedès	39,0	13	Ripollès	27,2	34
Bages	38,7	14	Pallars Jussà	26,8	35
Garrotxa	38,2	15	Alt Urgell	26,2	36
Alt Camp	37,6	16	Garrigues	25,3	37
Pla de l'Estany	36,9	17	Aran	24,6	38
Anoia	35,6	18	Ribera d'Ebre	24,2	39
Alt Empordà	35,6	19	Terra Alta	23,7	40
Baix Penedès	34,2	20	Alta Ribagorça	22,1	41
Selva	33,6	21	Pallars Sobirà	20,8	42

**El Barcelonès
eixampla les
distàncies amb la
resta de comarques**

**El Gironès escala
dos llocs fins la 3a
posició i s'uneix al
Vallès Occidental en
la lluita per la 2a
posició**

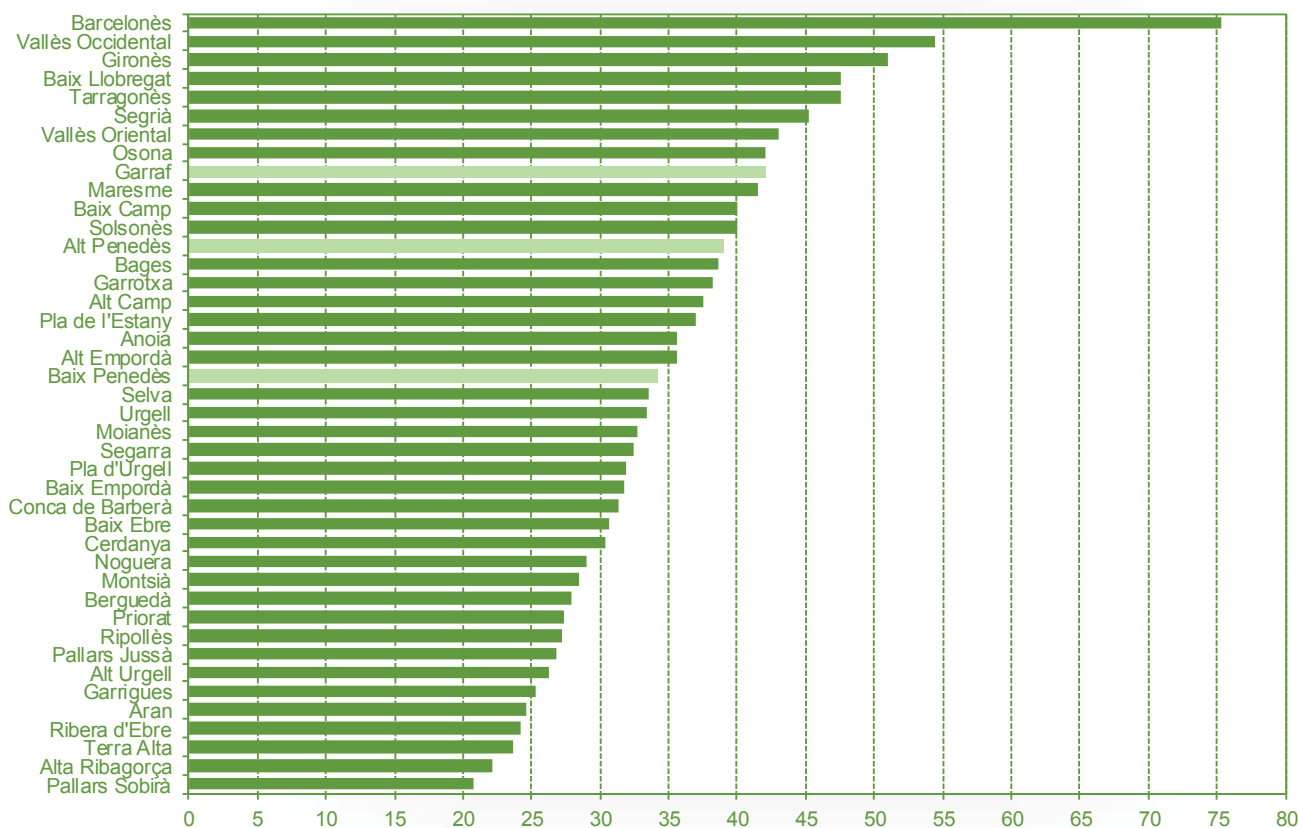
RÀNQUING COMARCAL DE COMPETITIVITAT

El Barcelonès és, un any més, la comarca catalana que combina millor les condicions per a les empreses que operen en un context internacional de producció de béns i serveis intensius en coneixement i tecnologia i les condicions per a la sostenibilitat social i mediambiental del seu model de desenvolupament econòmic. Les millores introduïdes a l'Índex en aquesta edició per tal d'aproximar millor el concepte, han comportat, al mateix temps, un major distanciament amb la resta de comarques catalanes. Així, la puntuació obtinguda en l'Índex se situa en un valor de 75,3 sobre 100, 12,1 punts més que en l'edició anterior i la distància respecte a la comarca que la segueix en el rànquing – el Vallès Occidental- s'eixampla respecte al 2015 en gairebé 10 punts (20,9 punts de diferència el 2016).

El Vallès Occidental, amb la 2a posició en el rànquing, també millora la puntuació global, 1,8 punts més respecte al 2015 amb una valor de 54,5 punts. No obstant això, amb els canvis introduïts, la distància que històricament separava al Vallès Occidental de la resta de comarques que la seguien en el rànquing es redueixen significativament. Aquesta situació s'explica per l'important progressió que ha registrat el Gironès durant el 2016, situant-se en la 3a posició en el rànquing, a només 3,4 punts del Vallès Occidental i una puntuació global de 51 punts (un increment de 6,4 punts respecte al 2015).

En 4a i 5a posició se situen les comarques del Baix Llobregat i Tarragonès, que empaten en puntuació (47,6). Totes dues perden una posició en el rànquing com a conseqüència de la millora registrada pel Gironès. Amb tot, les dues comarques registren millores respecte a la puntuació obtinguda el 2015, tot i que és més intensa la milloria en el Tarragonès. A 2,4 punts se situa el Segrià, que ocupa la 6a posició en el rànquing, amb un increment significatiu en la seva valoració global que ha comportat una reducció de la distància amb les seves predecessores. Amb tot, la seva posició relativa es manté respecte a la registrada el 2015. La comarca d'Osona escala tres posicions en el rànquing i de nou ocupa la 8a posició, situació que es va repetir el 2014. Se situa entre les comarques que registren un major guany, de 5,7 punts. Amb la mateixa puntuació se situa el Garraf, que obté la 9a plaça i repeteix posició, consolidant-se en el grup de comarques que encapçala el rànquing. Per últim, en la 10a posició se situa el Maresme, que perd dos llocs respecte al 2015.

Puntuació obtinguda en l'Índex ADEPG/FEGP 2017

Les comarques són puntuades de 0 a 100.

Nota: Amb la mètrica utilitzada en la construcció de l'Índex, una comarca que presentés els millors paràmetres possibles en tots els indicadors obtindria una puntuació final de 100 en l'Índex i la que menys un 0. La resta es mouen entre aquests dos calors en funció de la distància a cadascuna d'elles.

Els nous indicadors introduïts en el model reforcen al Barcelonès com a comarca més competitiva, la situen com una de les comarques més emprenedores i innovadores, amb més avantatges per a l'activitat terciària intensiva en coneixement

Les externalitats que ofereix el Vallès Occidental afavoreixen tant l'orientació industrial com terciària vers la producció de béns i serveis intensius en coneixement i tecnologia

Les bases de competitivitat del Gironès són similars a les del Barcelonès però sense els inconvenients que es deriven de la concentració excessiva d'activitat residencial i productiva

El Baix Llobregat presenta majors externalitats per aquelles empreses on el més important és l'accés als mercats

Repetint la posició de les darreres edicions, el **Barcelonès** es torna a erigir com la comarca capdavantera en la classificació general de l'Índex, i ja són 8 anys consecutius. Són nombroses les seves forteses i les externalitats positives que presenta front la resta de comarques catalanes. Obté les millors valoracions en dimensions com la qualificació de la mà d'obra i els recursos per la formació professional, les infraestructures de transport i comunicacions, els serveis de suport a l'activitat productiva, l'accés als mercats, la innovació i el desenvolupament tecnològic i, finalment, el volum de mercat i d'activitat. En altres dimensions, tot i no situar-se com la comarca capdavantera, continua rebent bones puntuacions, per exemple es posiciona com la 3a comarca amb millor valoració en la dimensió de l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial. Dins dels factors de producció, destaca també per l'important desenvolupament dels serveis formatius, la presència de titulats universitaris i una major demanda de llocs de treball qualificats, així com una bona cobertura de transport públic i un desplegament de la fibra òptica, i rep la quantitat més elevada d'inversions en la xarxa de carreteres. A més, disposa de la major concentració de serveis empresarials avançats, que beneficia directament en la competitivitat de les empreses localitzades al seu territori. En els factors distributius destaca per ser la comarca catalana amb millor accessibilitat a les infraestructures de transport i logístiques, i millor accés als mercats, tant local, regional com internacional. Pel que fa als factors de demanda, el Barcelonès es constitueix com un mercat exigent demandant de serveis intensius en coneixement i tecnologia, recolzat per un desenvolupament important dels serveis d'R+D+i. Per contra, la comarca presenta algunes febleses que es deriven al mateix temps de les economies d'aglomeració existents, com és la pressió sobre el sòl que afecta a la disponibilitat d'aquest factor i al preu, restant atractius locals per a la indústria i la logística. L'altre feblesa se situa en la sostenibilitat mediambiental, derivada de l'elevat impacte que té l'activitat residencial i productiva i la dificultat de gestionar-lo.

El **Vallès Occidental** repeteix la 2a posició, encadenant sis anys consecutius en aquest lloc. Com succeeix amb el Barcelonès, presenta una posició competitiva molt avantatjosa en bona part dels indicadors, ocupant les primeres posicions per darrera del Barcelonès, excepte en la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, on la comarca registra les millors condicions. En els factors de producció destaca pels serveis de suport a la producció, gràcies a l'ampli desenvolupament dels serveis empresarials avançats i dels serveis TIC. La cobertura de fibra òptica, de transport públic i les inversions en transport i comunicacions li proporcionen la 3a posició entre les dimensions d'infraestructura de transport i comunicacions. Pel que fa als avantatges distributius ocupa la 4a posició, degut al seva menor accessibilitat als principals pols de distribució de serveis i mercaderies. Pel que fa a les condicions de la demanda, se situa com la 2a comarca en innovació i desenvolupament tecnològic i en volum de mercat i d'activitat. Gaudeix d'una economia molt diversificada (la 2a), i d'una important presència de serveis intensius de coneixement i d'activitats d'R+D+i. Pel que fa al mercat, es configura com la 2a concentració empresarial més important, i la segona en renda disponible. Per contra, els factors que li resten competitivitat radiquen en la sostenibilitat mediambiental, especialment pel que fa als residus i la seva valorització, ja siguin de caràcter domèstic com industrial.

El **Gironès** esdevé aquesta nova edició la 3a comarca més competitiva, escalant dues posicions respecte l'any 2015, i superant les comarques del Baix Llobregat i el Tarragonès. La seva millora radica en el manteniment de la majoria de factors que havien estat claus en edicions anteriors a la comarca, i en la millora de factors destacats, com ara el volum de mercat i d'activitat i l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial. Entre els factors de sostenibilitat, el Gironès destaca com la segona comarca amb major sostenibilitat social, amb una elevat nombre de llocs de treball en relació a la seva població. Entre els factors de producció, és la 3a més competitiva en relació als serveis de suport a la producció, on destaca per l'important desenvolupament dels serveis financers, un element clau per impulsar projectes empresarials. També disposa d'una elevada qualificació dels recursos humans i un important desenvolupament dels serveis educatius i formatius, on se situa en 4a posició. Els avantatges distributius milloren respecte l'any anterior, i ocupa la 5a posició al rànquing, especialment per la seva proximitat als pols de distribució de serveis i mercaderies. Pel que fa a les condicions de la demanda, se situa en la 6a posició en innovació i desenvolupament tecnològic, i alhora registra una important millora pel que fa al volum de mercat i d'activitat, amb una important presència de serveis intensius en coneixement. El factors que afecten de forma més negativa a la competitivitat de la comarca estan relacionats amb la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, per la reduïda disponibilitat de sòl urbà vacant i de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable, i per la poca activitat de compravenda d'habitatges.

El **Baix Llobregat** se situa en la 4a posició el 2016, la mateixa posició que havia ocupat entre 2011 i 2013. Dins dels factors de competitivitat, presenta importants avantatges entre els factors de producció, els avantatges distributius i les condicions de la demanda. Destaca especialment amb les infraestructures de transport i comunicacions, on ocupa la 2a posició entre el conjunt de comarques. També ocupa una molt destacada 3a posició pel que fa a l'accés als mercats de clients i proveïdors, i l'accés a la informació, així com en el volum de mercat i d'activitat. Com succeeix en els casos anteriors, les seves principals debilitats provenen de la sostenibilitat mediambiental (28a posició), però també de la sostenibilitat social, de l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial, i de la qualificació dels RRHH i els seus recursos per la formació, que resten competitivitat a la comarca. Els principals

El Tarragonès presenta importants avantatges per les empreses amb requeriments logístics importants, gràcies a la disponibilitat de sòl i les infraestructures de transport

El Segrià presenta un menor dinamisme en la nova etapa expansiva de l'economia, l'especialització en activitats menys dinàmiques i la menor demanda interna en són la causa

El principals atractius del Vallès Oriental se situen en la disponibilitat de sòl, la important diversificació de la seva economia i l'existència d'una indústria altament competitiva

Osona se situa entre les comarques més dinàmiques en termes d'ocupació

Les fortaleeses del Maresme se situen en el capital humà i la dimensió del mercat comarcal

canvis en relació a l'edició anterior ha estat la millora de l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial, que tot i estar en una posició baixa, millora 13 posicions. En els factors de sostenibilitat, es produeix una millora de la sostenibilitat social, gràcies a la millora del mercat laboral, però alhora, es dona un empitjorament de la sostenibilitat mediambiental, amb especial atenció sobre els residus, tant domèstics com industrials.

El **Tarragonès** ocupa la 5a posició, amb una valoració global pràcticament idèntica a la del Baix Llobregat. Les principals fortaleeses en el model competitiu de la comarca es troben entre els factors de producció. És la segona comarca amb una major disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, només superada pel Vallès Occidental. Se situa en 3a posició pel que fa a la qualificació dels RRHH i dels recursos per a l'educació i la formació professional. És la 4a comarca en l'àmbit de les infraestructures de transport i comunicacions, amb una destacada cobertura de transport públic i una important inversió en infraestructures i comunicacions. Ocupa també una bona posició pel que fa a desenvolupament dels serveis de suport al teixit productiu (la 5a), especialment dels serveis empresarials avançats i dels serveis financers. Els avantatges distributius i la innovació i el desenvolupament tecnològic també són importants, i se situa en la 6a i la 7a posició, respectivament. Les principals debilitats de la comarca es troben en la sostenibilitat mediambiental (la 34a), i en l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial, tot i les millores registrades en tots dos àmbits.

El **Segrià** manté el 6è lloc que ocupava un any abans. La comarca obté una bona valoració en factors com els serveis de suport a la producció (4a), qualificació dels RRHH i els recursos formatius disponibles (5a), així com en infraestructures de transport i comunicacions i en disponibilitat de sòl per a l'activitat econòmica. Aquests esdevenen els punts claus del seu model. Cal destacar que el seu model és notablement sostenible socialment, situant-se en la 9a posició. Els avantatges distributius obtenen una valoració més discreta (la 13a), en bona part degut a la seva situació geoestratègica respecte al mercat final català (la 32a). En l'apartat d'innovació i desenvolupament tecnològic ocupa la 14a posició, tot i el desenvolupament de serveis intensius en coneixement (6a). Els factors que obtenen una valoració més baixa són els de les condicions de la demanda, especialment el volum de mercat i d'activitat i l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarials (la 21a en ambdós casos), degut a la lleugera pèrdua de població i la baixa activitat constructora, i al menor dinamisme de l'ocupació i empresarial.

El **Vallès Oriental** torna a situar-se en la 7a posició, la mateixa que va ocupar l'any anterior. Dins dels factors de producció, s'erigeix com la tercera comarca amb la 3a disponibilitat més elevada de sòl i espai per a l'activitat econòmica, gràcies a una major disposició de sòl urbanitzable així com de sòl urbà qualificat per a activitat econòmica. Altres elements claus del seu model radiquen en les condicions de la demanda, on ocupa la 5a posició en innovació i desenvolupament tecnològic. I és que el Vallès Oriental disposa de la diversificació productiva més elevada entre totes les comarques, així com una destacada presència d'indústries de mitjana-alta tecnologia, amb una important protecció de les innovacions industrials (patents). El seu volum de mercat i d'activitat també destaca de forma notable, ocupant la 6a posició, gràcies entre altres coses a l'elevada concentració empresarial. Els avantatges distributius també són importants, derivats de la proximitat al mercat final català i a les principals vies de comunicació, així com de la densitat poblacional. La seva principal feblesa se situa en la qualificació dels RRHH i dels recursos per a la formació, ja que s'observa una baixa continuïtat per part dels joves dels estudis postobligatoris i una menor presència de personal qualificat i amb educació superior. Els factors de sostenibilitat obtenen també una valoració força baixa. La sostenibilitat social és el principal escull, ocupant la 24a posició, degut a l'elevada incidència de l'atur i una sinistralitat laboral destacada. En l'àmbit mediambiental les principals problemàtiques provenen dels residus industrials, tant pel que fa a l'impacte com en el seu tractament.

Osona, tal i com va succeir el 2014, torna a situar-se en el grup de comarques més competitives, ocupant la 8a posició. L'element més destacat en el seu model econòmic és la sostenibilitat mediambiental, on encapçala el rànquing entre totes les comarques, gràcies a la gestió mediambiental i el baix impacte mediambiental de l'activitat residencial. Entre els factors de producció, també hi ha alguns factors clau en la seva millora competitiva recent. Entre els factors de competitivitat, destaca la 5a posició en l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial, tret que s'ha consolidat en les darreres edicions, i impulsat principalment per la bona evolució de l'ocupació (la comarca s'ha situat els tres darrers anys entre les que creen més ocupació). Altres factors destacables i que registren una evolució positiva són la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica i els serveis de suport a la producció, situant-se en la 8a posició en ambdós casos. En la resta de factors ocupa una posició més discreta, però sense que aquests arribin a tenir una valoració especialment negativa. Un dels factors que resta competitivitat a la comarca és l'accés als mercats de clients i proveïdors, on obté la 18a posició, motivada per la distància en que es troba dels principals pols de distribució de serveis i mercaderies, així com per la dispersió del seu mercat intern.

El **Maresme** després d'avançar fins la 8a posició el 2015, cau dues posicions en aquesta nova edició, fins a situar-se en la 10a, tancant la llista de comarques més competitives. Els principals avantatges del seu model econòmic radiquen en les condicions de la demanda, amb un volum de mercat i d'activitat destacat (5a), amb una elevada renda familiar disponible (4a), una destacada presència d'empreses, i un dels increments més notables de població (5a en ambdós casos). Entre els factors de producció, obté una bona valoració pel que fa a les infraestructures de transport i comunicacions

(8a), per la seva àmplia xarxa de transport públic i les inversions previstes. Ocupa la 10a posició pel que fa a la qualificació dels RRHH i els recursos per a la formació, ja que hi ha una important presència de treballadors qualificats (4a) i de titulats superiors, i una destacable oferta d'ensenyament. Ocupa la 9a posició pel que fa als avantatges distributius, gràcies a la proximitat dels eixos viaris principals i del mercat final català, i a una densitat i concentració de la població elevada. Per contra, el caràcter eminentment residencial de la comarca li confereixen desavantatges competitiu destacables. Entre els factors amb una valoració més negativa apareix el factor de sostenibilitat social, degut al desequilibri existent entre l'activitat productiva i la residencial, que incideix negativament en les oportunitats laborals i en una major incidència de l'atur (37a). La sostenibilitat medi ambient també obté una valoració negativa, especialment pel que fa a la generació i valoració dels residus industrials. Alhora la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica és limitada, per la poca disposició de sòl urbà vacant, i de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable.

Posició relativa en cadascuna de les dimensions de les 10 comarques més competitives de Catalunya

Factors i dimensions		Subdimensions	Barcelonès	Vallès Occidental	Gironès	Baix Llobregat	Tarragonès	Segrià	Vallès Oriental	Osona	Garraf	Maresme	
FACTORS DE SOSTENIBILITAT		Sostenibilitat social	1	14	2	16	10	9	24	11	39	33	
		Sostenibilitat medi ambiental	33	30	7	28	34	18	20	1	25	26	
FACTORS DE COMPETITIVITAT	FACTORS DE PRODUCCIÓ	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	1	8	4	17	3	5	21	14	6	10	
		Infraestructura de transport i comunicacions	1	3	6	2	4	5	11	16	13	8	
		Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	40	1	23	4	2	5	3	8	38	26	
		Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	1	2	3	6	5	4	16	8	11	12	
		AVANTATGES DISTRIBUTIUS	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	1	4	5	3	6	13	8	18	2	9
		CONDICIONS DE LA DEMANDA	Innovació, desenvolupament tecnològic	1	2	6	8	7	14	5	16	23	18
		Volum de mercat i d'activitat	1	2	7	3	14	21	6	9	8	5	
		Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	3	14	10	22	26	21	13	5	7	11	

Nota: Els colors responen a un índex semafòric, on el verd significa que la comarca es troba entre les 10 primeres amb millor comportament, en groc en el grup 11-20, en vermell en el grup 21-30 i negre entre 31-41.

Índex ADEPG/FECP 2003-2016

	Rànquing/42															Índex (0-100)								
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Var. 2016-15	2009 [1]	2010	2011	2012	2013	2014	2015 [2]	2016 [3]	
Barcelonès	2	3	2	1	6	2	1	1	1	1	1	1	1	1	-	66,5	66,9	65,2	66,5	61,7	60,5	63,2	75,3	
Vallès Occidental	1	1	1	2	1	1	3	3	2	2	2	2	2	2	-	47,6	48,2	47,3	47,4	46,5	46,1	52,7	54,5	
Gironès	4	4	6	3	3	5	4	5	4	5	6	6	5	3	2	44,9	45,1	43,2	44,8	45,5	43,5	44,6	51,0	
Baix Llobregat	5	6	4	5	4	4	2	2	3	3	3	5	3	4	-1	47,6	48,2	46,3	45,8	46,3	43,8	45,9	47,6	
Tarragonès	3	2	3	4	2	3	5	4	5	4	4	4	4	5	-1	44,2	45,5	42,6	45,5	46,0	44,3	44,7	47,6	
Segrià	6	5	5	6	5	6	6	6	7	7	5	3	6	6	-	41,2	41,5	38,4	40,3	45,7	44,5	40,9	45,2	
Vallès Oriental	7	7	7	8	7	7	7	7	6	9	7	9	7	7	-	40,3	41,3	41,5	38,5	41,9	38,2	39,3	43,0	
Osona	10	11	12	13	13	11	12	13	14	14	11	8	11	8	3	36,3	36,4	34,2	36,5	39,7	38,6	36,5	42,1	
Garraf	17	16	17	19	18	16	14	12	12	13	14	12	9	9	-	35,5	37,0	35,9	36,6	36,0	35,9	36,7	42,1	
Maresme	11	12	10	11	12	12	10	9	8	8	8	11	8	10	-2	37,2	39,1	38,1	39,8	41,6	37,5	37,8	41,5	
Baix Camp	9	8	8	7	8	8	11	10	10	10	9	10	10	11	-1	36,6	38,9	36,6	37,5	40,3	37,8	36,5	40,1	
Solsonès	25	26	24	27	27	28	26	25	18	18	20	18	21	12	9	27,6	29,1	32,3	34,3	33,0	32,2	30,8	40,0	
Alt Penedès	12	10	11	10	10	10	13	14	13	11	17	14	14	13	1	35,8	36,1	35,8	37,2	35,0	33,5	33,7	39,0	
Bages	8	9	9	9	9	9	15	15	16	17	16	13	13	14	-1	33,2	34,2	33,2	34,6	35,5	35,0	33,9	38,7	
Garrotxa	18	19	20	20	23	19	17	18	20	20	19	22	20	15	5	32,0	32,5	30,6	32,6	33,2	31,0	31,1	38,2	
Alt Camp	15	13	13	12	11	13	8	11	9	6	10	7	12	16	-4	37,8	38,2	37,4	41,2	40,0	39,2	34,6	37,6	
Pla de l'Estany	19	20	18	17	19	18	9	8	11	12	12	15	18	17	1	37,2	39,5	36,6	36,9	37,5	33,4	31,9	36,9	
Anoia	14	15	15	14	16	17	20	19	19	21	25	25	23	18	5	31,3	31,7	30,8	31,8	30,8	29,6	30,3	35,6	
Alt Empordà	13	14	14	15	14	15	18	17	17	16	13	17	17	19	-2	31,7	32,7	32,6	34,9	36,6	32,3	32,5	35,6	
Baix Penedès	23	22	22	22	24	23	21	21	23	24	22	19	16	20	-4	31,2	31,4	29,6	30,7	32,5	31,7	32,7	34,2	
Selva	16	17	16	16	15	22	16	16	15	15	15	16	15	21	-6	32,9	33,4	33,5	35,6	36,0	32,8	32,8	33,6	
Urgell	21	18	19	18	17	14	19	22	21	19	18	20	22	22	-	31,6	31,4	30,5	33,3	33,8	31,3	30,6	33,4	
Moianès	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35	23	12	-	-	-	-	-	-	24,4	32,7
Segarra	32	27	28	26	25	24	24	26	26	29	28	28	29	24	5	28,3	28,7	26,8	29,3	28,9	28,4	27,0	32,5	
Pla d'Urgell	28	24	27	24	21	20	25	30	28	27	26	26	26	25	1	28,2	26,5	26,3	29,6	30,0	29,5	28,6	32,0	
Baix Empordà	20	23	21	21	22	21	32	29	27	28	23	21	24	26	-2	25,2	26,7	26,8	29,4	32,3	31,2	29,1	31,7	
Conca de Barberà	33	32	32	32	31	29	23	23	22	22	21	23	25	27	-2	29,6	30,4	29,7	31,1	32,6	30,8	28,6	31,4	
Baix Ebre	22	21	23	23	20	25	27	24	25	26	27	24	19	28	-9	27,4	29,3	28,5	30,3	30,0	30,4	31,2	30,7	
Cerdanya	26	28	25	25	26	27	35	31	30	25	30	29	27	29	-2	23,8	25,7	25,7	30,3	28,5	28,0	27,4	30,4	
Noguera	31	29	29	29	30	26	31	34	31	30	29	27	28	30	-2	25,5	24,8	25,3	27,8	28,6	28,5	27,2	29,0	
Montsià	30	30	31	31	28	31	34	36	34	38	33	35	31	31	-	23,8	23,7	24,4	23,6	25,9	24,9	26,0	28,5	
Berguedà	27	33	30	30	32	32	30	27	29	33	31	31	36	32	4	25,9	26,9	25,9	27,0	27,0	25,8	23,4	27,9	
Priorat	40	40	41	41	41	41	38	39	40	40	39	39	41	33	8	21,2	20,6	18,6	21,6	19,0	20,4	17,5	27,4	
Ripollès	24	25	26	28	29	30	22	20	24	23	24	30	33	34	-1	29,9	31,6	29,4	31,1	30,8	26,5	25,0	27,2	
Pallars Jussà	37	37	38	35	34	36	28	28	32	32	37	32	32	35	-3	27,1	26,9	25,2	27,4	24,2	25,8	25,4	26,8	
Alt Urgell	29	31	33	33	33	33	33	32	35	31	32	33	34	36	-2	25,2	25,6	24,3	27,5	26,6	25,6	24,5	26,2	
Garrigues	35	35	35	37	37	34	39	38	36	35	36	37	38	37	1	21,0	21,0	21,5	25,0	24,5	23,7	21,9	25,3	
Aran	34	34	34	34	35	35	37	35	38	36	34	34	30	38	-8	23,0	24,2	20,1	24,8	25,7	25,2	26,1	24,6	
Ribera d'Ebre	36	39	37	36	36	37	29	33	33	34	35	36	37	39	-2	26,1	24,8	24,6	25,7	24,6	23,8	23,1	24,2	
Terra Alta	41	41	40	40	40	39	41	41	39	41	41	41	42	40	2	17,9	17,9	18,8	21,6	18,0	16,5	16,0	23,7	
Alta Ribagorça	39	38	39	39	38	40	40	40	37	39	38	38	39	41	-2	20,2	19,3	21,3	22,9	21,7	21,7	19,7	22,1	
Pallars Sobirà	38	36	36	38	39	38	36	37	41	37	40	40	40	42	-2	23,3	22,4	18,4	24,3	18,8	20,1	18,6	20,8	

[1] Trencament de la sèrie degut a la revisió, [2] El Moianès esdevé comarca, [3] S'introdueixen diverses variables

Es presenten les puntuacions obtingudes de les 42 comarques catalanes en cadascun dels 10 factors analitzats, de forma que es pot identificar en quins àmbits presenten avantatges competitiu i en quins no

PERFILS COMARCALS

En el següent gràfic es pot visualitzar el comportament de cada comarca en relació als 10 factors de competitivitat analitzats.

1	Sostenibilitat social		6	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	
2	Sostenibilitat mediambiental		7	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	
3	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional		8	Innovació, desenvolupament tecnològic	
4	Infraestructura de transport i comunicacions		9	Volum de mercat i d'activitat	
5	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica		10	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	

Barcelonès	1	35	1	1	40	1	1	1	1	3
Vallès Occidental	14	32	8	3	1	2	4	2	2	14
Gironès	2	7	4	6	23	3	5	6	7	10
Baix Llobregat	16	30	17	2	4	6	3	8	3	22
Tarragonès	10	36	3	4	2	5	6	7	14	26
Segrià	9	19	5	5	5	4	13	14	21	21
Vallès Oriental	24	21	21	11	3	16	8	5	6	13
Osona	11	1	14	16	8	8	18	16	9	5
Garraf	39	26	6	13	38	11	2	23	8	7
Maresme	33	28	10	8	26	12	9	18	5	11
Baix Camp	27	24	15	9	12	7	7	19	12	30
Solsonès	8	17	12	31	30	28	34	12	16	1
Alt Penedès	17	14	23	10	9	18	11	11	13	19
Bages	22	13	18	17	6	13	17	9	20	31
Garrotxa	4	20	25	26	28	10	25	4	24	17
Alt Camp	21	11	20	7	15	31	14	3	27	40
Pla de l'Estany	7	22	22	25	37	9	21	15	22	18
Anoia	37	33	28	14	10	15	16	17	17	24
Alt Empordà	32	27	31	23	20	17	15	29	11	6
Baix Penedès	42	37	32	21	21	41	10	10	23	27
Selva	31	34	39	24	14	23	12	21	25	15
Urgell	28	3	26	18	11	29	19	22	30	28
Moianès	13	10	13	42	33	33	32	40	4	35
Segarra	5	4	34	19	22	20	24	42	19	9
Pla d'Urgell	15	9	29	15	19	14	27	28	35	32
Baix Empordà	19	39	36	36	31	22	20	33	10	12
Conca de Barberà	29	5	33	29	16	42	23	13	40	29
Baix Ebre	40	18	27	22	7	19	26	25	34	34
Cerdanya	3	42	19	20	42	21	38	24	32	2
Noguera	25	16	35	12	17	36	29	36	26	37
Montsià	41	8	38	37	13	34	22	27	39	23
Berguedà	35	15	30	34	24	27	30	30	33	39
Priorat	36	6	40	39	32	32	33	20	42	4
Ripollès	6	12	37	27	39	24	31	31	36	41
Pallars Jussà	34	31	7	28	27	38	37	35	28	38
Alt Urgell	23	25	9	32	34	39	39	26	31	25
Garrigues	30	23	41	30	18	35	28	41	41	36
Aran	20	40	2	40	41	25	42	34	18	8
Ribera d'Ebre	38	41	24	33	25	30	35	32	38	42
Terra Alta	18	2	42	41	29	40	36	38	15	20
Alta Ribagorça	26	38	11	35	36	37	40	39	29	33
Pallars Sobirà	12	29	16	38	35	26	41	37	37	16

1r quartil
 2n quartil
 3r quartil
 4t quartil

RANQUING PER CADASCUN DELS FACTORS

Puntuació obtinguda en cadascun dels factors

rànking	FACTORS DE SOSTENIBILITAT				FACTORS DE COMPETITIVITAT				Grup		
	Sostenibilitat social		Sostenibilitat medi ambiental		Factors de producció						
					Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	Infraestructura de transport i comunicacions	Disponibilitat de sòl i espai per l'activitat econòmica				
1	Barcelonès	84,9	Osona	82,4	Barcelonès	86,7	Barcelonès	98,6	Vallès Occidental	78,0	Alt
2	Gironès	78,0	Terra Alta	80,9	Aran	64,5	Baix Llobregat	58,0	Tarragonès	64,5	
3	Cerdanya	77,0	Urgell	79,8	Tarragonès	62,4	Vallès Occidental	50,0	Vallès Oriental	61,6	
4	Garrotxa	75,8	Segarra	79,7	Gironès	61,7	Tarragonès	46,5	Baix Llobregat	56,9	
5	Segarra	75,6	Conca de Barberà	78,6	Segrià	55,8	Segrià	40,4	Segrià	54,1	
6	Ripollès	73,5	Priorat	78,3	Garraf	53,8	Gironès	39,6	Bages	48,6	
7	Pla de l'Estany	72,6	Gironès	76,6	Pallars Jussà	53,3	Alt Camp	36,1	Baix Ebre	46,4	
8	Solsonès	72,0	Montsià	75,3	Vallès Occidental	53,0	Maresme	34,8	Osona	45,3	
9	Segrià	70,5	Pla d'Urgell	75,0	Alt Urgell	47,7	Baix Camp	34,7	Alt Penedès	45,0	
10	Tarragonès	69,2	Moianès	73,1	Maresme	47,4	Alt Penedès	34,6	Anoia	43,0	
11	Osona	67,7	Alt Camp	72,7	Alta Ribagorça	43,1	Vallès Oriental	33,2	Urgell	42,9	
12	Pallars Sobirà	63,7	Ripollès	72,6	Solsonès	42,5	Noguera	32,8	Baix Camp	42,9	
13	Moianès	63,2	Bages	72,5	Moianès	42,4	Garraf	32,0	Montsià	42,8	
14	Vallès Occidental	62,5	Alt Penedès	71,2	Osona	42,3	Anoia	28,6	Selva	41,3	
15	Pla d'Urgell	60,3	Berguedà	70,7	Baix Camp	41,7	Pla d'Urgell	28,0	Alt Camp	40,4	
16	Baix Llobregat	59,2	Noguera	70,5	Pallars Sobirà	41,1	Osona	27,7	Conca de Barberà	39,7	
17	Alt Penedès	58,9	Solsonès	70,3	Baix Llobregat	39,4	Bages	25,5	Noguera	39,4	
18	Terra Alta	58,8	Baix Ebre	70,2	Bages	38,5	Urgell	25,0	Garrigues	39,3	
19	Baix Empordà	58,2	Segrià	70,1	Cerdanya	33,9	Segarra	24,5	Pla d'Urgell	38,2	
20	Aran	58,1	Garrotxa	69,9	Alt Camp	33,7	Cerdanya	23,7	Alt Empordà	37,8	
21	Alt Camp	57,2	Vallès Oriental	69,6	Vallès Oriental	33,6	Baix Penedès	23,4	Baix Penedès	37,7	
22	Bages	56,9	Pla de l'Estany	69,1	Pla de l'Estany	32,9	Baix Ebre	22,6	Segarra	36,6	
23	Alt Urgell	56,3	Garrigues	68,7	Alt Penedès	32,2	Alt Empordà	22,2	Gironès	36,3	
24	Vallès Oriental	55,4	Baix Camp	68,0	Ribera d'Ebre	32,2	Selva	20,9	Berguedà	34,9	
25	Noguera	55,2	Alt Urgell	67,4	Garrotxa	30,5	Pla de l'Estany	20,6	Ribera d'Ebre	34,7	
26	Alta Ribagorça	53,6	Garraf	67,2	Urgell	29,2	Garrotxa	17,6	Maresme	34,1	
27	Baix Camp	53,5	Alt Empordà	67,0	Baix Ebre	28,1	Ripollès	16,7	Pallars Jussà	32,9	
28	Urgell	53,2	Maresme	66,6	Anoia	27,2	Pallars Jussà	14,6	Garrotxa	32,0	
29	Conca de Barberà	53,1	Pallars Sobirà	66,1	Pla d'Urgell	26,6	Conca de Barberà	13,6	Terra Alta	31,8	
30	Garrigues	53,1	Baix Llobregat	66,0	Berguedà	26,0	Garrigues	13,1	Solsonès	31,5	
31	Selva	52,4	Pallars Jussà	65,7	Alt Empordà	23,1	Solsonès	10,5	Baix Empordà	30,6	
32	Alt Empordà	51,9	Vallès Occidental	65,2	Baix Penedès	22,2	Alt Urgell	10,2	Priorat	29,4	
33	Maresme	50,2	Anoia	65,0	Conca de Barberà	21,8	Ribera d'Ebre	9,6	Moianès	28,9	
34	Pallars Jussà	49,0	Selva	64,4	Segarra	21,8	Berguedà	8,4	Alt Urgell	28,7	
35	Berguedà	45,3	Barcelonès	63,3	Noguera	21,5	Alta Ribagorça	8,2	Pallars Sobirà	27,2	
36	Priorat	44,3	Tarragonès	63,0	Baix Empordà	20,7	Baix Empordà	6,2	Alta Ribagorça	26,6	
37	Anoia	43,0	Baix Penedès	61,4	Ripollès	20,0	Montsià	5,8	Pla de l'Estany	25,7	
38	Ribera d'Ebre	42,3	Alta Ribagorça	60,9	Montsià	19,0	Pallars Sobirà	4,5	Garraf	24,5	
39	Garraf	42,1	Baix Empordà	55,9	Selva	18,7	Priorat	4,2	Ripollès	21,6	
40	Baix Ebre	35,3	Aran	53,1	Priorat	15,9	Aran	2,0	Barcelonès	16,8	
41	Montsià	29,2	Ribera d'Ebre	50,7	Garrigues	12,7	Terra Alta	0,6	Aran	10,3	
42	Baix Penedès	28,2	Cerdanya	49,6	Terra Alta	8,2	Moianès	0,3	Cerdanya	9,4	

ALGUNS RESULTATS D'INTERÈS

A continuació es presenten tres dels indicadors introduïts al model en aquesta edició de l'Índex ADEPG/FEGP 2017, que resulten de molt interès pel fet que es la primera vegada que es publiquen pel conjunt de comarques de Catalunya i perquè aproximen a factors com l'esperit emprenedor i la innovació, que és l'objecte de moltes polítiques de desenvolupament econòmic per la rellevància que han anat prenent arran de la crisi del model econòmic anterior i pels efectes de la crisi en el teixit empresarial.

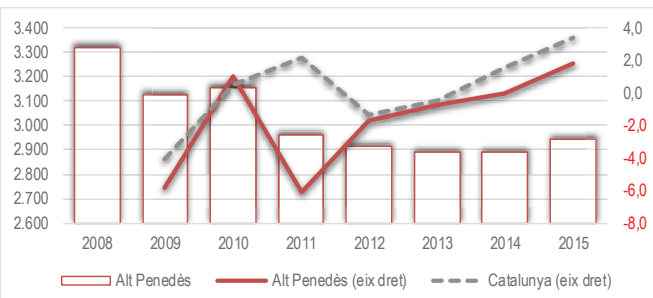
Pel que fa a l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial l'indicador utilitzat és el del nombre de societats constituïdes per cada 10.000 habitants. Pel que fa a la innovació, els dos indicadors renovats són el del nombre de sol·licituds de patents, i el del nombre de sol·licituds de marca, tots dos relacionats amb la població, per conèixer la seva intensitat. Es tracta de dos indicadors que posen l'èmfasi en la protecció de la innovació per part de les empreses, tant pel que fa al procés productiu (patents) com en la seva comercialització (marques). En la taula següent es recull el rànquing comarcal per cadascun d'aquests indicadors.

	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial		Innovació, desenvolupament tecnològic				
rànquing	Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys. 2016.		Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants. 2013-2015.	Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants. 2013-2015.	Grup		
1	Solsonès	132,3	Garrotxa	749,2	Priorat	16.549,7	Alt
2	Barcelonès	67,2	Alt Camp	338,6	Alt Penedès	5.896,3	
3	Alt Empordà	56,0	Vallès Occidental	277,6	Barcelonès	5.620,8	
4	Cerdanya	53,0	Vallès Oriental	269,7	Aran	5.138,0	
5	Aran	51,3	Baix Llobregat	250,4	Terra Alta	3.958,9	
6	Segarra	46,9	Bages	229,1	Alta Ribagorça	3.604,5	
7	Osona	44,4	Solsonès	223,6	Pallars Sobirà	3.541,1	
8	Garraf	44,4	Barcelonès	214,8	Gironès	3.432,6	
9	Gironès	42,0	Segrià	205,4	Maresme	3.205,8	
10	Priorat	41,1	Gironès	200,0	Vallès Occidental	3.096,6	
11	Baix Empordà	40,8	Anoia	195,8	Garraf	2.890,7	Intermedi-Alt
12	Maresme	40,6	Alt Urgell	193,3	Vallès Oriental	2.737,4	
13	Vallès Occidental	38,1	Osona	187,2	Garrotxa	2.693,4	
14	Selva	36,8	Ribera d'Ebre	176,0	Alt Empordà	2.667,4	
15	Segrià	35,8	Cerdanya	167,9	Baix Llobregat	2.504,2	
16	Vallès Oriental	34,8	Tarragonès	164,0	Pallars Jussà	2.498,3	
17	Urgell	34,4	Pla d'Urgell	161,9	Anoia	2.435,2	
18	Tarragonès	33,1	Ripollès	157,8	Cerdanya	2.406,3	
19	Pla de l'Estany	32,7	Garraf	157,6	Alt Camp	2.392,5	
20	Bages	30,4	Alt Empordà	150,2	Osona	2.317,3	
21	Baix Llobregat	29,8	Maresme	143,3	Garrigues	2.274,8	Intermedi-Baix
22	Anoia	29,7	Baix Penedès	120,1	Conca de Barberà	2.245,9	
23	Alt Penedès	29,7	Selva	118,7	Tarragonès	2.108,5	
24	Garrotxa	29,4	Montsià	116,7	Bages	2.061,8	
25	Alta Ribagorça	26,9	Urgell	110,2	Segrià	2.059,0	
26	Pla d'Urgell	26,9	Baix Empordà	105,8	Baix Empordà	2.055,1	
27	Alt Urgell	26,7	Priorat	104,7	Moianès	1.985,0	
28	Baix Penedès	26,7	Alt Penedès	103,6	Baix Ebre	1.981,2	
29	Baix Ebre	26,0	Baix Ebre	100,3	Baix Camp	1.941,2	
30	Montsià	25,8	Conca de Barberà	97,6	Baix Penedès	1.801,2	
31	Pallars Sobirà	25,5	Terra Alta	84,2	Pla de l'Estany	1.775,7	Baix
32	Baix Camp	25,1	Moianès	76,3	Selva	1.667,1	
33	Terra Alta	24,5	Pla de l'Estany	63,4	Ripollès	1.617,9	
34	Conca de Barberà	24,0	Noguera	51,1	Noguera	1.610,9	
35	Ripollès	23,7	Baix Camp	47,9	Pla d'Urgell	1.592,3	
36	Pallars Jussà	23,6	Berguedà	25,3	Montsià	1.576,1	
37	Garrigues	22,1	Alta Ribagorça	0,0	Segarra	1.545,5	
38	Alt Camp	21,7	Garrigues	0,0	Ribera d'Ebre	1.452,3	
39	Berguedà	19,9	Pallars Jussà	0,0	Urgell	1.294,5	
40	Noguera	19,3	Pallars Sobirà	0,0	Alt Urgell	1.208,0	
41	Moianès	17,6	Segarra	0,0	Solsonès	1.192,8	
42	Ribera d'Ebre	15,4	Aran	0,0	Berguedà	986,9	

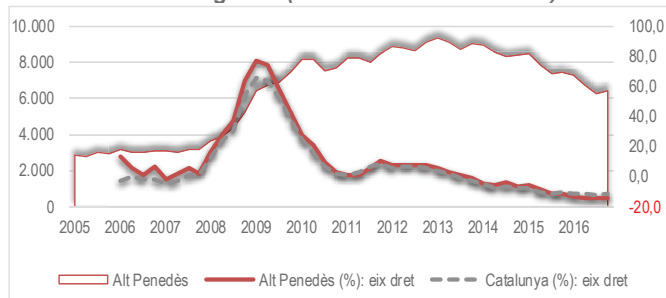
Perfil econòmic

Indicadors clau	Valor	Rànq/42
Població 2016 (hab.)	106.275	17
PIB pm 2015 (milions €)	2.942,7	14
PIB pm 2015-2008 (%)	-11,4	30
RFDB 2013 (milions €)	1.690,9	17
RFDB per habitant 2013 (milers €)	16,0	5

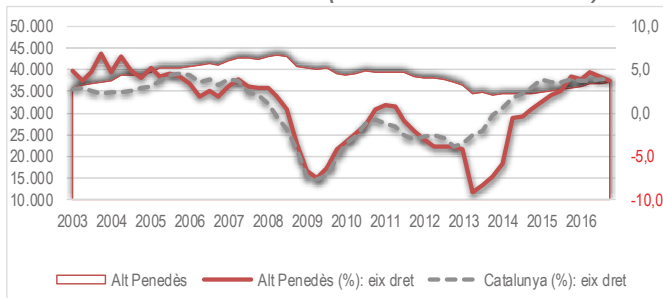
Evolució del PIB (milions d'euros i taxes interanuals)

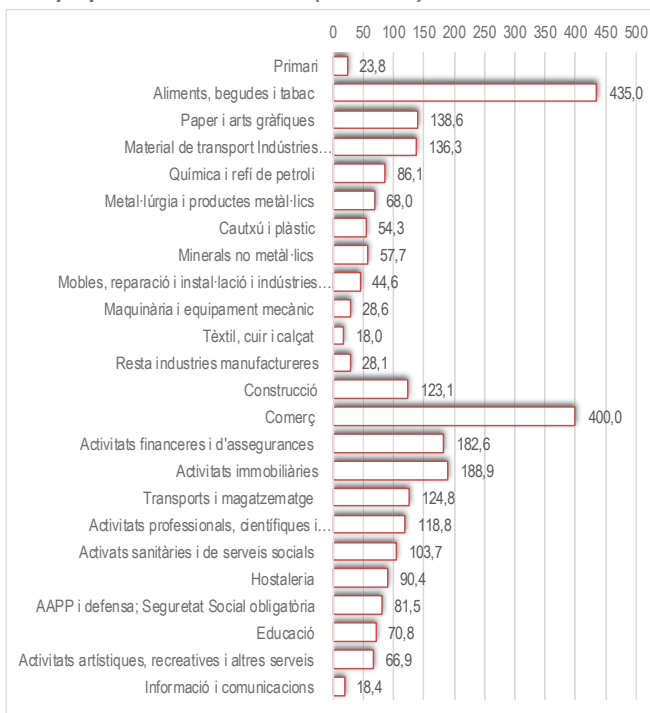
Evolució de l'atur registrat (núm. i taxes interanuals)

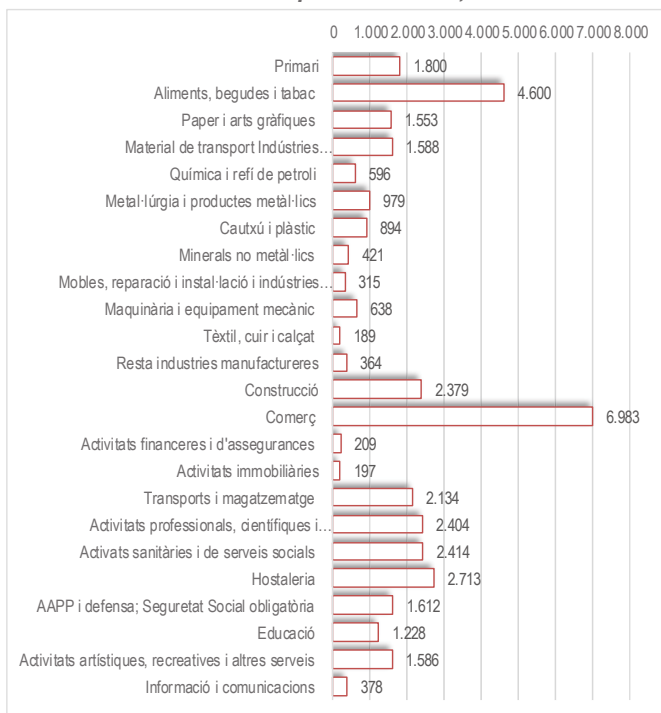
Evolució dels llocs de treball (núm. i taxes interanuals)

VAB pb per subsectors 2014 (milions €)

Llocs de treball localitzats per subsectors, 2016

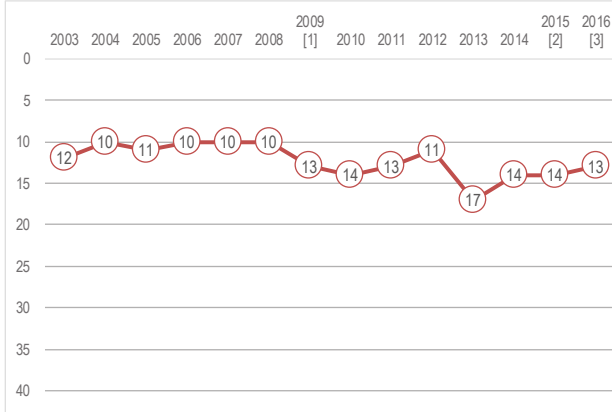

Activitats amb elevada especialització i concentració de teixit empresarial i ocupació 2016

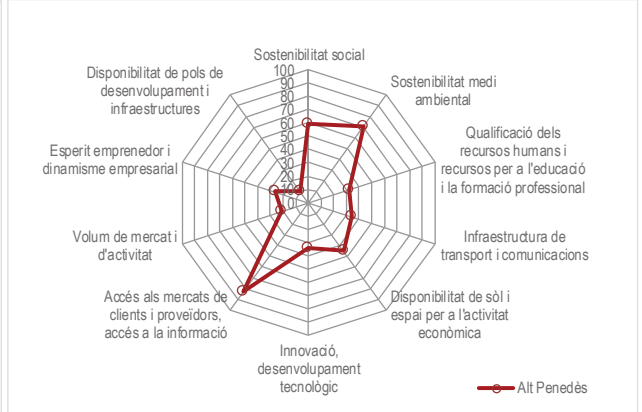
Activitat econòmica (CCAE200)	Establiments		Llocs de treball				
	Núm.	Núm.	Llocs%	Acum%	Í.Esp.	CAT%	RànqCAT
11-Fabricació de begudes	174	3.340	9,1	9,1	30,6	36,8	1
10-Indústries de productes alimentaris	65	1.261	3,4	12,5	1,5	1,8	16
17-Indústries del paper	29	1.037	2,8	15,4	7,7	9,2	5
45-Venda i reparació de vehicles de motor i motociclete...	127	922	2,5	17,9	1,5	1,8	14
22-Fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiq...	24	894	2,4	20,3	3,2	3,9	5
01-Agricultura, ramaderia, caça i activitats dels serve...	41	830	2,3	22,6	2,3	2,7	11
25-Fabricació de productes metàl·lics, excepte maquinàr...	85	791	2,2	24,7	1,3	1,6	13
33-Reparació i instal·lació de maquinària i equips	42	331	0,9	25,6	1,6	2,0	14
16-Indústria de la fusta i del suro, excepte mobles; ci...	23	156	0,4	26,0	1,4	1,7	17
Total	3.772	36.708	100,0	100,0	-	1,2	15

Perfil competitiu

Evolució en el rànquing global

Puntuació en cadascun dels factors

Puntuació en cadascun dels factors

Factor	Rang/42	Índex (0-100)
Sostenibilitat social	17	58,9
Sostenibilitat medi ambiental	14	71,2
Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	23	32,2
Infraestructura de transport i comunicacions	10	34,6
Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	9	45,0
Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	18	34,6
Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	11	82,8
Innovació, desenvolupament tecnològic	11	21,1
Volum de mercat i d'activitat	13	26,3
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	19	10,8

TENDÈNCIES I PRINCIPALS CANVIS REGISTRATS

L'Alt Penedès recupera una posició dins del rànquing global de competitivitat comarcal i se situa en la 13a comarca amb més avantatges. Després de la caiguda experimentada l'any 2013, en que va passar de la 11a a la 17a posició, la comarca va escalar tres llocs en l'edició de 2014, i enguany en recupera un més. La seva valoració competitiva global se situa a nivells molt similars al de comarques com el Baix Camp i Solsonès, lleugerament per sobre, i del Bages i la Garrotxa, just per sota. Obté una puntuació total de 39,0 sobre 100 en l'Índex, xifra que representa un increment de 4,8 punts respecte l'edició anterior. Tot i aquest increment en l'Índex, la seva posició relativa respecte a la resta de comarques varia només en una posició, i això s'explica pels canvis introduïts en l'operativització de l'Índex i la millora produïda en l'aproximació al concepte de competitivitat que es pretén mesurar.

Dels factors que s'analitzen, l'Alt Penedès registra avenços en vuit d'ells, algun de forma significativa, i dos factors es mantenen. La millora més destacada es produeix en l'àmbit de l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial, amb un augment de 12 posicions, gràcies principalment al bon comportament de l'ocupació, on la comarca registra la 10a millor evolució entre totes les comarques, ja que creix un 4,1% interanual el 2016. És un canvi substancial si es té en compte que durant el 2014 era la segona comarca catalana amb pitjor comportament en l'ocupació i el 2015 ocupava la posició 31a. En termes absoluts es produeixen millores en tots els indicadors, excepte en la creació neta de teixit empresarial que modera el seu creixement (se situa en el 2,2% interanual). Amb aquesta millora global del factor, la comarca deixa d'estar en les darreres posicions pel que fa a l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial (31a) i se situa en la zona intermèdia, ocupant el 19è lloc.

Dos factors també han registrat una millora significativa, concretament els factors de disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, i l'accés als mercats de clients i proveïdors i accés a la informació, on en ambdós factors la comarca ha millorat 9 posicions respecte a l'edició anterior. En el primer cas, el de disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, la millora ve motivada principalment per la introducció de tres nous indicadors en els que la comarca obté una millor valoració en conjunt, ja que no s'han produït millores en l'evolució dels indicadors que en formen part. Al

La comarca recupera progressivament les posicions perdudes durant la crisi

El més rellevant durant el 2016 és l'important dinamisme que registra la creació d'ocupació, després d'uns anys on la comarca liderava la destrucció d'aquest factor arran de la reestructuració del sector financer

Amb els canvis introduïts, l'Alt Penedès reforça els avantatges competitiu respecte a la disponibilitat de sòl

Durant el 2016 s'han produït millores significatives en el desplegament de les infraestructures de telecomunicacions

L'Alt Penedès és la 2a comarca de Catalunya en innovació comercial (protecció de marques), però la innovació de procés i producte és feble

Els serveis empresarials avançats i els TIC mostren un desenvolupament superior als d'abans de la crisi, mentre els serveis financers mantenen la contracció

Es reforcen considerablement les bases competitives de la comarca destacant tots aquells factors que generen externalitats en les activitats logístiques: la disponibilitat de sòl, les infraestructures de transport i comunicacions i l'accés als mercats

contrari, s'observa una reducció progressiva del sòl urbà vacant i l'inici d'un repunt en el preu del sòl el 2016. Així les coses, l'Alt Penedès es posiciona com la 9a comarca més competitiva pel que fa a la disponibilitat de sòl per l'activitat econòmica. En canvi, la millora dels factors d'accés als mercats de clients i proveïdors i accés a la informació s'atribueix directament a la millora de la cobertura de les xarxes mòbils d'alta capacitat (4G), que ha comportat que l'Alt Penedès se situï en la 11a posició respecte al conjunt de comarques a l'arribar fins al 80,1% de la població, quan un any enrere només arribava al 47,9% d'aquesta.

La resta de factors registren variacions menors. Cal destacar, però, la millora produïda en el volum de mercat i d'activitat, amb un increment de sis posicions, fins a situar-se en la 13a. Sens dubte ha estat la reactivació de l'activitat constructora residencial la que ha fet guanyar competitivitat en aquest factor, deixant enrere l'activitat mínima registrada dels quatre anys anteriors. Seguint en les condicions de la demanda, en els factors d'innovació i desenvolupament tecnològic es registra una lleugera millora, i avança dues posicions, fins a situar-se en la 11a. El nou indicador que recull la sol·licitud de patents mostra un augment respecte l'any anterior, al que s'ha d'afegir la millora en la producció de la indústria de mitjana-alta tecnologia. Tanmateix, el fet que explica aquesta millora global en aquest factor és la introducció de l'indicador que mesura el grau d'innovació comercial de les empreses, a través de la figura de protecció de les marques, on l'Alt Penedès se situa en una 2a posició. Pel que fa als factors de producció, també milloren dues posicions l'àmbit de les infraestructures de transport i comunicacions, on la majoria dels seus indicadors han experimentat una millora competitiva, com ara la cobertura de fibra òptica, que ja arriba fins el 45,7% de la població i passa de la 21a a la 14a posició, la recuperació de l'ocupació dels serveis de transport i comunicacions, i l'augment de l'oferta de transport públic per carretera. L'evolució positiva fa que l'Alt Penedès se situï entre les comarques més competitives en aquest factor (la 10a). Finalment, la qualificació dels recursos humans i els recursos per a l'educació i la formació professional registra una mínima millora competitiva, avançant una posició respecte l'any anterior degut a la recuperació de l'ocupació dels serveis educatius, que per primer cop en els darrers cinc anys mostra una evolució positiva.

Així, cap factor de competitivitat presenta un comportament negatiu, ja que el restant, el relacionat amb els factors de producció de disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures manté la mateixa posició que l'edició anterior. La millora dels serveis empresarials avançats i dels serveis TIC es contraposa amb el retrocés que encara mantenen els serveis financers.

Entre els factors de sostenibilitat, durant el 2016 es produeix un guany de dues posicions en l'àmbit mediambiental. Cal assenyalar que en aquesta edició es realitza una correcció de la sèrie en tota aquesta dimensió arran d'un error detectat durant l'actualització de l'indicador de valorització dels residus industrials que afectava a l'Alt Penedès i l'Alt Empordà (la fórmula aplicava una valoració en sentit invers) i que canvia significativament la posició de la comarca. Així, l'Alt Penedès se situa en la franja intermèdia-alta (la 14a), fruit també de la progressiva millora en tots els indicadors analitzats. Sobretot en el consum domèstic d'aigua, el desenvolupament dels serveis mediambientals i la recollida selectiva de residus municipals.

Deixant de banda els factors mediambientals, els factors de sostenibilitat social se situen en la mateixa posició que l'any 2015, la 17a. L'augment de llocs de treball localitzats a la comarca i la reducció de 2,3 punts percentuals de la taxa d'atur ha anat en sintonia a l'evolució registrada en el conjunt català. De fet, la taxa d'atur és del 13,3%, la més baixa de la sèrie iniciada el 2009. L'únic indicador que canvia i experimenta un empitjorament és el relacionat amb la sinistralitat laboral, que ha augmentat la seva incidència.

DETERMINANTS DE LA COMPETITIVITAT I SOSTENIBILITAT COMARCAL

A diferència dels anys anteriors, la introducció de nous indicadors ha variat les bases competitives de la comarca. En aquesta nova edició la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica suposa el principal avantatge competitiu, i se situa entre les 10 comarques més competitives en aquest àmbit, concretament en el 9è lloc. També dins dels factors de producció, les infraestructures de transport i comunicacions es configura com un important avantatge competitiu al situar-se en el 10è lloc entre el conjunt de comarques. En relació al primer punt, l'indicador de sòl urbà qualificat per a activitat econòmica és el que destaca sobre la resta, ja que concentra el 3,5% de l'oferta total de Catalunya, ocupant la 9a posició. Tot i no ser destacada, també disposa d'una bona oferta de sòl susceptible de ser transformat a urbanitzable, la 12a, la mateixa posició que ocupa en percentatge de sòl urbà vacant. Per contra, el preu de sòl esdevé la principal feblesa, tant pel que fa a la situació que ocupa la comarca en aquest factor (la 21a) com en l'evolució els darrers anys, que ha anat restant competitivitat en comparació a la resta de comarques. L'altre factor clau en la competitivitat del model econòmic comarcal es troba en les infraestructures de transport i comunicacions, on ocupa la 10a posició. En aquest àmbit destaca per l'oferta de transport públic per carretera, que ha augmentat de forma notable el darrer exercici, i ha situat la comarca en la 9a posició. La presència de llocs de treball de transport i comunicacions esdevé també una de les forteses del seu sistema, arribant a la 10a posició, i dins de l'Índex arriba al seu màxim de la sèrie analitzada, amb 205,4 llocs de treball del sector per cada 10 mil habitants. Les inversions públiques en matèria d'infraestructures de transport han anat a la baixa en termes generals a Catalunya, i un clar reflex d'aquesta tendència és la inversió a la comarca de l'Alt Penedès, que tot i reduir-se respecte a l'edició anterior, el seu posicionament comparatiu amb la

Ocupa una posició destacada pel que fa a la innovació i el desenvolupament tecnològic degut a la rellevància de la indústria de mitjana-alta tecnologia, la diversificació de l'economia i la innovació comercial

El retrocés en termes comparatius dels serveis de suport a la producció resten externalitats a la comarca

L'elevat dinamisme registrat per l'ocupació es fonamenta en la competitivitat interna de les empreses que han superat el cicle recessiu anterior, més que en l'emprenedoria

resta de comarques millora en 5 posicions. Pel que fa als avantatges distributius, els aspectes que li confereixen més competitivitats són, per una banda, la distància a l'eix viari principal, i per altra la distància al mercat final català. La comarca ha esdevingut un punt de creuament d'infraestructures viàries de gran importància. Hi discorre d'est a oest l'Autopista del Mediterrani (AP-7), un gran eix de transport de nivell europeu, i de nord a sud l'Eix Diagonal (C-15), que uneix la costa amb la Catalunya Central, des de Vilanova i la Geltrú fins a Manresa. En relació al mercat català, l'Alt Penedès és la 6a comarca més propera a la centralitat d'aquest mercat, ubicada a Barcelona, amb 55,1 minuts de distància mitjana per a distribuir béns i serveis a tota la població de Catalunya. Per contra, la distribució de béns i serveis dins el mercat comarcal presenta una feblesa important: la important fragmentació (un escàs 62,7% de la població viu en municipis de 5 mil o més habitants) fa menys atractiu el mercat intern.

Si bé la comarca no destaca entre la resta pel que fa als factors d'innovació i desenvolupament tecnològic, hi ha tres indicadors que en formen part que li proporcionen un clar avantatge sobre moltes altres comarques. El primer dels elements destacables és la presència d'indústries de mitjana-alta tecnologia, que tradicionalment ha tingut una presència destacada a la comarca, i que en el darrer any ha crescut de forma notable, fins a nivells que no es veien des de l'any 2010, amb 236,4 llocs de treball per cada 10 mil habitants, la 6a comarca amb major presència d'aquestes activitats. A més, es tracta d'una comarca amb una diversificació productiva important, la 7a amb un major índex de diversificació. Val a dir, però, que la reestructuració del sector financer va comportar una pèrdua important de diversitat productiva, tant pel que fa específicament als serveis financers i d'assegurances, com de la resta d'activitats externalitzades. La tradicional i destacada presència d'activitat econòmica relacionada amb la producció vitivinícola té els seus efectes directes pel que fa la innovació comercial en l'àmbit de la protecció de les marques, on l'Alt Penedès és la 2a comarca on es produeixen més sol·licituds, molt relacionada amb el posicionament comercial d'aquests productes.

El factor de volum de mercat guanya també protagonisme en les condicions de competitivitat de la comarca degut al repunt registrat en l'activitat constructora residencial. Activitat que mostrava una elevada atonia en comparació al resta de comarques catalanes i passa de la 28a posició a la 19a. L'altre element de la demanda interna, la demografia, torna a les xifres positives, marcant un canvi de tendència respecte a l'estancament i fins i tot evolució negativa dels tres darrers exercicis.

La reestructuració del sector financer del 2013 ha comportat un menor protagonisme dels serveis a la producció, l'any 2011 la comarca obtenia la 4a posició i actualment està en la 18a. La pèrdua més important es registra precisament en el sector financer, on la comarca passa de ser la 2a amb un major desenvolupament d'aquests serveis, a la posició 23 d'enguany. Així, dels serveis a la producció, l'únic que representa encara una fortalesa pel teixit productiu són els serveis TIC, amb la 15a posició. Cal recordar, però, que abans de la crisi l'Alt Penedès era la 9a comarca amb un major desenvolupament d'aquests serveis. El punt feble, però, es troba en el desenvolupament dels serveis avançats, que malgrat creen ocupació, no acaben de rebre l'impuls necessari per millorar la competitivitat de la comarca ja que es una tendència generalitzada a tot Catalunya.

En relació a l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial, la situació de la comarca ha millorat considerablement (de la 31a a la 19a posició). Les causes són més conjunturals que estructurals. El bon comportament de l'ocupació en la nova etapa expansiva de l'economia situa la comarca al capdavant de la creació de llocs de treball, situant la taxa interanual en el 4,1% (la 10a), mentre el 2015 el ritme de creixement era sensiblement inferior (del 2,2%) i en termes comparatius molt inferior a la majoria de comarques (la 31a). Amb tot, cal apuntar una certa desacceleració en la creació neta de teixit empresarial (de la 10a a la 17a posició i un ritme més moderat, del 2,2%). I en termes estructurals, la comarca presenta una densitat empresarial més aviat baixa i poca presència de treball autònom. El nou indicador que mesura el grau d'emprenedoria de la societat, també registra uns valors força discrets: 29 societats constituïdes el 2016 per cada 10 mil habitants (la 23a).

Un any més, el factor que presenta més externalitats negatives segueix sent la qualificació dels recursos humans i la provisió de serveis educatius on la posició de la comarca se situa en la 23a. L'element que obté una millor valoració és la provisió de serveis educatius, on la comarca se situa 16a i en la població amb estudis postobligatoris (16a). En canvi, la població amb estudis universitaris i els seguiment per part dels joves dels estudis postobligatoris dibuixen els aspectes més negatius.

En relació a la sostenibilitat del model, la comarca ha millorat considerablement la seva situació en l'àmbit mediambiental, mentre que en el social, tot i que s'han produït millores significatives, aquestes han estat generalitzades degut a la recuperació econòmica i no representen un canvi significatiu en la posició relativa de la comarca. Pel que fa a la sostenibilitat mediambiental, les fortaleces se situen en el baix consum d'aigua tant residencial com industrial i en la recollida selectiva dels residus municipals i la valoració dels residus industrials. Per contra, la situació és comparativament negativa en els indicadors que fan referència a la generació de residus, tant en l'àmbit residencial com en l'industrial, on es produeix un important estancament en els darrers anys. També obté una valoració negativa l'escàs desenvolupament dels serveis mediambientals.

La recuperació de l'economia i de l'ocupació se sustenta en el teixit empresarial existent, posant la prioritat d'intervenció en les condicions que resten competitivitat a les empreses

La indústria és el nou motor de la recuperació econòmica, una indústria cada cop més competitiva que requereix de la innovació i de la tecnologia per operar el entorns altament exigents

En el nou context econòmic esdevé clau la innovació, la provisió de serveis estratègics per a les empreses i la qualificació de la mà d'obra

La comarca és cada cop més atractiva per aquelles activitats amb requeriments logístics importants

CONCLUSIONS I ORIENTACIONS ESTRATÈGIQUES

L'elevat dinamisme registrat durant el 2016 en la creació d'ocupació redueix significativament els efectes de la reestructuració de l'economia comarcal que va comportar el 2013 la desaparició de Caixa Penedès. Aquesta recuperació s'evidencia en un increment important de les oportunitats laborals i en una menor incidència de l'atur i, per tant, en la sostenibilitat social del model econòmic. Tanmateix, la creació d'ocupació se sustenta en el teixit empresarial existent, també d'aquelles activitats més intensives en coneixement i tecnologia, i especialment en la indústria. En conseqüència, les bases del desenvolupament econòmic a curt termini de la comarca se sustenten en dos pilars, la recuperació econòmica i la competitivitat interna del teixit empresarial existent.

En aquest sentit, cal assenyalar que l'escàs desenvolupament dels serveis de suport a la producció segueix sent important i un fre a la competitivitat de les empreses del territori, ja que es tracta de serveis que sovint s'externalitzen per tal de donar suport a les operacions més estratègiques, com el màrqueting, els serveis informàtics, el suport a la internacionalització, els assajos tècnics, l'assessorament empresarial, etc. En els darrers anys s'han produït lleugers avenços tant pel que fa als serveis avançats com dels serveis TIC, però aquests resulten insuficients per a representar una externalitat positiva. En aquest sentit, seria convenient impulsar actuacions de suport a aquest tipus d'activitats, tant pel que fa a l'emprenedoria com en matèria de suport al creixement, atès que sovint es tracta de treball autònom i de microempreses. Així, com treballar per una major cooperació entre elles i fomentar el coneixement dels serveis de proximitat a les empreses de recent localització.

La reactivació de l'activitat industrial, després de dècades de contracció, també posa de relleu la importància d'aquest sector en el futur econòmic de la comarca i la constatació d'un canvi de model. L'Alt Penedès es caracteritza per ser una de les comarques més industrials de Catalunya i un pes important de les activitats intensives en tecnologia. La indústria ha de posar-se al centre de les polítiques de desenvolupament econòmic, posant la innovació i l'adaptació de les plantilles als requeriments de futur del sector, que es preveuen importants. Des de l'inici de la crisi s'observa un progressiu desenvolupament dels serveis d'R+D+i que situa a la comarca en una posició d'avantatge i que apunta clarament en aquesta direcció. Tanmateix, s'ha observat un retrocés pel que fa a la protecció de les innovacions industrials (patents), on també la comarca presentava abans de la crisi una bona situació. L'altre repte important passa per l'adaptació dels treballadors als desenvolupament tecnològics constants, fruit de la cada cop més important automatització dels processos i de la irrupció de les tecnologies de la informació.

Aquest context altament competitiu requereix un cop més d'un major reforçament tant dels serveis de suport al teixit productiu però també de la qualificació de la mà d'obra, per tal que tingui la capacitat d'adaptar-se a nous entorns tecnològics i cercar noves solucions. L'èmfasi, per tant, s'ha de posar en les noves generacions de joves, garantint la seva professionalització, però també la seva iniciativa. És per això que és necessari seguir donant un major impuls als serveis educatius, en línia al registrat aquest 2016 però també sensibilitzar als joves i les seves famílies sobre els estudis superiors tècnics i de gestió empresarial, orientant-los vers les necessitats empresarials, particularment les de la indústria, i fomentar l'emprenedoria en tots aquells àmbits que donin suport a la competitivitat de les empreses.

Finalment, cal apuntar que es reforcen considerablement les bases competitives de la comarca en aquells factors que generen externalitats per a les empreses amb requeriments logístics importants: la disponibilitat de sòl, les infraestructures de transport i comunicacions i l'accés als mercats. Aquest factor anirà prenent més rellevància a mida que es recuperi la inversió industrial i l'activitat logística. Sobretot en aquelles zones de la comarca més properes al mercat metropolità, més ben comunicades i amb preus del sòl comparativament més baixos que a l'àrea metropolitana. Amb tot, la principal feblesa de l'Alt Penedès se situa en l'accessibilitat a les principals infraestructures logístiques i en la gestió eficient d'aquesta activitat. És per aquest motiu, que el desenvolupament de plataformes logístiques intermodals de proximitat crearien externalitats positives a tot l'entramat industrial de la comarca.

Nota: Les posicions relatives corresponen a la metodologia vigent en cada edició. És adir, els canvis metodològics no representen una revisió dels períodes anteriors.

Alt Penedès

Factors i dimensions		Subdimensions	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016-2015	
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social		17	13	13	14	15	20	17	17	0	
	Sostenibilitat medi ambiental		24	26	26	24	21	21	16	14	2	
Factors de competitivitat	Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	28	28	27	23	23	23	24	23	1	
		Infraestructura de transport i comunicacions	13	14	13	7	9	10	12	10	2	
		Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	16	16	17	15	19	17	18	9	9	
		Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	5	6	4	6	8	18	18	18	0	
	Avantatges distribuïts	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	13	12	11	17	19	16	20	11	9	
		Condicions de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	9	6	6	7	11	13	13	11	2
			Volum de mercat i d'activitat	13	22	18	20	16	11	19	13	6
		Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	27	27	17	26	40	41	31	19	12	

Alt Penedès

Evolució de les posicions relatives en cadascun dels indicadors

Factors de competitivitat		Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016-2015	2016-2009
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	13	15	12	13	15	18	18	18	⇒	↓
		Taxa d'atur registral.	25	29	28	28	28	30	31	31	⇒	↓
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	1	1	1	1	1	4	5	5	⇒	↓
	Sostenibilitat medi ambiental	Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	26	13	18	18	16	22	16	21	↓	↑
		Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	34	34	36	32	33	33	33	32	↑	↑
		Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	22	17	15	17	10	10	10	12	↓	↑
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	33	29	28	26	28	28	26	17	↑	↑
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	27	24	24	25	26	25	25	24	↑	↑
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	12	17	24	22	16	15	17	16	↑	↓
		Residus industrials per Km2 (Tn).	35	34	35	35	35	36	36	36	⇒	↓
Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	Percentatge de residus industrials valoritzats (%).	10	10	13	13	13	18	11	14	↓	↓
		Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	20	14	10	11	12	15	17	16	↑	↑
		Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	33	33	36	35	32	32	33	33	⇒	⇒
		Percentatge de titulats superiors (%).	28	28	18	17	17	20	21	21	⇒	↑
		Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	29	29	29	29	29	15	16	16	⇒	↑
	Infraestructura de transport i comunicacions	Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	13	13	13	13	13	21	22	22	⇒	↓
		Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	9	14	11	11	12	13	11	10	↑	↓
		Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	14	14	13	13	13	12	12	12	⇒	↑
		Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	18	14	14	24	24	24	20	15	↑	↑
		Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	21	14	↑	↑
Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Autobusos per Km2.	11	11	11	11	11	10	11	9	↑	↑	
	Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	12	12	12	12	12	13	12	12	⇒	⇒	
	Percentatge de sòl urbanitzable (%).	18	18	18	18	18	18	17	17	⇒	↑	
	Percentatge de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	14	10	12	12	⇒	↑	
	Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	7	8	9	8	9	↓	↓	
	Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	22	17	20	21	↓	↑	
Avantatges distribuïts	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	27	26	27	26	26	26	23	24	↓	↑
		Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	9	10	10	12	15	16	15	15	⇒	↓
		Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	2	2	2	2	6	12	22	23	↓	↓
		Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	21	21	11	16	18	12	19	18	↑	↑
		Distància en minuts a l'eix viari principal.	1	1	1	1	1	1	1	1	⇒	⇒
	Innovació, desenvolupament tecnològic	Distància mitjana al mercat final català (Km).	6	6	6	6	6	6	6	6	⇒	⇒
		Densitat de població (habitants/Km2).	12	12	12	12	12	12	12	12	⇒	⇒
		Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	23	23	23	23	24	23	23	24	↓	↓
		Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).	-	-	-	-	-	-	27	22	↑	↑
		Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	18	15	18	14	13	15	13	13	⇒	↑
Condicions de la demanda	Volum de mercat i d'activitat	Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	7	7	6	7	7	7	7	6	↑	↑
		Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	7	7	6	6	15	20	22	22	⇒	↓
		Índex de diversificació productiva.	5	1	2	3	6	7	7	7	⇒	↓
		Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	12	12	21	27	33	28	↑	↓
		Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	-	-	2	2	2	2	2	2	⇒	⇒
	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	-	-	17	17	17	17	17	17	⇒	⇒
		Percentatge d'empreses (%).	16	16	16	16	16	16	16	16	⇒	⇒
		Variació de la població (interanual) (%).	7	26	7	12	11	5	14	14	⇒	↓
		Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	20	10	26	28	18	13	28	19	↑	↑
		Número d'empreses per 1.000 habitants.	28	27	28	28	28	29	30	28	↑	⇒
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	31	30	30	30	31	31	32	32	⇒	↓
		Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	23	21	28	19	22	21	24	23	↑	⇒
		Variació en l'ocupació (interanual) (%).	15	11	4	20	41	41	31	10	↑	↑
		Variació en les empreses (interanual) (%).	26	25	9	15	15	29	10	17	↓	↑

Alt Penedès

Evolució dels indicadors

Factors de competitivitat		Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016-2015	Evolució				
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	56,2	55,6	55,3	53,3	49,8	49,3	50,8	52,9	23,1	↑				
		Taxa d'atur registrat.	13,8	16,2	16,5	17,9	18,4	17,5	15,6	13,3	16,9	↓				
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	87,4	87,4	87,4	87,4	87,4	82,9	82,9	82,9	82,9	0	↔			
		Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	6.770,5	4.511,4	4.551,5	3.860,1	3.673,0	4.042,9	3.884,6	4.272,8	4.272,8	4,9	↓			
	Sostenibilitat medi ambiental	Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	3,5	3,8	4,4	4,7	4,4	4,4	4,8	5,8	5,8	1,0	↑			
		Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	57,7	53,7	52,1	52,2	50,3	48,0	47,5	39,2	39,2	-8,0	↓			
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	495,7	461,7	453,4	438,6	690,9	690,9	638,7	930,0	930,0	239,3	↑			
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	1,6	1,5	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	1,4	1,4	0	↔			
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	28,9	37,1	31,5	37,2	40,0	40,3	40,7	42,2	42,2	13,3	↑			
		Residus industrials per Km2 (Tn).	316,9	289,3	240,4	282,2	281,8	302,6	293,5	281,5	281,5	-30,4	↓			
Factors de competitivitat	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	Percentatge de residus industrials valoritzats (%).	81,7	81,7	85,8	83,8	84,0	83,4	86,1	85,8	3,1	↔				
		Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	99,2	109,4	125,3	121,8	119,3	107,1	107,8	115,5	115,5	16,3	↑			
		Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	54,3	54,3	60,1	64,7	68,9	68,9	68,9	68,9	68,9	14,6	↑			
		Percentatge de titulats superiors (%).	10,0	10,0	19,7	21,7	21,7	18,4	18,4	18,4	18,4	8,4	↑			
	Factors de producció	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	32,8	32,8	32,8	32,8	32,8	52,8	52,8	52,8	20,0	↑			
			Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	21,1	21,1	21,1	21,1	21,1	17,4	17,4	17,4	-3,7	↓			
			Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	203,2	185,3	185,5	180,3	176,5	175,7	192,1	205,4	205,4	2,2	↔		
			Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	66,6	66,4	68,9	69,1	69,2	69,6	69,8	69,9	69,9	0,3	↔		
		Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Infraestructura de transport i comunicacions	Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	280,3	232,3	232,4	95,6	95,6	95,6	118,5	88,3	-106,3	↓		
				Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	5,0	45,7	45,7	45,7	↑	
				Autobusos per Km2.	6,1	6,1	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	8,3	8,3	2,2	↑	
				Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,9	3,9	0,1	↔	
			Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	Percentatge de sòl urbanitzable (%).	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,4	2,5	1,9	-0,6	↓	
					Percentatge de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	44,3	45,5	45,2	42,6	42,6	-2,7	↓
	Condicions de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	3,6	3,5	3,5	3,5	3,5	0	↔			
			Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	1.172,3	1.061,9	1.032,2	1.087,0	1.087,0	114,7	↑		
			Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	46,6	46,8	46,6	45,1	48,1	49,2	54,8	58,9	58,9	12,3	↑		
			Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	21,0	20,0	22,2	20,4	18,4	18,4	19,3	21,5	21,5	0,5	↔		
		Avantatges distributius	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	239,9	229,3	206,1	191,1	68,4	24,5	19,9	19,6	-200,3	↓		
				Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	41,0	41,0	31,0	32,0	32,0	21,6	29,4	29,1	-11,9	↓		
Distància en minuts a l'eix viari principal.				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0	↔		
Distància mitjana al mercat final català (Km).				71,3	71,4	51,5	49,7	49,1	49,0	54,1	55,1	55,1	1,4	↔		
Condicions de la demanda		Innovació, desenvolupament tecnològic	Densitat de població (habitants/Km2).	176,0	176,4	178,3	179,3	179,3	179,3	179,1	179,3	17,3	↑			
			Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	61,8	61,6	61,7	61,9	62,1	62,4	62,6	62,7	62,7	0,1	↔		
			Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).	-	-	-	-	-	-	47,9	80,1	80,1	47,9	↑		
			Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	3,4	4,0	3,7	4,9	6,3	6,8	8,2	8,6	8,6	5,2	↑		
		Volum de mercat i d'activitat	Innovació, desenvolupament tecnològic	Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	245,0	235,5	234,0	219,4	204,8	207,0	209,6	236,4	236,4	91,4	↑	
				Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	605,6	614,8	600,1	577,8	445,5	380,7	382,1	399,3	399,3	-206,3	↓	
				Índex de diversificació productiva.	24,9	24,8	25,1	24,9	23,8	23,0	23,1	23,3	23,3	-1,6	↓	
				Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	248,6	208,2	141,2	112,9	94,1	103,6	103,6	103,6	103,6	↑
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Volum de mercat i d'activitat	Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	6.004,5	5.309,0	5.599,9	5.722,8	5.862,9	5.896,3	5.896,3	5.896,3	↑			
		Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	-	-	1.764,0	1.764,0	1.733,8	1.796,9	1.741,1	1.690,9	1.690,9	-45,0	↓			
		Percentatge d'empreses (%).	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,3	1,4	1,4	1,4	0,1	↔			
		Variació de la població (interanual) (%).	2,6	0,2	1,0	0,6	0,0	0,0	-0,1	0,1	0,1	-2,5	↓			
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	1,9	2,9	0,8	0,4	0,2	0,3	0,4	1,0	1,0	0,6	↑			
		Número d'empreses per 1.000 habitants.	33,7	32,8	32,0	31,1	30,5	30,6	31,6	32,3	32,3	0,7	↔			
		Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	74,4	73,4	72,3	70,7	69,8	70,3	71,1	71,7	71,7	0,7	↔			
		Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	18,3	18,7	17,5	20,5	22,5	23,2	23,0	29,7	29,7	11,4	↑			
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Variació en l'ocupació (interanual) (%).	-6,2	-1,7	-0,3	-3,7	-7,2	-1,7	2,5	4,1	4,1	10,8	↑			
		Variació en les empreses (interanual) (%).	-7,0	-2,6	-1,3	-2,5	-2,0	0,3	3,2	2,2	2,2	9,2	↑			

Nota: En negreta els indicadors que no s'han actualitzat respecte al període anterior. És el cas d'alguns indicadors que en el moment de la publicació no està la informació actualitzada i dels que s'actualitzen puntualment.

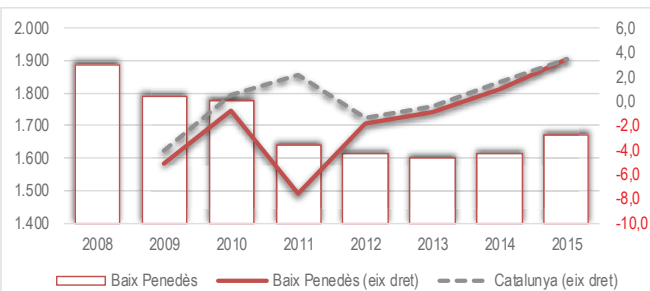
A partir del 2012 les distàncies es calculen en minuts en lloc de kms.

En negreta els indicadors que no s'han actualitzat respecte al període anterior. És el cas d'alguns indicadors que en el moment de la publicació no està la informació actualitzada i dels que s'actualitzen puntualment.

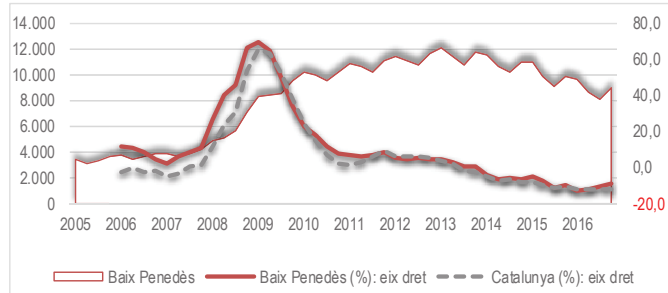
Perfil econòmic

Indicadors clau	Valor	Rànq/42
Població 2016 (hab.)	99.813	18
PIB pm 2015 (milions €)	1.670,5	19
PIB pm 2015-2008 (%)	-11,4	31
RFDB 2013 (milions €)	1.355,4	18
RFDB per habitant 2013 (milers €)	13,6	33

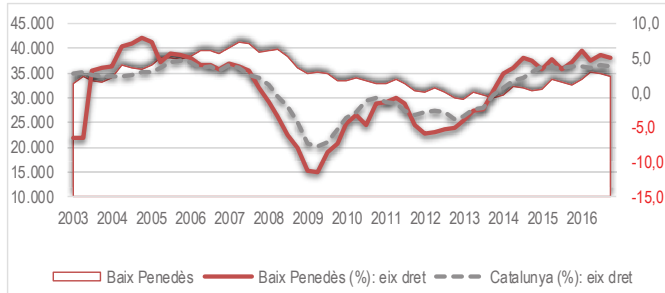
Evolució del PIB (milions d'euros i taxes interanuals)

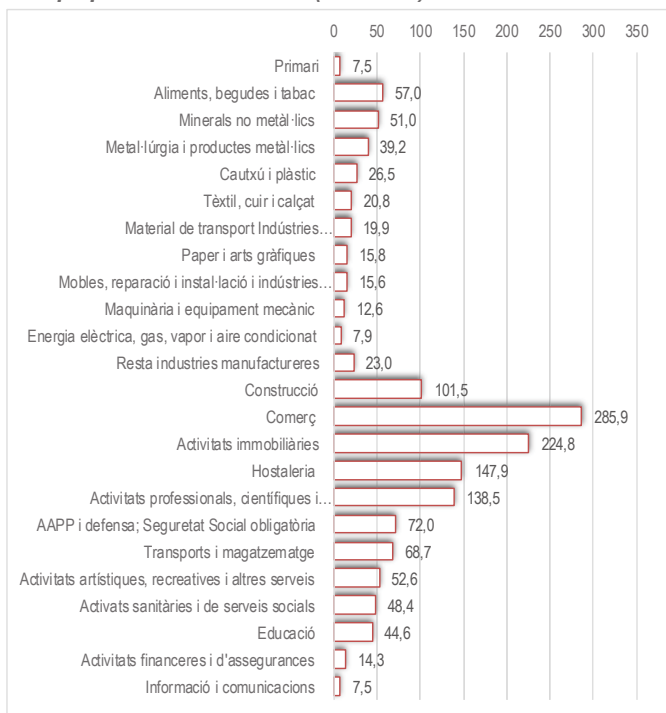
Evolució de l'atur registrat (núm. i taxes interanuals)

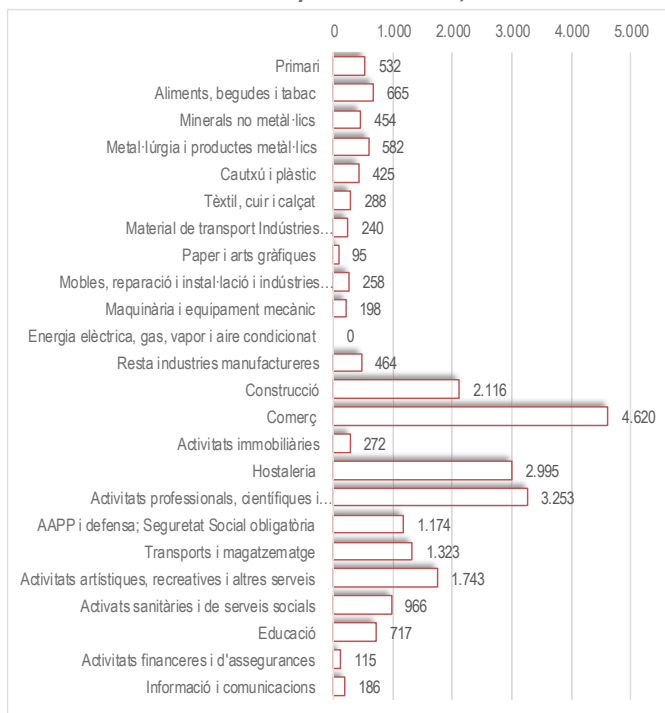
Evolució dels llocs de treball (núm. i taxes interanuals)

VAB pb per subsectors 2014 (milions €)

Llocs de treball localitzats per subsectors, 2016

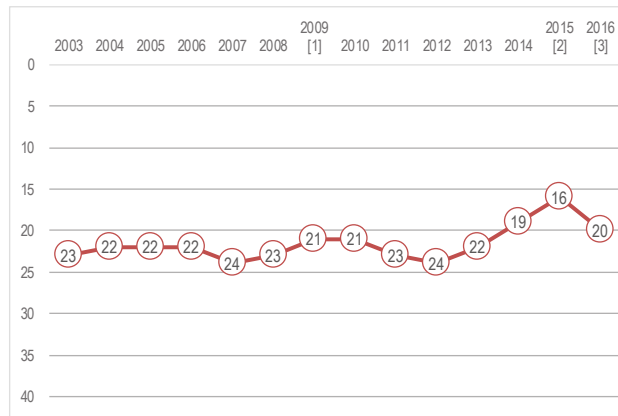

Activitats amb elevada especialització i concentració de teixit empresarial i ocupació 2016

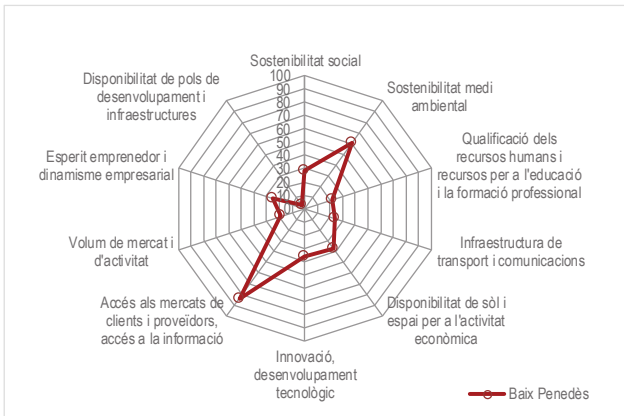
Activitat econòmica (CCEAE200)	Establiments		Llocs de treball			
	Núm.	Núm.	Llocs%	Acum%	Í.Esp.	CAT% RànqCAT
56-Serveis de menjar i begudes	390	2.421	10,5	10,5	1,6	1,2 16
43-Activitats especialitzades de la construcció	170	1.253	5,4	15,9	1,4	1,1 19
41-Construcció d'immobles	119	772	3,3	19,2	1,8	1,4 17
55-Serveis d'allotjament	41	574	2,5	21,7	1,6	1,2 14
Total	2.823	23.123	100,0	100,0	-	0,8 18

Perfil competitiu

Evolució en el rànquing global

Puntuació en cadascun dels factors

Puntuació en cadascun dels factors

	Rang/42	Índex (0-100)
Sostenibilitat social	42	28,2
Sostenibilitat medi ambiental	35	61,4
Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	32	22,2
Infraestructura de transport i comunicacions	21	23,4
Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	21	37,7
Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	41	35,7
Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	10	83,8
Innovació, desenvolupament tecnològic	10	18,5
Volum de mercat i d'activitat	23	25,0
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	27	3,1

TENDÈNCIES I PRINCIPALS CANVIS REGISTRATS

El Baix Penedès perd les posicions guanyades en els dos darrers anys

Es manté l'elevat dinamisme en termes d'ocupació. Per contra, la creació d'empresa resta competitivitat a la comarca

En l'apartat d'infraestructures, els avenços en el desplegament de la fibra òptica han estat més aviat escassos, en un any en que s'ha produït una important millora en el conjunt de comarques catalanes

El Baix Penedès perd quatre llocs en el rànquing comarcal de competitivitat respecte l'edició anterior i se situa en la 20a posició. Aquest retrocés representa una pèrdua de la posició competitiva guanyada en les dues darreres edicions de l'Índex, en el que la comarca es va situar en la 19a i 16a posició. Tanmateix, en una perspectiva temporal més llarga, el Baix Penedès presenta una millora de tres posicions respecte al 2003 i de quatre posicions respecte al 2012, quan va registrar el seu pitjor registre, la 24a posició.

Respecte als factors analitzats, la comarca presenta avenços en la seva posició relativa en un dels factors, retrocessos en quatre i es mantenen en els altres cinc restants. La millora es produeix en l'apartat de volum de mercat i d'activitat, on escala quatre posicions, principalment degut a la millora que es registra en l'activitat constructora residencial, àmbit on la comarca va obtenir un dels pitjors valors del context comarcal català en l'edició anterior.

Contràriament, el major retrocés es produeix també en els factors de la demanda, més concretament en l'àmbit de l'emprenedoria i el dinamisme empresarial, on perd 9 posicions. Malgrat la comarca escala posicions en relació a la creació d'ocupació – passa de la 8a a la 4a posició amb un 4,9% increment dels llocs de treball interanual- la creació neta d'empreses i el volum de societats constituïdes, tot i que millora ho fa a ritmes inferiors al del conjunt de comarques catalanes, perdent posicions relatives. Així, la creació neta d'empreses passa del 3,9% interanual el 2015 al 2,2% el 2016, passant de la 5a a la 15a posició. La introducció de l'indicador que analitza les societats constituïdes també resta competitivitat a la comarca en aquest factor, atès que el Baix Penedès se situa entre les comarques amb un pitjor registre (la 28a) i el nombre d'empreses i de treballadors autònoms en relació a la població segueixen sent de les més baixes de Catalunya (la 42a i 40a respectivament) i es manté com una debilitat estructural de l'economia comarcal.

El següent factor on es produeixen retrocessos importants se situa en els factors de producció. És en el capítol de les infraestructures de transport i comunicacions, on perd cinc posicions. El principal

La disponibilitat de sòl perd força com a avantatge competitiu de la comarca, la regressiva reducció del sòl urbà vacant i els preus en són la causa

Tots els indicadors d'innovació i tecnologia mostren una millora progressiva. Tanmateix, en aquest capítol el retrocés de tres posicions es deu al comportament discret que obté la comarca en relació a la protecció de les innovacions, que no es contemplaven en l'edició anterior

Es redueix el desequilibri entre l'activitat productiva i residencial, millorant la relació llocs de treball-població i reduint significativament la incidència de l'atur

L'accessibilitat als mercats segueix sent el principal factor de competitivitat de la comarca

motiu de la pèrdua de competitivitat en aquest factor és l'escàs desplegament registrat a la comarca de la fibra òptica (la cobertura ha passat del 5% el 2015 al 8,7% el 2016). Cal assenyalar que en aquest àmbit s'ha registrat un important avenç durant el 2016 en el conjunt de comarques catalanes. De fet, el Baix Penedès se situava en la 17a posició i en l'actualitat es troba en la 27a. És a dir, entre les comarques amb una menor cobertura d'aquesta tecnologia bàsica pel desenvolupament d'activitats intensives en coneixement i tecnologia.

El tercer factor on es produeixen retrocessos és la disponibilitat de sòl per a l'activitat econòmica, on la caiguda és de quatre posicions i se situa en 21a posició. La principal explicació de la pèrdua de competitivitat en aquest factor és la introducció dels nous indicadors al model i la valoració negativa que registra la comarca en dos dels indicadors. I és que el Baix Penedès es troba entre les comarques amb un preu del sòl més elevat (entre les 15 comarques més cares) i el 2016 registra per primer cop des de la crisi pujades en aquest factor de producció. L'altre factor en que obté una valoració negativa, és en la disponibilitat de sòl urbà vacant en els seus planejaments. Ocupa la 23a posició amb el 38,3% del sòl urbà vacant i reduint-se a ritmes importants els darrers anys (el 2013 era el 43,9%).

Finalment, el darrer factor on també es produeix un retrocés és també en les condicions de la demanda i en un dels àmbits on la comarca obtenia millors resultats: en el capítol de la innovació i desenvolupament tecnològic. Perd tres posicions, i passa de la 7a a la 10a. Aquí, de nou, el principal motiu de la pèrdua de competitivitat és deu als canvis introduïts en aquesta edició de l'Índex, on s'han ponderat factors on la comarca obté pitjors resultats. Així, tot i que el Baix Penedès segueix reforçant el seu lideratge en el desenvolupament relatiu de les activitats d'R+D+i a Catalunya, degut a la presència de l'IDIADA que manté un important creixement, s'observa com els indicadors introduïts que mesuren el grau de protecció de les innovacions obtenen resultats força discrets, tant pel que fa a les innovacions en processos i productes industrials (patents) com en les innovacions comercials (marques), àmbits on se situa en la 22a i 30a posició respectivament. Cal afegir, en positiu, que la comarca registra una tendència positiva en tots els indicadors analitzats, tant pel que fa a la major diversificació de la seva economia, la presència d'activitats d'R+D+i, el desenvolupament de les activitats intensives en coneixement i tecnologia, i la protecció de les innovacions, tant les patents com marques. De fet, en l'àmbit de les patents l'evolució de la comarca és especialment important en termes comparatius, ja que ha passat d'ocupar la 31a posició el 2011 a la 22a el 2016, un guany de 9 posicions.

Pel que fa a la resta de factors que s'han mantingut inalterables respecte l'edició anterior, cal assenyalar millores significatives en diversos subàmbits. En primer lloc, la millora registrada en l'ocupació, un dels principals problemes de la comarca. Així, disminueixen els desequilibris entre l'activitat residencial i la productiva i la ràtio llocs de treball/població en edat de treballar s'incrementa gairebé 5 punts percentuals des de l'inici de la recuperació de l'economia el 2013. Amb tot, aquest desajust segueix sent un dels problemes estructurals del mercat de treball comarcal i se situa entre els valors més baixos, la 40a posició amb el 35,6%. Al mateix temps, la incidència de l'atur disminueix significativament, la taxa d'atur registral passa del 26,8% al 19,4%. Malgrat tot, segueix sent la taxa més elevada de Catalunya. En l'àmbit mediambiental cal destacar l'important descens registrat el 2016 en el consum d'aigua, que consolida la tendència dels darrers anys. Destacat també ha estat el desenvolupament dels serveis educatius a la comarca, tot i que aquesta és una tendència general que no millora la seva posició competitiva. L'altre element on s'ha registrat un important avenç és en el desenvolupament dels serveis de transport i comunicacions, on els darrers tres anys ha guanyat posicions i llocs de treball. Durant el 2016 també s'observa una important millora dels serveis empresarials a la comarca, tot i que el grau de desenvolupament encara es manté a nivells comparativament baixos (puja 2 posicions i se situa en 40è lloc). Finalment, pel que fa als avantatges distributius, s'observa un significatiu desplegament de la telefonia mòbil d'alta velocitat (el 4G), que passa del 76,2% de cobertura el 2015 al 89,4% el 2016, situant-se entre les comarques catalanes amb un major desplegament d'aquesta tecnologia, la 9a. Segurament, aquesta situació és fruit de la dificultat de desplegar les infraestructures fixes d'alta velocitat (fibra òptica) en un territori caracteritzat per l'elevada dispersió de la població en nuclis no urbans.

DETERMINANTS DE LA COMPETITIVITAT I LA SOSTENIBILITAT COMARCAL

Les bases sobre les que s'assenten els avantatges competitius de la comarca són un any més la seva accessibilitat als mercats i la innovació i el desenvolupament tecnològic, capítols on la comarca se situa entre les més ben posicionades del panorama comarcal català (la 10a posició). Pel que fa als avantatges distributius, la connexió a la xarxa viària principal és el principal actiu. L'Autopista Pau Casals (C-32) connecta la comarca amb el mercat metropolità de Barcelona, així com l'autopista del Mediterrani (AP-7) amb el mercat de llevant i l'europeu i l'autopista del Nord-oest (AP-2) dóna accés al mercat interior i del nord de la península. En aquest sentit, es pot afirmar que és la comarca catalana amb una millor posició geoestratègica per a la distribució per carretera a aquests mercats. De fet, aquests eixos són els que també articulen la distribució en el mercat regional, tot i que aquest està força concentrat a l'àrea metropolitana. Amb tot, la comarca se situa en la 10a posició pel que fa a la distància mitjana al mercat català (que relaciona el temps de recorregut i la població a cada comarca). Cal assenyalar, d'altra banda, que la comarca presenta una elevada densitat poblacional i una important concentració de la població en nuclis mitjans, fet que dóna un atractiu important al seu mercat intern. Per últim, cal posar en valor que és la 4a comarca de Catalunya amb major cobertura

La presència d'IDIADA té un pes molt important en la configuració de la competitivitat comarcal en termes d'innovació i desenvolupament tecnològic

Les inversions anunciades recentment per diferents operadors logístics a la comarca albiren un futur desenvolupament de l'activitat de transports, esdevenint aquest factor de competitivitat una fortalesa comarcal que reforça els avantatges distributius actuals

A diferència de l'etapa expansiva anterior, la creació d'ocupació no prové de la demanda interna, configurada per l'augment demogràfic i la intensitat de la construcció residencial

La densitat empresarial a la comarca és molt baixa i l'emprenedoria registra nivells molt discrets, fet que comporta una certa dependència de les inversions externes i de la competitivitat de les empreses existents en l'ajust dels desequilibris entre l'activitat productiva i residencial

de dades mòbils d'alta capacitat (4G), amb el 89,4%. Així les coses, es reforça la competitivitat de la comarca en relació a aquest punt.

En el capítol de la innovació i el desenvolupament tecnològic, la posició de la comarca ve determinada principalment pel fet que s'hi localitza un dels principals centres de recerca i desenvolupament de Catalunya – l'IDIADA- amb seu al municipi de Santa Oliva i orientat a la indústria automobilística. Tanmateix, en la resta d'indicadors d'innovació i tecnologia els resultats comarcals són més aviat discrets, excepte en la diversificació de la seva economia (la 15a). Val a dir que en els darrers anys s'ha produït una progressiva diversificació de l'economia comarcal, fet que representa una condició favorable per al desenvolupament de productes i serveis innovadors fruit de la interrelació entre les diferents activitats econòmiques. Contràriament, s'observa com hi ha un escàs desenvolupament de les activitats intensives en coneixement i tecnologia, sobretot en l'àmbit industrial on la comarca ocupa la 31a posició ocupació en indústria de mitjana-alta tecnologia. D'altra banda, els nous indicadors introduïts en l'edició d'enguany mostren que hi ha una escassa protecció de les innovacions, tant en l'àmbit de la producció industrial com en la comercialització, coincidint amb l'especialització assenyalada amb anterioritat en béns i serveis poc intensius en coneixement i tecnologia.

En la resta de factors de competitivitat analitzats, la comarca obté resultats força discrets. D'una banda, pel que fa als factors productius, en l'apartat de les infraestructures de transports i comunicacions i la disponibilitat de sòl per a l'activitat econòmica (en ambdós se situa en la 19a posició). D'altra banda, en relació als factors de la demanda, en el volum de mercat i l'esperit emprenedor i dinamisme empresarial (23a i 27a posició respectivament).

En relació al primer punt, les infraestructures de transport i comunicacions, les forteses se situen en l'elevada cobertura poblacional de la xarxa ferroviària (la 6a), destaca també la inversió realitzada els darrers anys en la xarxa de carreteres (la 8a) - tot i que durant el 2016 aquesta inversió es redueix significativament- i, finalment, l'oferta de transport públic per carretera (la 11a). Per contra, la principal feblesa en aquest àmbit és l'escàs desplegament de la fibra òptica a la comarca, que se situa entre les més baixes de Catalunya, la 27a, amb el 8,7% de cobertura poblacional. També obté un registre força discret el desenvolupament dels serveis de transport, amb la 23a posició. En relació a aquest darrer punt, cal assenyalar en positiu que en els darrers cinc anys s'observa un progressiu desenvolupament d'aquesta activitat, amb tot, la millora ha estat insuficient com per avançar posicions en aquesta matèria i encara se situa com una feblesa en relació a les externalitats que ofereix el territori. Caldrà analitzar en les properes edicions de l'informe com evoluciona, atès els recents anuncis d'inversions en l'àmbit de la logística per diferents operadors, que albiren un futur desenvolupament de l'activitat.

En relació a la disponibilitat de sòl per l'activitat econòmica les principals febleses se situen en l'escassa disponibilitat de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (27a), en el sòl urbà vacant (23a) i en el preu del sòl (27a). Per contra, el Baix Penedès figura entre les comarques amb major quantitat de sòl urbanitzable i de sòl destinat a l'activitat econòmica (la 15a i 14a respectivament).

Pel que fa als factors de demanda, la situació discreta de la comarca en relació al volum de mercat es deu principalment al pes que té l'economia comarcal en relació al conjunt de Catalunya: la 18a en població i renda disponible i la 19a en PIB (al voltant de l'1%). A més, els indicadors que mesuren els canvis en la demanda també se situen en posicions intermèdies. Així, l'activitat constructora residencial, tot i que registra una millora significativa respecte al 2015, situa el creixement de l'1,1% en la posició 17a; cal recordar que el 2015 el Baix Penedès era de les comarques amb menor activitat constructora, la 39a. L'evolució demogràfica, que també té efectes importants en la demanda, es manté força estancada (-0,1% interanual, el 19è millor registre).

L'altre factor de la demanda que obté un registre discret, l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial, és fruit de factors estructurals que resten competitivitat en aquest àmbit, com és la baixa densitat empresarial i presència de treball autònom (la 42a i 40a respectivament) i en menor mesura de l'escassa emprenedoria que es registra a la comarca (la 28a). Per contra, en l'etapa actual de recuperació econòmica s'observa com el Baix Penedès se situa els darrers dos anys entre el grup de comarques que crea més ocupació (la 4a amb una taxa interanual del 4,9%). Durant el 2015, la recuperació de l'ocupació va anar acompanyada d'una important creació de teixit empresarial, en canvi, el 2016 aquest dinamisme s'ha moderat considerablement: ha passat de la 5a a la 15a posició, situant la creació neta d'empresa en el 2,2% interanual. Aquest fet evidencia que la creació d'ocupació ve principalment de la mà del teixit empresarial existent.

Els punts més febles de la competitivitat comarcal se situen en la qualificació de la mà d'obra i els recursos per l'educació (32a) i en la provisió de serveis de suport a la producció (41a). La mala posició de la comarca en aquests factors, juntament amb l'escàs desenvolupament de les activitats intensives en coneixement i tecnologia i de protecció de les innovacions abans comentat, no és fortuït, sinó que es retroalimenten. És a dir, la baixa qualificació de la població que registra la comarca, amb una presència comparativament reduïda de titulats universitaris (la 40a), està estretament relacionada amb l'escàs desenvolupament dels serveis empresarials que donen suport en els àmbits estratègics

Els creixements demogràfics experimentats en l'etapa econòmica expansiva anterior i la crisi econòmica posterior han generat un greu desequilibri en el mercat de treball comarcal

La posició geoestratègica no és suficient, cal reforçar els avantatges distributius i treballar per tal que les condicions en que es produeix la distribució de béns i serveis sigui més eficient

La indústria lidera la creació d'ocupació a la comarca, sobretot en la modalitat de treball assalariat, treballadors que cal que estiguin preparats per un entorn exigent i d'elevada especialització

Incentivar l'emprenedoria esdevé necessària donat el desequilibri existent entre l'activitat residencial i productiva i la necessitat de cohesionar la població nouvinguda i el territori

de l'activitat empresarial (també 40a) i en conseqüència en la seva competitivitat interna. D'altra banda, els nivells d'instrucció de la població i el seguiment per part dels joves en els estudis postobligatoris (25a) també està estretament relacionat amb l'oferta de serveis educatius, que registra un nivell escàs a la comarca (34a posició). En l'àmbit dels serveis TIC la situació també és força negativa (la 32a), ja que en termes comparatius s'ha produït un avenç important en el resta de comarques catalanes, mentre que al Baix Penedès la situació és més aviat d'estancament de l'activitat, el que comporta la pèrdua efectiva de competitivitat.

Un dels principals reptes que té la comarca se situa en el capítol de la sostenibilitat social. De fet, és la comarca catalana que obté una pitjor valoració (la 42a). El principal motiu es troba en el desequilibri existent entre l'activitat residencial i la productiva, fruit dels processos migratoris molt intensos registrats en l'anterior etapa expansiva de l'economia (2001-2007), que no van anar acompanyats d'un desenvolupament econòmic similar. Aquesta situació es va agreujar en el moment que s'inicia la crisi econòmica i moltes de les persones residents que seguien mantenint la relació laboral amb el seu lloc d'origen perden l'ocupació. Després de tres anys consecutius de creació d'ocupació, aquesta situació s'ha alleujat però el Baix Penedès encara és la comarca catalana que registra una major incidència de l'atur, que se situa en el 19,4% el 2016. La manca d'oportunitats laborals s'evidencia a través de la ràtio llocs de treball/població en edat de treball, que se situa en el 35,5% (la 40a).

En el capítol mediambiental s'han produït avenços importants, tot i que la situació de la comarca segueix sent estructuralment negativa (la 35a). Les febleses se situen en el consum domèstic d'aigua, la generació de residus municipals i la recollida selectiva. Les millores més importants s'observen en el desenvolupament dels serveis mediambientals, on la comarca ha remuntat 10 posicions des de 2009 (la 21a) i en el consum d'aigua per part de la indústria on també ha millorat força posicions.

CONCLUSIONS I ORIENTACIONS ESTRATÈGIQUES

Les inversions anunciades el darrer any en l'àmbit logístic situen els atractius locacionals del Baix Penedès com un dels factors de competitivitat clau pel desenvolupament econòmic de la comarca en els propers anys. Els avantatges distributius que presenta en relació als mercats i la proximitat a les principals infraestructures logístiques expliquen l'interès dels operadors logístics per la comarca. El desenvolupament dels serveis de transport i comunicacions que es derivarà d'aquestes inversions assentaran les bases que reforçaran el posicionament de la comarca en el mapa logístic de Catalunya. És per això, que s'ha de continuar treballant per tal que les condicions en que es produeix la distribució de béns i serveis sigui eficient, recolzant iniciatives que vagin en aquesta direcció: dotant-la d'infraestructures intermodals, millorant l'accessibilitat a les àrees d'activitat econòmica des de les principals xarxes viàries, invertint en la xarxa secundària, reduint els costos dels peatges, etc. Tanmateix, l'aposta per un major desenvolupament de l'activitat logística i el reforç dels atractius locacionals ha de tenir la finalitat última d'atraure noves inversions i millorar la competitivitat de la indústria comarcal fruit dels avantatges competitius que es deriven d'aquestes externalitats.

Les bases de la creació d'ocupació de la nova etapa econòmica de la comarca són diferents a l'anterior, on la indústria té un paper importantíssim i exerceix de motor econòmic en tots els sentits, també en el desenvolupament tecnològic i l'aportació de valor. La indústria opera en un entorn altament competitiu en el marc de la globalització econòmica. Cal, per tant, posar al centre del debat de les estratègies de desenvolupament econòmic el paper de la indústria i les condicions que cal crear per tal que aquesta sigui competitiva, centrant-se en àmbits com la formació pel treball, les infraestructures de telecomunicacions, la transferència tecnològica, les dotacions de sòl industrial, etc.

Finalment, s'ha de revertir el desequilibri existent entre activitat productiva i l'activitat residencial via la incentivació de l'emprenedoria i l'emergència d'activitats que donin suport tant al teixit productiu però també a la població. El creixement demogràfic no ha anat acompanyat d'un desenvolupament proporcional dels serveis a les llars i a les persones en àmbits com el comerç, la sanitat, l'educació, la cultura o el oci. L'impuls d'aquestes activitats no només s'ha de veure com una necessitat per a revertir aquest desequilibri, sinó també com un element cohesionador a nivell social i territorial. El model de desenvolupament urbanístic altament dispers i escassament planificat en el passat, dificulta aquesta emergència, tanmateix s'han d'impulsar mesures que fomentin certes centralitats en el territori que l'afavoreixin, tant des del punt de vista urbanístic com econòmic.

Nota: Les posicions relatives corresponen a la metodologia vigent en cada edició. És adir, els canvis metodològics no representen una revisió dels períodes anteriors.

Baix Penedès

Factors i dimensions		Subdimensions	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016-2015
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social		41	41	41	40	40	41	42	42	0
	Sostenibilitat medi ambiental		39	40	40	39	37	36	35	35	0
Factors de competitivitat	Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	34	34	38	38	37	33	32	32	0
		Infraestructura de transport i comunicacions	14	15	15	18	14	14	16	21	-5
		Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	15	15	19	18	18	20	17	21	-4
		Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	39	38	40	39	40	40	41	41	0
	Avantatges distribuïts	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	14	11	12	16	14	15	10	10	0
		Condicions de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	5	9	12	11	7	8	7	10
	Volum de mercat i d'activitat		7	18	5	25	18	26	27	23	4
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial		41	40	41	36	36	34	18	27	-9	

Baix Penedès

Evolució de les posicions relatives en cadascun dels indicadors

Factors de competitivitat		Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016-2015	2016-2009	
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	41	40	41	40	40	41	41	40	↑	↑	
		Taxa d'atur registral.	41	41	41	41	41	41	42	42	⇒	↓	
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	30	30	30	30	30	31	32	32	⇒	↓	
	Sostenibilitat medi ambiental	Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	32	16	19	29	14	19	23	16	↑	↑	
		Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	31	31	30	28	27	26	25	21	↑	↑	
		Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	39	39	39	39	37	36	37	37	⇒	↑	
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	30	40	38	38	22	24	22	19	↑	↑	
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	38	38	38	38	38	37	37	37	⇒	↑	
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	38	38	38	39	38	38	38	38	⇒	⇒	
		Residus industrials per Km2 (Tn).	28	32	33	31	31	32	31	33	↓	↓	
Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	34	34	32	33	34	34	36	34	↑	⇒	
		Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	38	38	37	24	24	24	25	25	⇒	↑	
		Percentatge de titulats superiors (%).	34	34	41	41	41	39	40	40	⇒	↓	
		Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	26	26	26	26	26	23	24	24	⇒	↑	
	Infraestructura de transport i comunicacions	Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	28	28	28	28	28	34	35	35	⇒	↓	
		Llocs de treball de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	27	27	26	26	26	24	22	23	↓	↑	
		Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	7	7	6	6	6	6	6	6	⇒	↑	
		Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	9	12	12	13	13	13	10	8	↑	↑	
		Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	17	27	↓	↓	
		Autobusos per Km2.	9	10	10	10	10	11	10	11	↓	↓	
Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	23	23	23	23	23	25	25	26	↓	↓		
	Percentatge de sòl urbanitzable (%).	13	13	13	14	16	17	15	15	⇒	↓		
	Percentatge de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	9	14	17	23	↓	↓		
	Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	18	16	16	15	14	↑	↑		
Factors de competitivitat	Avantatges distribuïts	Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	24	26	25	27	↓	↓	
		Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	38	39	41	40	40	41	42	40	↑	↓
			Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	28	29	31	26	28	29	31	32	↓	↓
	Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.		32	32	32	35	35	34	36	36	⇒	↓	
	Condicions de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	12	12	9	14	10	15	14	16	↓	↓
			Distància en minuts a l'eix viari principal.	1	1	1	1	1	1	1	1	⇒	⇒
Distància mitjana al mercat final català (Km).			11	11	9	11	10	10	10	10	⇒	⇒	
Densitat de població (habitants/Km2).			8	8	8	8	8	8	8	8	⇒	⇒	
Volum de mercat i d'activitat		Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	14	14	14	14	14	14	14	14	⇒	⇒	
		Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).	-	-	-	-	-	-	12	9	↑	↑	
		Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	1	1	2	2	1	1	1	1	⇒	⇒	
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	27	30	30	30	29	29	30	31	↓	↓	
		Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	32	30	30	29	28	28	29	27	↑	↑	
		Índex de diversificació productiva.	22	25	23	23	22	20	21	15	↑	↑	
	Condicions de la demanda	Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	31	29	29	30	26	22	↑	↑	
		Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	-	-	25	30	29	32	30	30	⇒	↓	
		Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	-	-	18	18	18	18	18	18	⇒	⇒	
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Percentatge d'empreses (%).	18	19	19	19	19	19	19	19	⇒	↓		
	Variació de la població (interanual) (%).	1	10	3	24	13	21	21	19	↑	↓		
	Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	18	20	7	19	29	30	39	17	↑	↓		
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Número d'empreses per 1.000 habitants.	40	41	41	41	41	41	42	42	⇒	↓		
	Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	39	39	39	39	39	39	40	40	⇒	↓		
	Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	31	25	27	36	19	24	25	28	↓	↑		
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Variació en l'ocupació (interanual) (%).	41	32	37	18	20	15	8	4	↑	↑		
	Variació en les empreses (interanual) (%).	41	37	37	36	11	5	15	15	↓	↑		

Baix Penedès

Evolució dels indicadors

Factors de competitivitat		Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016-2015	Evolució
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	34,6	33,6	32,1	31,2	30,7	31,9	33,8	35,6	✓	
		Taxa d'atur registral.	20,5	23,6	24,9	26,1	26,8	24,9	22,5	19,4	✓	
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	73,0	73,0	73,0	73,0	73,0	78,0	78,0	78,0	!	
	Sostenibilitat medi ambiental	Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	7.138,0	4.678,2	4.559,3	4.135,6	3.625,1	3.991,3	4.119,6	4.119,8	✗	
		Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	5,1	5,2	7,0	8,8	10,6	11,2	11,2	12,7	✓	
		Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	96,9	91,1	94,7	88,4	90,2	86,9	85,2	60,7	✓	
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	480,7	678,6	568,9	595,6	570,8	655,2	591,5	983,5	✗	
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	2,3	2,2	2,2	2,0	1,8	1,6	1,7	1,7	✗	
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	14,1	22,5	19,8	22,3	24,3	23,5	25,2	26,7	✓	
		Residus industrials per Km2 (Tn).	206,0	223,5	221,4	183,6	170,0	192,2	162,8	176,6	✗	
Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	64,1	63,7	65,5	60,5	60,4	63,1	67,0	71,8	✓	
		Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	48,5	48,5	59,3	74,8	74,1	74,1	74,1	74,1	!	
		Percentatge de titulats superiors (%).	8,1	8,1	12,8	13,7	13,7	14,5	14,5	14,5	!	
	Infraestructura de transport i comunicacions	Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	33,2	33,2	33,2	33,2	33,2	50,2	50,2	50,2	!	
		Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	17,2	17,2	17,2	17,2	17,2	14,9	14,9	14,9	!	
		Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	126,1	114,6	111,5	109,0	106,5	116,9	132,7	140,9	✓	
		Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	78,7	78,6	78,7	78,5	78,4	78,4	78,3	78,2	✗	
		Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	611,0	369,6	369,4	154,6	154,6	154,6	229,1	113,9	✗	
		Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	5,0	8,7	✓	
		Autobusos per Km2.	6,4	6,4	6,5	6,3	6,3	6,3	6,4	6,3	✗	
Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2	✗		
	Percentatge de sòl urbanitzable (%).	3,4	3,4	3,4	3,1	2,9	2,7	2,9	2,1	✗		
	Percentatge de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	45,9	43,4	40,9	38,3	✗		
	Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	1,6	2,3	2,3	2,3	2,3	✗		
Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	1.289,7	1.194,5	1.186,9	1.240,0	✗		
	Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	27,3	26,8	26,8	27,8	25,4	26,1	28,2	32,6	✓		
	Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	6,4	7,0	6,6	9,2	7,9	8,1	8,3	8,3	✓		
Avantatges distributius	Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	13,4	12,5	11,8	10,9	11,0	12,0	11,7	11,5	✗		
	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	25,0	25,0	29,0	30,0	25,0	25,2	25,9	26,6	✗	
		Distància en minuts a l'eix viari principal.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	!	
		Distància mitjana al mercat final català (Km).	83,5	83,6	64,8	67,8	57,1	57,1	63,1	63,5	✗	
		Densitat de població (habitants/Km2).	333,7	336,8	341,1	341,2	341,1	338,3	337,0	336,8	✗	
		Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	78,7	78,6	78,7	78,5	78,4	78,4	78,3	78,2	✗	
	Innovació, desenvolupament tecnològic	Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).	-	-	-	-	-	-	76,2	89,4	✓	
		Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	63,4	64,5	73,7	83,5	92,6	103,4	114,9	125,2	✓	
		Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	51,9	40,8	36,8	36,0	34,7	34,0	33,6	36,6	✓	
		Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	259,9	259,9	266,8	273,7	275,8	292,3	313,3	340,8	✓	
Índex de diversificació productiva.		19,6	17,2	18,8	18,8	18,6	19,2	19,2	20,3	✓		
Condicions de la demanda	Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	70,2	108,8	108,8	98,9	109,7	120,1	✓		
	Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	-	-	1.673,6	1.572,5	1.621,5	1.572,7	1.745,4	1.801,2	✓		
	Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	-	-	1.663,7	1.663,7	1.612,2	1.457,3	1.415,2	1.355,4	✗		
	Percentatge d'empreses (%).	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	✓		
	Variació de la població (interanual) (%).	3,4	0,9	1,3	0,0	0,0	-0,8	-0,3	-0,1	✓		
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	2,2	2,1	1,9	0,6	0,2	0,2	0,3	1,1	✓		
	Número d'empreses per 1.000 habitants.	27,5	26,3	25,1	24,1	23,7	24,3	25,4	26,0	✓		
	Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	67,0	64,0	61,9	60,4	59,9	61,5	63,0	63,9	✓		
	Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	14,9	17,4	17,7	14,7	23,4	22,4	22,1	26,7	✓		
	Variació en l'ocupació (interanual) (%).	-11,4	-3,2	-4,4	-3,6	-2,5	1,9	4,9	4,9	✗		
	Variació en les empreses (interanual) (%).	-11,1	-3,6	-3,7	-4,0	-1,7	1,7	3,9	2,2	✗		

Nota: En negreta els indicadors que no s'han actualitzat respecte al període anterior. És el cas d'alguns indicadors que en el moment de la publicació no està la informació actualitzada i dels que s'actualitzen puntualment.

A partir del 2012 les distàncies es calculen en minuts en lloc de kms.

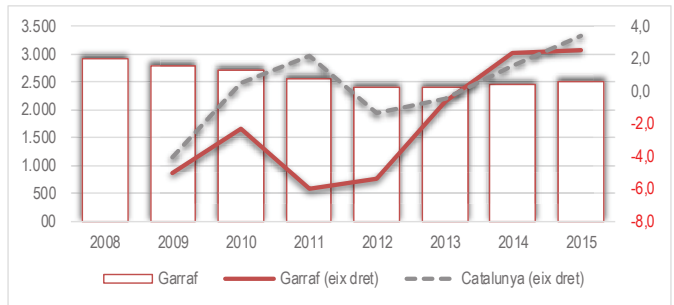
En negreta els indicadors que no s'han actualitzat respecte al període anterior. És el cas d'alguns indicadors que en el moment de la publicació no està la informació actualitzada i dels que s'actualitzen puntualment.

Perfil econòmic

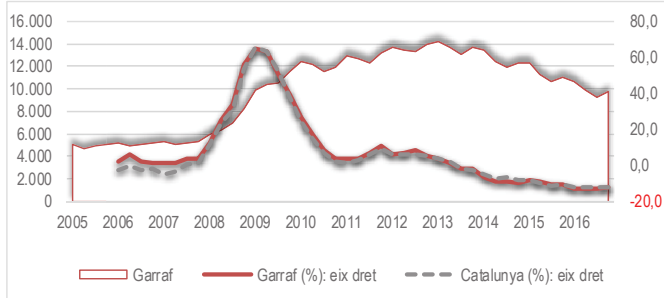
Indicadors clau

Indicadors clau	Valor	Rànq/42
Població 2016 (hab.)	146.876	13
PIB pm 2015 (milions €)	2.515,0	16
PIB pm 2015-2008 (%)	-14,1	36
RFDB 2013 (milions €)	2.256,9	12
RFDB per habitant 2013 (milers €)	15,7	8

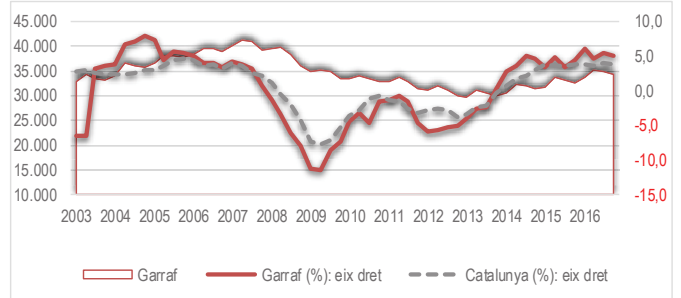
Evolució del PIB (milions d'euros i taxes interanuals)

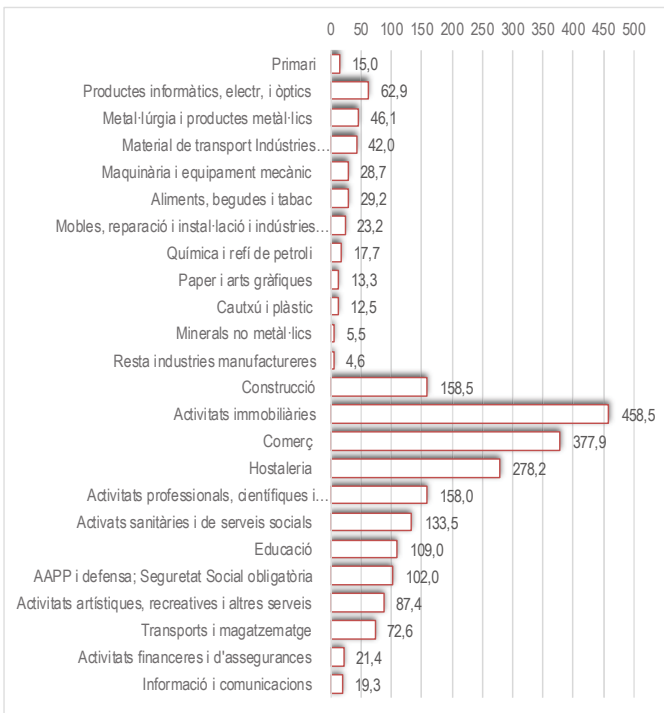
Evolució de l'atur registrat (núm. i taxes interanuals)

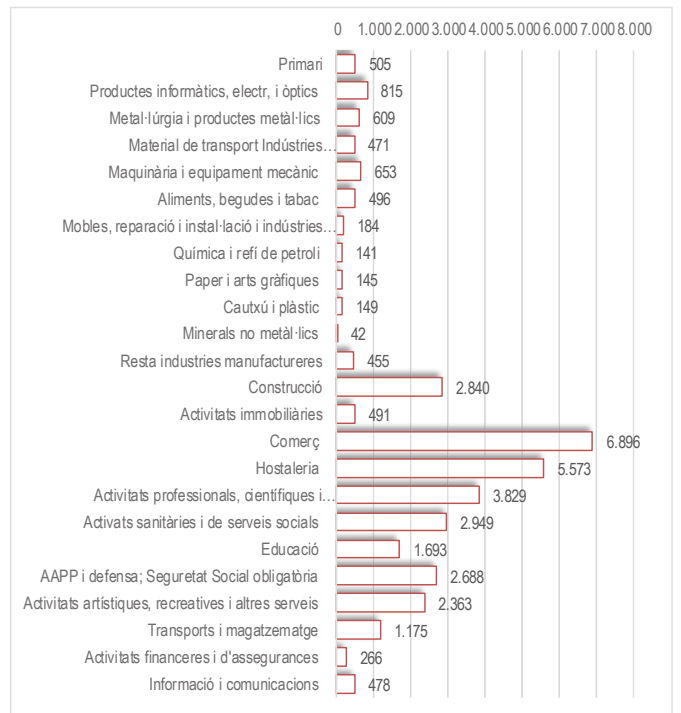
Evolució dels llocs de treball (núm. i taxes interanuals)

VAB pb per subsectors 2014 (milions €)

Llocs de treball localitzats per subsectors, 2016

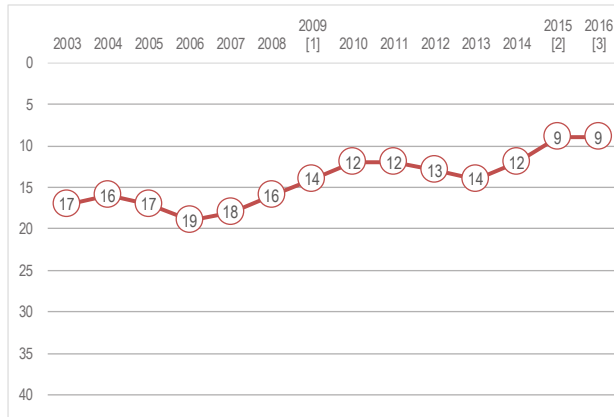

Activitats amb elevada especialització i concentració de teixit empresarial i ocupació 2016

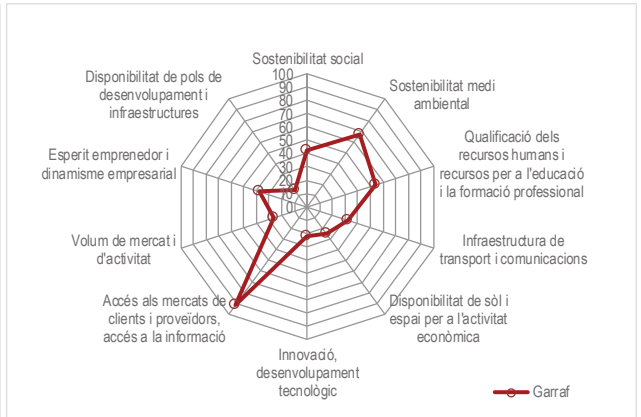
Activitat econòmica (CCAEE200)	Establiments		Llocs de treball				RànqCAT
	Núm.	Núm.	Llocs%	Acum%	Í.Esp.	CAT%	
56-Serveis de menjar i begudes	674	4.530	13,1	13,1	2,0	2,2	13
96-Altres activitats de serveis personals	208	1.077	3,1	16,3	1,6	1,9	14
55-Serveis d'allotjament	77	1.043	3,0	19,3	1,9	2,2	8
33-Reparació i instal·lació de maquinària i equips	35	383	1,1	20,4	2,0	2,3	10
95-Reparació d'ordinadors, d'efectes personals i efecte...	29	265	0,8	21,1	1,7	1,9	13
42-Construcció d'obres d'enginyeria civil	21	150	0,4	21,6	1,7	1,9	8
Total	4.573	34.502	100,0	100,0	-	1,1	16

Perfil competitiu

Evolució en el rànquing global

Puntuació en cadascun dels factors

Puntuació en cadascun dels factors

Factor	Rang/42	Índex (0-100)
Sostenibilitat social	39	42,1
Sostenibilitat medi ambiental	25	67,2
Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	6	53,8
Infraestructura de transport i comunicacions	13	32,0
Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	38	24,5
Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	11	22,0
Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	2	91,8
Innovació, desenvolupament tecnològic	23	26,7
Volum de mercat i d'activitat	8	37,5
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	7	16,1

El Garraf es manté per segon any consecutiu en el grup de les 10 comarques més competitives

L'economia comarcal presenta un fort dinamisme i se situa entre les 3 comarques amb major creació d'ocupació i recuperació de teixit empresarial

La posició competitiva de la comarca respecte a la disponibilitat de sòl empitjora degut als canvis introduïts que incorporen la disponibilitat de sòl urbà destinat a l'activitat econòmica i el preu del sòl

TENDÈNCIES I PRINCIPALS CANVIS REGISTRATS

El Garraf manté la 9a posició obtinguda en l'edició anterior del rànquing de competitivitat. Respecte a l'inici de la sèrie el 2003, ha escalat 8 posicions en el rànquing i 10 respecte al seu pitjor registre el 2006. De fet, és una de les poques comarques catalanes que presenta una clara evolució positiva en la seva competitivitat en el llarg termini. La seva posició competitiva se situa a un nivell similar al de comarques com el Vallès Oriental i Osona, que la superen lleugerament, i el Maresme i el Baix Camp, que se situen just per sota. Obté una puntuació de 42,1 sobre 100 en l'Índex, xifra que representa un increment de 5,3 punts respecte l'edició anterior i que s'explica principalment pels canvis introduïts en l'operativització de l'Índex i la millora produïda en l'aproximació al concepte de competitivitat que es pretén mesurar.

Respecte als factors analitzats, la comarca presenta avenços en la seva posició relativa en quatre dels factors, retrocessos en tres i es mantenen en els altres tres restants. La millora més important es produeix en l'àmbit de l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial on la comarca escala 25 posicions. Això es degut principalment als bons registres en la recuperació de teixit empresarial i ocupació, on la comarca se situa al capdavant de les comarques més dinàmiques de Catalunya amb taxes de creixement al voltant del 5% interanuals, recuperant el dinamisme registrat el 2014. També hi aporta el fet que se situa al capdavant de les comarques on més societats mercantils s'han creat el 2016 en termes relatius, la 8a. Aquest nou indicador ha situat el Garraf entre les comarques més dinàmiques des del punt de vista empresarial els darrers anys, on ha ocupat la 3a i 4a posició el 2014 i 2015 i malgrat la caiguda de posicions d'enguany respecte al conjunt de comarques, l'indicador presenta una evolució molt positiva.

L'àmbit on perd posicions competitives és en el de la disponibilitat de sòl, i és que en aquest factor s'han introduït canvis importants que perjudiquen clarament la situació de la comarca. El primer és la introducció de l'indicador que mesura l'espai destinat a l'activitat econòmica en els planejaments municipals i l'altre és el preu del sòl. En tots dos indicadors la comarca presenta importants desavantatges competitiu, ja que el Garraf se situa en la 23a posició pel que fa a la disponibilitat

Es produeixen avenços en els indicadors que indiquen la transició cap a una economia globalitzada basada en el coneixement i avenços en les externalitats que la sustenten: millores en els serveis de suport, en educació i en les infraestructures de telecomunicacions

També es produeix una millora significativa en els factors de sostenibilitat analitzats, tot i que els desequilibris en el mercat de treball segueixen sent la principal assignatura a resoldre

L'accessibilitat als mercats i l'existència d'una mà d'obra altament qualificada segueixen sent les fortaleses de la comarca, a les que enguany s'hi sumen l'elevat dinamisme del teixit empresarial i l'augment de la demanda interna com a conseqüència de la recuperació demogràfica

Tot i els progressos registrats els darrers anys, el teixit productiu és poc exigent en innovació i tecnologia, sobretot en l'àmbit industrial

d'espais en sòl urbà per a l'activitat econòmica i en la 40a en relació al preu del sòl, fruit de la pressió de l'activitat residencial front la productiva.

Pel que fa a la resta de factors els canvis produïts són menors, tot i que cal assenyalar els següents. En primer lloc, pel que fa al volum de mercat i d'activitat, cal apuntar que es manté la recuperació demogràfica iniciada el 2015, però per altra banda continua la caiguda de les rendes quan en altres comarques catalanes ja s'observa una recuperació, i, finalment, s'inicien menys habitatges, trencant l'elevat dinamisme observat el 2015 en el sector. Seguint en les condicions de la demanda, es manté la millora observada en la producció de béns i serveis intensius en coneixement i tecnologia dels darrers quatre anys. Aquesta és més intensa en els serveis que en indústria, on la millora és força moderada. De fet els serveis intensius en coneixement registren un màxim en la sèrie amb 465 llocs per cada 10 mil habitants. Aquesta situació va en consonància amb l'evolució del grau de protecció de les innovacions. Així, el nou indicador que recull les sol·licituds de patents i de marques per habitant, mostra un augment continuat des de 2013 del nombre de sol·licituds de marques, mentre que en el nombre de patents l'evolució és negativa. És a dir, les innovacions s'estan centrant en la comercialització més que en l'àmbit de l'activitat productiva. Pel que fa als avantatges distributius, les millores són escasses i bàsicament s'han produït en l'accés a la informació, amb una millor cobertura tant de la fibra òptica i de les tecnologies mòbils d'alta capacitat (4G). En el primer cas s'ha passat d'una cobertura el 2015 del 46% de la població al 65% d'enguany, i en 4G del 90% al 95%. Pel que fa als factors de producció, s'observa un continuat avenç en els serveis que donen suport a l'activitat productiva que encadena sis anys consecutius de millores. És els cas dels serveis empresarials avançats, els serveis financers i els serveis TIC. Finalment, assenyalar també la recuperació registrada en l'ocupació dels serveis de transport i de l'educació, fet que indica un major desenvolupament d'aquestes activitats clau de l'economia comarcal. Cal assenyalar que en l'àmbit educatiu, l'impuls està sent força intens els dos darrers anys.

Des del punt de vista de la sostenibilitat del model, la comarca guanya tres posicions en l'àmbit mediambiental i es manté en el social. En el conjunt d'indicadors mediambientals millora en tots excepte en el consum d'aigua industrial i en la generació de residus municipals. Contràriament, s'observa un avenç dels serveis mediambientals després d'uns anys d'estancament, una reducció del consum d'aigua residencial, una reducció en la generació de residus industrials que assoleix un mínim i una progressiva valorització d'aquests, alhora que també repunta lleugerament la recollida selectiva de residus municipals, tot i que queda lluny del 39% del 2014. En l'àmbit social, registra millores importants en l'ocupació i en la sinistralitat. De fet, la taxa d'atur se situa en valors mínims de la sèrie iniciada el 2009, el 14,8%. Cal recordar que el 2014 la taxa d'atur s'elevava fins al 21,5%. Es registren, per tant, tres anys consecutius de millora de l'ocupació que ha comportat al mateix temps un major equilibri entre llocs de treball localitzats i població en edat de treballar, conduint a aquesta disminució de l'atur. Tanmateix, aquestes millores no són suficients per escalar posicions en el rànquing, ja que es produeixen en el conjunt de comarques i només cal destacar l'avenç de cinc posicions en la sinistralitat, un dels àmbits on la comarca històricament registra un comportament més negatiu.

DETERMINANTS DE LA COMPETITIVITAT I SOSTENIBILITAT COMARCAL

Les fortaleses de la comarca se situen de nou en els avantatges distributius (la 2a) i en la qualificació de la mà d'obra (la 6a). A aquests factors estructurals de competitivitat, s'ha d'afegir una millora conjuntural en les condicions de demanda, que situen al Garraf al capdavant en l'emprenedoria i dinamisme empresarial (la 7a) i en el volum de mercat i d'activitat (la 8a). En relació a aquest darrer punt, cal assenyalar la recuperació demogràfica, que malgrat se situa en creixements moderats deixa enrere els valors negatius i d'estancament dels darrers anys. És la 3a comarca catalana amb un millor registre. Pel que fa a l'emprenedoria i el dinamisme empresarial, destaca la creació d'ocupació que se situa en el 5,4% interanual i la variació neta d'empreses en el 4,6%, xifres que catapulten la comarca al capdavant de la recuperació econòmica a Catalunya. La incorporació del nou indicador que mesura el grau d'emprenedoria a partir de les societats constituïdes també situa el Garraf entre les comarques més emprenedores (la 8a). Pel que fa als avantatges distributius, les fortaleses de la comarca segueixen sent el port de Vilanova i la Geltrú com a principal infraestructura logística, l'autopista Pau Casals (C-32), que connecta la comarca amb els mercats metropolitans de Barcelona i Tarragona i l'eix Garraf-Anoia (la C-15) que dona accés a l'autopista del Mediterrani (AP-7) i als mercats espanyol en el seu enllaç amb l'autopista del Nord-est (AP-2) i l'europeu, així com a la Catalunya Central. En relació al mercat català, el Garraf ocupa la 7a posició, atesa la seva proximitat al mercat metropolità de Barcelona, que concentra bona part del teixit empresarial i població de Catalunya. Tanmateix, el mercat comarcal també és un actiu important degut a que és una de les comarques amb major densitat de població i amb una concentració important del mercat en entorns urbans que afavoreix la distribució eficient de béns i serveis. Finalment, pel que fa a la qualificació dels recursos humans els punts forts estan relacionats amb el nivell d'instrucció de la població en edat de treballar i en la qualificació de la població ocupada. Amb el 26,3% de la població en edat de treballar amb estudis universitaris, és la 2a comarca amb major percentatge de titulats i la 3a amb major proporció d'ocupats en professions altament qualificades. El punt feble, tanmateix, se situa en dos àmbits que poden incidir negativament en l'evolució futura d'aquest actiu. És tracta del seguiment dels estudis postobligatoris per part dels joves (la 25a) i en el desenvolupament dels serveis educatius/formatius (la 18a). Tanmateix, la disponibilitat d'una mà d'obra altament qualificada com a avantatge competitiu no es trasllada suficientment al teixit productiu malgrat els progressos registrats

L'oferta de transport públic, les inversions a la xarxa de carreteres, el desplegament de la fibra òptica i l'elevat desenvolupament dels serveis empresarials avançats són altres forteses del context territorial

Contràriament, la disponibilitat de sòl per a l'activitat econòmica és la principal feblesa, la pressió de l'activitat residencial en relació al planejament i els preus del sòl en són la causa

L'escassa diversificació de l'economia comarcal i de presència d'indústria intensiva en tecnologia, resta competitivitat a la comarca

Tot i la millora en l'ocupació i de l'emprenedoria, els desequilibris entre l'activitat productiva i la residencial persisteixen i repercuteixen negativament en la sostenibilitat social i mediambiental de la comarca

en els darrers anys, atès que en l'apartat d'innovació i desenvolupament tecnològic, la comarca surt mal parada (la 23a). Així, s'observa un escàs desenvolupament dels serveis d'R+D+i i de les activitats intensives en coneixement, malgrat també presenta en relació a les telecomunicacions clars avantatges per potenciar aquest model productiu. És la 1a comarca en relació a la cobertura mòbil d'alta velocitat (4G) i la 5a en fibra òptica.

Tal i com ja s'apuntava en edicions anteriors, hi ha dos factors que ocupen un segon terme però que generen externalitats positives a les empreses que se situen a la comarca i aquests són els serveis de suport a la producció (11a) i les infraestructures de transport i comunicacions (13a). En relació als serveis de suport a la producció cal assenyalar els avenços que s'han registrat en tots els indicadors els darrers anys, sobretot en els serveis empresarials avançats, que és on obté precisament el millor registre (8a). Pel que fa a la resta d'indicadors, ocupa una posició intermèdia-alta pel que fa al desenvolupament de les TIC (16a) i una posició intermèdia-baixa pel que fa als serveis financers (26a). En l'apartat d'infraestructures de transport i comunicacions perd dues posicions, que s'explica principalment per la caiguda en les inversions respecte anys anteriors, tot i la millora experimentada el 2016 en el desplegament de la fibra òptica. Els punts forts es mantenen en el capítol dels serveis públics de transport, tant pel que fa a l'accés a la xarxa ferroviària (el 74,3% de la població viu en municipis amb estació) com en la xarxa d'autobusos. També en la inversió en la xarxa de carreteres executada els darrers anys, que comparativament es manté elevada. Contràriament, s'observa un escàs desenvolupament dels serveis de transport de mercaderies.

El principal element que resta competitivitat a la comarca és, una any més, la disponibilitat de sòl i d'espais per l'activitat econòmica. Amb els canvis introduïts - que inclou la incorporació de tres nous indicadors- la comarca empitjora la seva situació i passa de la 19a posició a la 38a. De fet, entre les 10 comarques més competitives només el Barcelonès registra una pitjor situació. Això és degut, principalment, al mal resultat obtingut pel que fa al preu del sòl (40a) i el sòl qualificat en els planejaments municipals destinat a l'activitat econòmica (23a). Contràriament, en l'indicador que mesura el sòl urbà vacant, obté una 3a posició. Una altra feblesa de la comarca és la baixa capacitat a llarg termini per a transformar sòl en urbanitzable. Això és degut a que bona part de la superfície comarcal està ocupada pel massís del Garraf, que està protegit. En conseqüència, com ja s'ha apuntat en edicions anteriors, les possibilitats de generació d'espais per a destinar-hi activitat productiva són limitades i entren en competència amb l'activitat residencial, que n'encareix el cost. Tanmateix, els plans urbanístics aprovats en l'actualitat i que determinen la disponibilitat immediata de sòl situen la comarca en una situació comparativament bona (la 11a). Així, a curt termini no sembla que aquest factor hagi de menyscar la competitivitat de la comarca, tot i que la pressió de l'activitat residencial en pugui encarir el cost.

Com ja s'ha esmentat amb anterioritat, l'altre apartat on el Garraf obté mals resultats és en la innovació i el desenvolupament tecnològic. Aquests s'expliquen principalment pel fet que hi ha una escassa presència d'indústria de mitjana-alta tecnologia (la 23a) que indirectament incideix negativament en l'emergència d'una demanda sofisticada que requereixi serveis d'R+D+i (la 22a). És constata també amb la baixa incidència de la protecció de les innovacions industrials (les patents), on ocupa la 19a posició. Un altre factor que tampoc ajuda a l'emergència d'aquesta demanda sofisticada és l'escassa diversificació de l'economia comarcal (27a). Tot i aquest balanç negatiu, cal posar en valor les millores que s'han registrat els darrers anys en l'àmbit de la innovació comercial. Així, el Garraf ocupa una posició avançada pel que fa a la protecció de les seves marques comercials, i també, en el desenvolupament dels serveis intensius en coneixement.

Tot i la millora generalitzada en els indicadors de sostenibilitat social i mediambiental, aquests àmbits continuen sent el cavall de batalla de l'economia comarcal. Es tracta, doncs, d'un repte estructural, que és conseqüència del desequilibri residencial i productiu existent. Així ho constata la relació entre llocs de treball localitzats i població en edat de treballar, que se situa en el 35,1%. Aquesta xifra és la més baixa del conjunt de comarques catalanes, fet que genera una elevada dependència dels mercats de treball de les comarques veïnes. D'aquí, que la incidència de l'atur, malgrat les bones comunicacions abans comentades, també sigui de les més elevades, la 4a. Aquests desequilibris territorials del mercat laboral comarcal afecten clarament en l'ocupabilitat dels col·lectius amb menys predisposició a la mobilitat i més dependents de l'existència d'una oferta de transport públic que garanteixi el desplaçament a un cost raonable en termes econòmics i en temps (sovint dones amb persones dependents al seu càrrec, joves i població estrangera). Amb la recuperació econòmica i, principalment, degut a l'elevat dinamisme i emprenedoria que presenta la comarca, tot sembla indicar que es va corregint, però la situació de partida exigeix una millora a llarg termini per reduir aquest important desajust.

En l'àmbit mediambiental les principals febleses se situen en la generació i gestió dels residus industrials i en l'activitat residencial, tant pel que fa a la generació de residus com en el consum d'aigua. En tots aquests apartats el Garraf obté una valoració comparativament negativa, que es deu en part a l'impacte de tanta activitat en un territori de dimensions reduïdes i del model residencial predominant. Amb tot, cal assenyalar que s'han produït millores importants en el desenvolupament dels serveis mediambientals que intenten mitigar aquest impacte (la 10a).

A mig i llarg termini les bases per la millora de la competitivitat comarcal passen per una major diversificació de l'economia, fonamentada principalment en un procés de reindustrialització en activitats d'alt valor afegit, intensives en tecnologia i mà d'obra altament qualificada i menys intensives en sòl

A curt termini, les estratègies de desenvolupament econòmic han de reforçar el suport a les PIME i a l'emprenedoria per tal d'ampliar els mercats actuals com a estratègia de creixement, amb la finalitat de sostenir de forma continuada la creació d'ocupació i teixit empresarial, i reduir els desequilibris actuals entre l'activitat residencial i productiva

CONCLUSIONS I ORIENTACIONS ESTRATÈGIQUES

Un any més, els reptes en el model de desenvolupament econòmic del Garraf se segueixen situant en la sostenibilitat social, tot i que la recuperació de l'economia i l'elevat dinamisme empresarial registrat mitiguen alguns dels efectes més negatius, entre els més importants la desocupació i la creació d'oportunitats laborals a la comarca. També se situen en l'àmbit mediambiental. Tot i que els indicadors mostren una millora continuada tant en l'impacte de l'activitat residencial com industrial i en la gestió dels residus generats i la seva valoració, la situació de la comarca requereix d'un major impuls de les polítiques mediambientals per mitigar els seus efectes.

Des del punt de vista de la competitivitat de l'economia comarcal, el gran repte comarcal a mig i llarg termini segueix sent la diversificació de la seva economia. En aquest sentit no s'observen avenços significatius, més aviat al contrari, s'observa con d'altres comarques milloren en aquest capítol mentre el Garraf perd dues posicions. Tot i així, es registra un augment progressiu de les activitats intensives en coneixement i tecnologia, més en l'activitat terciària que la industrial. Així les coses, la reindustrialització de la comarca esdevé cada cop més un factor clau per la diversificació de l'economia i pel desenvolupament d'innovacions i d'avenços tecnològics, ja que és vertebrador de l'ecosistema de serveis orientats a la competitivitat de les empreses, en tractar-se d'un sector altament internacionalitzat i competitiu. No obstant això, l'orientació industrial s'ha d'enfocar cap a activitats d'alt valor afegit, intensives tecnologia (indústria 4.0), en mà d'obra altament qualificada i menys intensives en sòl.

De nou, cal incidir que per aconseguir aquesta transformació de l'economia comarcal i de la societat, és important que se sumin esforços tant des de l'administració com des dels agents econòmics per tal que es donin les condicions favorables, fomentant el contacte i els projectes compartits entre la universitat, els centres formatius, els centres de recerca, els operadors tecnològics i de telecomunicacions, el sistema financer, els serveis professionals, els promotors immobiliaris, l'empresa i els emprenedors per tal d'alinejar les estratègies i els objectius a una major diversificació i industrialització de la comarca. En aquest sentit, cal posar en valor l'oportunitat que representa l'important desplegament existent a la comarca de les infraestructures de telecomunicacions per afavorir la competitivitat de les empreses intensives en coneixement i tecnologia i atreure inversions.

Finalment, no s'ha d'oblidar que on la comarca presenta millors condicions és en els avantatges distributius i aquesta ha de ser la principal font de competitivitat en el futur més immediat. L'expansió a d'altres mercats comarcals esdevé una clara oportunitat, per la posició geoestratègica de la comarca, però també per les millores en les infraestructures, l'Eix Diagonal, així com l'aposta pel port de Vilanova, però segurament també passa per reduir els peatges actuals de connexió amb els principals mercats, el de l'àrea metropolitana de Barcelona i de Tarragona. En paral·lel s'ha de superar l'efecte mida de les empreses locals, per tal de que siguin capaces d'abastar nous mercats. És per això, que el suport a la PIME ha de continuar en el centre de les polítiques de les administracions i els agents econòmics i socials. Els indicadors de dinamisme empresarial i emprenedoria, així com els d'innovació comercial, constaten que aquesta és en l'actualitat la principal estratègia de desenvolupament econòmic de la comarca.

Nota: Les posicions relatives corresponen a la metodologia vigent en cada edició. És adir, els canvis metodològics no representen una revisió dels períodes anteriors.

Garraf

Factors i dimensions		Subdimensions	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016-2015		
Factors de sostenibilitat		Sostenibilitat social	37	36	36	35	37	38	39	39	0		
		Sostenibilitat medi ambiental	32	31	31	30	26	26	28	25	3		
Factors de competitivitat		Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	3	3	3	3	3	6	6	0		
			Infraestructura de transport i comunicacions	8	10	10	10	24	24	11	13	-2	
			Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	19	19	18	20	20	18	19	38	-19	
		Avantatges distribuïts	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	17	16	14	13	13	11	11	11	0	
			Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	7	8	9	5	8	4	3	2	1	
			Condicions de de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	23	23	24	24	24	25	24	23	1
				Volum de mercat i d'activitat	24	17	15	21	20	16	6	8	-2
		Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	39	38	38	38	27	7	32	7	25		

Garraf

Evolució de les posicions relatives en cadascun dels indicadors

Factors de competitivitat		Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016-2015	2016-2009	
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	40	41	40	41	41	40	42	42	⇒	↓	
		Taxa d'atur registral.	39	39	38	39	38	37	38	38	⇒	↑	
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	3	3	3	3	3	11	12	12	⇒	↓	
	Sostenibilitat medi ambiental	Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	38	36	21	25	32	28	29	24	↑	↑	
		Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	35	25	12	10	10	10	11	10	↑	↑	
		Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	35	34	33	28	27	26	28	31	↓	↑	
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	26	31	35	35	21	19	23	6	↑	↑	
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	34	33	33	34	34	35	35	35	⇒	↓	
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	11	19	17	23	25	19	24	27	↓	↓	
		Residus industrials per Km2 (Tn).	33	35	32	29	28	28	29	29	⇒	↑	
Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	Percentatge de residus industrials valoritzats (%).	30	30	32	30	31	31	30	31	↓	↓	
		Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	16	18	20	20	19	18	18	17	↑	↓	
		Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	25	25	27	19	25	25	26	26	⇒	↓	
		Percentatge de titulats superiors (%).	1	1	4	3	3	2	2	2	⇒	↓	
	Infraestructura de transport i comunicacions	Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	2	2	2	2	2	6	6	6	⇒	↓	
		Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	1	1	1	1	1	3	3	3	⇒	↓	
		Llocs de treball de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	33	34	34	33	33	34	34	34	⇒	↓	
		Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	9	9	8	8	8	8	9	9	⇒	⇒	
		Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	8	9	9	7	7	7	7	6	↑	↑	
		Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	8	5	↑	↑	
Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Autobusos per Km2.	7	7	7	7	7	7	7	7	⇒	⇒		
	Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	34	34	34	34	35	35	36	36	⇒	↓		
	Percentatge de sòl urbanitzable (%).	15	15	15	13	12	12	11	11	⇒	↑		
	Percentatge de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	2	3	3	3	⇒	↑		
Factors de competitivitat	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	22	23	23	23	23	⇒	↓	
		Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	38	38	40	40	⇒	↓	
		Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	13	13	9	8	9	9	8	8	⇒	↑	
	Avantatges distribuïts	Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	17	20	18	16	14	15	16	17	↓	⇒	
		Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	31	31	30	26	27	26	27	26	↑	↑	
		Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	24	24	21	18	24	1	1	4	↓	↑	
		Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	Distància en minuts a l'eix viari principal.	1	1	1	1	1	1	1	1	⇒	⇒
			Distància mitjana al mercat final català (Km).	8	8	8	8	7	7	7	7	⇒	↑
			Densitat de població (habitants/Km2).	6	6	5	5	5	5	5	5	⇒	↑
			Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	5	5	5	5	5	5	5	5	⇒	⇒
Condicions de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).	-	-	-	-	-	3	1	↑	↑		
		Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	27	27	31	27	22	20	20	22	↓	↑	
		Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	20	21	20	20	22	23	23	23	⇒	↓	
	Volum de mercat i d'activitat	Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	18	17	17	17	17	15	15	15	⇒	↑	
		Índex de diversificació productiva.	24	23	24	24	24	26	25	27	↓	↓	
		Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	20	19	15	13	16	19	↓	↑	
		Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	-	-	15	16	17	16	14	11	↑	↑	
		Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	-	-	13	13	13	13	13	12	↑	↑	
		Percentatge d'empreses (%).	15	15	15	15	15	15	15	15	⇒	⇒	
		Variació de la població (interanual) (%).	14	6	5	16	21	14	8	3	↑	↑	
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	41	36	29	32	26	11	4	20	↓	↓		
	Número d'empreses per 1.000 habitants.	38	38	40	40	40	39	40	39	↑	↓		
	Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	36	35	34	34	34	33	33	33	⇒	↑		
	Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	12	15	6	7	5	3	4	8	↓	↑		
	Variació en l'ocupació (interanual) (%).	37	33	13	35	16	3	13	3	↑	↑		
		Variació en les empreses (interanual) (%).	33	28	34	34	5	1	19	2	↑	↑	

Garraf

Evolució dels indicadors

Factors de competitivitat		Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016-2015	Evolució
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	34,7	33,3	32,4	30,7	30,3	31,9	33,4	35,1	✓	
		Taxa d'atur registral.	16,5	18,7	19,7	21,1	21,5	19,4	17,2	14,8	✓	
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	87,0	87,0	87,0	87,0	87,0	82,1	82,1	82,1	!	
		Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	8.099,8	5.756,2	4.695,5	4.026,9	4.433,1	4.385,8	4.500,7	4.367,9	✓	
		Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	3,4	11,8	18,2	20,7	18,9	18,4	18,4	19,7	✓	
	Sostenibilitat medi ambiental	Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	69,1	65,6	63,8	61,8	61,6	59,6	61,1	48,7	✓	
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	448,3	465,7	513,0	521,9	567,3	598,1	602,1	686,8	✗	
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	2,0	1,8	1,8	1,6	1,5	1,6	1,6	1,6	✗	
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	31,0	36,6	34,9	36,5	35,7	39,2	36,4	36,6	✓	
		Residus industrials per Km2 (Tn).	269,4	291,2	215,8	170,5	142,5	137,8	144,8	135,7	✓	
Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	Percentatge de residus industrials valoritzats (%).	58,4	58,4	70,1	67,4	68,9	67,4	70,0	71,8	✓	
		Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	103,1	100,1	97,5	92,8	94,0	99,8	107,0	115,3	✓	
		Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	60,8	60,8	67,9	76,9	73,6	73,6	73,6	73,6	!	
	Infraestructura de transport i comunicacions	Percentatge de titulats superiors (%).	22,6	22,6	26,3	27,4	27,4	26,3	26,3	26,3	!	
		Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	45,7	45,7	45,7	45,7	45,7	58,1	58,1	58,1	!	
		Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	28,9	28,9	28,9	28,9	28,9	25,0	25,0	25,0	!	
		Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	96,3	91,6	90,7	87,7	85,4	87,8	88,0	89,6	✓	
		Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	75,0	75,1	75,0	74,8	75,0	74,4	74,2	74,3	✓	
		Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	714,7	419,8	420,2	281,4	281,4	281,4	285,4	171,0	✗	
		Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	46,0	65,1	✓	
Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Autobusos per Km2.	10,8	10,7	10,5	9,8	9,8	9,5	9,5	9,3	✗		
	Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	✗		
	Percentatge de sòl urbanitzable (%).	3,2	3,1	3,1	3,2	3,2	3,2	3,4	2,4	✗		
	Percentatge de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	55,4	55,1	53,5	52,8	✗		
Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	✓		
	Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	2.284,7	2.101,3	2.217,8	2.187,8	✓		
	Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	74,3	70,3	86,1	85,4	83,1	86,9	93,8	100,7	✓		
Avantatges distributius	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	11,6	12,9	15,0	16,6	18,8	19,0	18,8	19,5	✓	
		Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	13,9	13,7	13,9	15,9	16,4	16,8	17,4	18,1	✓	
		Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	44,0	44,0	42,0	37,0	36,0	0,0	0,0	0,8	✗	
	Innovació, desenvolupament tecnològic	Distància en minuts a l'eix viari principal.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	!	
		Distància mitjana al mercat final català (Km).	76,3	76,3	61,5	56,6	53,3	53,3	59,2	58,9	✓	
		Densitat de població (habitants/Km2).	772,2	780,7	791,3	794,7	792,1	788,1	788,7	793,5	✓	
		Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	94,8	94,7	94,6	94,6	94,6	94,5	94,6	94,6	✓	
		Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).	-	-	-	-	-	-	90,2	95,0	✓	
		Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	2,5	2,4	2,2	2,4	2,9	3,9	4,3	4,3	✗	
		Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	86,0	75,4	72,0	64,5	61,8	63,0	64,3	65,8	✓	
Condicions de la demanda	Volum de mercat i d'activitat	Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	401,6	391,9	396,7	396,0	397,7	415,8	440,5	465,8	✓	
		Índex de diversificació productiva.	18,8	17,9	18,6	18,6	18,0	17,8	18,0	17,9	✗	
		Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	159,0	150,2	190,3	204,6	185,1	157,6	✗	
	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	-	-	2.447,2	2.280,3	2.202,5	2.482,8	2.543,1	2.890,7	✓	
		Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	-	-	2.387,0	2.387,0	2.327,0	2.415,0	2.334,7	2.256,9	✗	
		Percentatge d'empreses (%).	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6	✓	
		Variació de la població (interanual) (%).	1,9	1,1	1,3	0,4	-0,3	-0,5	0,1	0,6	✓	
		Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	0,5	0,9	0,6	0,3	0,2	0,3	2,3	0,9	✗	
		Número d'empreses per 1.000 habitants.	28,1	27,1	25,9	24,8	24,6	25,8	26,5	27,6	✓	
		Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	70,4	68,3	67,4	65,9	66,1	68,9	70,9	71,5	✓	
Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	23,5	20,2	26,3	27,0	32,7	37,1	38,8	44,4	✓		
	Variació en l'ocupació (interanual) (%).	-9,7	-3,5	-2,0	-5,5	-2,2	4,0	4,0	5,3	✓		
	Variació en les empreses (interanual) (%).	-8,6	-2,8	-3,2	-3,9	-1,4	4,3	2,6	4,6	✓		

Nota: En negreta els indicadors que no s'han actualitzat respecte al període anterior. És el cas d'alguns indicadors que en el moment de la publicació no està la informació actualitzada i dels que s'actualitzen puntualment.

A partir del 2012 les distàncies es calculen en minuts en lloc de kms.

En negreta els indicadors que no s'han actualitzat respecte al període anterior. És el cas d'alguns indicadors que en el moment de la publicació no està la informació actualitzada i dels que s'actualitzen puntualment.

La competitivitat territorial: conceptes i operativització

QUÈ ÉS LA COMPETITIVITAT TERRITORIAL?

El concepte de competitivitat és un concepte polièdric, pel qual hi ha diferents aproximacions possibles: des del punt de vista territorial, sectorial i empresarial. Aquestes aproximacions s'han desenvolupat des dels inicis de l'anàlisi econòmica, quan els economistes clàssics identificaven quatre grans factors: el sòl, el capital, els recursos naturals i el treball. Tanmateix, al llarg dels anys, s'han anat introduint diferents aspectes, esdevenint la competitivitat un concepte bastant més complex, tal i com s'entén en l'actualitat.

Així, a finals del segle XIX, s'incideix en la importància del paper dels emprenedors i de la gestió empresarial, com a factors clau de la competitivitat. Posteriorment, a mitjans del XX, es posa de relleu la importància de l'educació i la innovació tecnològica, com a factors subjacents del creixement econòmic. Actualment, el concepte s'ha ampliat encara més, introduint-hi el "coneixement" com un dels factors claus.

La complexitat del concepte, així com el seu caràcter multidimensional, fan que se'n puguin trobar diverses definicions. En aquest sentit, els diferents organismes internacionals que s'encarreguen d'analitzar la competitivitat a nivell mundial aporten la seva pròpia definició:

- *IMD (World Competitiveness Yearbook)*: La competitivitat és l'habilitat d'una nació per a crear i mantenir més valor afegit a les seves empreses i més prosperitat pels seus habitants.
- *World Economic Forum (Global Competitiveness Report)*: La competitivitat és l'habilitat d'un país per a assolir elevades taxes de creixement del PIB per càpita.
- *European Commission (Competitiveness Advisory Group)*: La competitivitat implica elements de productivitat, eficiència i rendibilitat. Però no és una finalitat per si sola. És una forma d'elevat el nivell de vida i d'incrementar el benestar social. Generalment, incrementant la productivitat i l'eficiència, en el context de l'especialització internacional, la competitivitat proveeix les bases per a augmentar els salaris de les persones (excloent la inflació).
- *OCDE*: La competitivitat és el grau en què una nació pot, sota les condicions de lliure mercat, produir productes i serveis que assoleixin els estàndards dels mercats internacionals, al mateix temps que estimula el manteniment i l'expansió dels ingressos reals dels seus habitants a llarg termini.

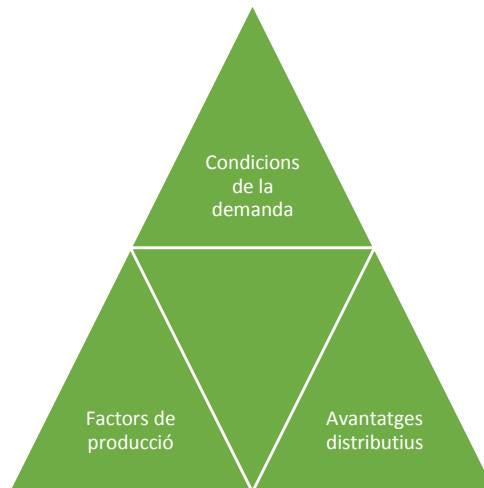
Segons el que es desprèn d'aquestes diferents definicions, la competitivitat es revela com un concepte aplicable no solament a les empreses o als sectors econòmics, sinó que també es pot utilitzar per a l'anàlisi d'espais geogràfics.

Sota aquesta òptica, la productivitat de les empreses està íntimament relacionada amb les condicions de l'entorn immediat en el que operen (economies externes). Per exemple, quan més sofisticades són les estratègies empresarials i els sistemes de producció, més necessari és tenir una oferta laboral d'alta qualificació, major informació, millors infraestructures, millors proveïdors, millors centres de recerca i innovació, etcètera. La provisió d'aquests factors generen rendiments creixents a les empreses localitzades als territoris ja que redueix els cost dels factors de producció i genera economies d'escala.

QUIN INTERÈS TÉ ANALITZAR L'ENTORN TERRITORIAL?

En el context actual de contracció de les economies comarcals i de globalització de l'economia, la rivalitat entre els territoris per a l'atracció d'inversions privades, de fons públics, de turistes o d'activitats de renom, s'agudita amb l'objectiu d'incrementar els seus recursos locals que a mig i llarg termini generin economies externes d'escala i d'abast per a les seves empreses i sectors més rellevants. Així, els territoris competeixen per les inversions que propiciïn el seu creixement econòmic, que generin ocupació o que afavoreixin la producció.

En aquest marc, els determinants de la competitivitat territorial són les condicions o entorn que ofereixen els territoris (en aquest cas delimitats per les comarques) per a l'eficiència microeconòmica de les unitats productives. Són avantatges que no es generen dins l'empresa i les condicions del seu entorn més immediat són el que s'anomenen economies externes. En base a aquestes externalitats, els avantatges competitius que ofereixen els territoris es poden agrupar en tres grans eixos:

Nota: els factors de producció condicionen l'aparició i desenvolupament de clústers regionals, que són resultat de les economies d'aglomeració. Aquests territoris presenten avantatges fruit de la interacció entre agents productius localitzats de forma concentrada.

Les economies derivades d'una estructura espacial concentrada afavoreixen l'aparició d'economies d'escala (ja que es pot produir a un menor cost) i reforcen l'esquema de localització aglomerat en el que es produeix una concentració espacial de l'activitat i dels factors de producció. De fet, els clústers són fruit de la concentració d'empreses que, al seu torn, generen economies de localització. Aquestes economies externes són conseqüència de la possibilitat de compartir mercats de treball qualificats conjunts, serveis i subministres especialitzats i de compartir i difondre coneixement i/o tecnologies. D'altra banda, l'existència d'un entorn urbà en el que existeix una elevada concentració de població afavoreix l'existència de bones infraestructures, la formació de la població o els serveis institucionals, aspectes que també són determinants pel desenvolupament de l'activitat i la competitivitat de les empreses. Aquestes externalitats s'anomenen economies d'urbanització. Tanmateix, la manca de determinats factors com són el sòl i l'espai per a l'activitat econòmica, els recursos naturals, o el capital, poden frenar la concentració d'activitat i el desenvolupament d'aquests clústers.

Altres avantatges competitius tenen a veure amb l'economia espacial i la naturalesa geogràfica dels territoris. Són els avantatges distributius i estan relacionats amb les condicions que ofereixen els territoris per a la distribució dels seus productes i serveis. Per exemple, la seva posició geogràfica, les connexions amb l'exterior, les infraestructures i els serveis de transport, etc. Normalment, els territoris afavorits per la seva posició geogràfica respecte als mercats registren una elevada productivitat i les forces d'aglomeració generen cercles virtuoses que reforcen el seu desenvolupament.

Determinats béns i serveis no té sentit produir-los si no hi ha un mercat mínim que garanteixi la seva producció de forma eficient. Així, la dimensió del mercat interior dels territoris determina la capacitat d'atraure indústries i sectors productius que cerquen economies d'escala com a font de competitivitat. D'altra banda, les necessitats i les exigències dels mercats també influeixen en les condicions de la demanda (les empreses han d'evolucionar per a atendre les necessitats dels seus clients), així com el creixement de la demanda interior, que es pot donar per un increment demogràfic, de les inversions empresarials o com a resultat de processos d'innovació. Un altre factor que pot modificar les condicions de la demanda és el grau d'internacionalització del teixit empresarial.

COM S'OPERATIVITZA L'ÍNDEX?

Inicialment, durant el procés de definició de l'Índex l'any 2004, es van tenir en compte els treballs desenvolupats per diferents equips d'economia aplicada en l'àmbit català i espanyol. No obstant, a diferència d'altres experiències, es va considerar oportú que a més dels factors econòmics, s'havien d'introduir aspectes relacionats amb qüestions socials o ambientals, en la línia dels plantejaments de l'Estratègia de Lisboa i l'Acord Estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'Economia catalana.

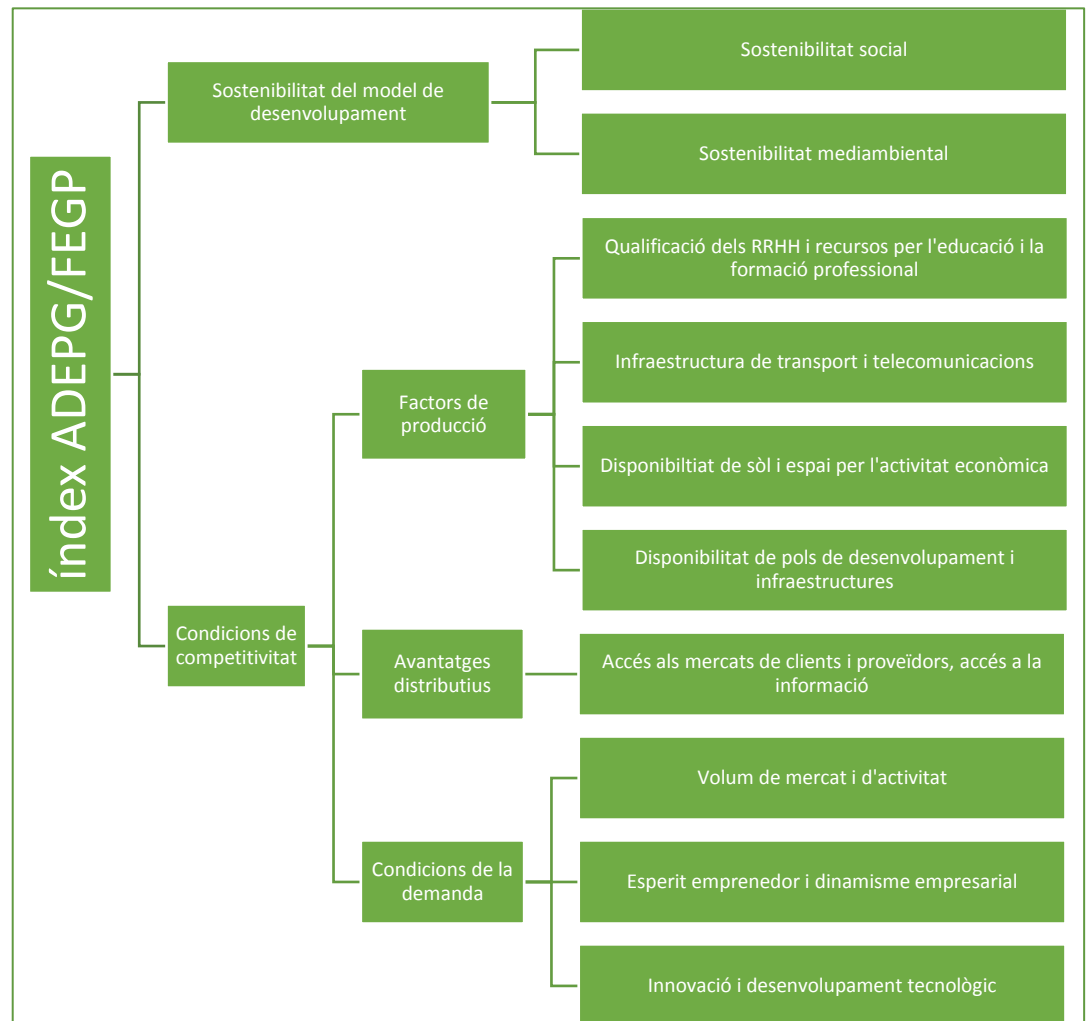
Així, el resultat és una adaptació dels enfocaments sobre els avantatges competitius de les nacions i de les teories de localització de les activitats econòmiques, complementada amb l'anàlisi de la sostenibilitat, tant social com mediambiental, del model de desenvolupament local. Així, s'han incorporat en l'Índex elements com que el fet que el model econòmic i de desenvolupament comporti

L'índex està conformat per 50 indicadors desagregats a nivell comarcal i agrupats en 10 dimensions que conformen el model d'anàlisi de la competitivitat comarcal

l'assoliment d'una elevada participació en el mercat laboral, una millora en la qualitat de l'ocupació i una gestió mediambiental dels recursos naturals utilitzats.

En l'edició de 2009, a partir de la reflexió realitzada durant les sis edicions anteriors, es va realitzar un canvi metodològic d'una certa entitat¹. Així, mirant de seguir la línia encetada però, al mateix temps, introduint aspectes de millora al model, es va fer un plantejament que s'inspira en els treballs sobre l'anàlisi de la competitivitat realitzats per *Michael Porter*, i el seu "Diamant de la Competitivitat"², on s'operativitza el concepte de competitivitat, amb plantejaments aplicables a diferents contextos i fenòmens socials. També es van tenir en compte els darrers treballs i els últims avenços pel que fa a l'operativització del concepte, sobretot en l'anàlisi de la competitivitat regional europea³. Els canvis es poden consultar en l'edició de 2009.

El model resultant analitza les 42 comarques catalanes a partir de 50 indicadors diferents. Aquests indicadors han estat agrupats en 10 subdimensions, les dues primeres centrades en la sostenibilitat del model de desenvolupament dels territoris i les altres vuit en les condicions de competitivitat, que al seu torn han estat agrupades segons si corresponen als factors de producció, als avantatges distributius o a les condicions de la demanda. El model utilitzat i les dimensions i subdimensions utilitzades per a analitzar la competitivitat de les comarques es resumeix en el gràfic següent:

¹ Els detalls dels canvis metodològics introduïts es poden consultar en l'edició de 2009 al web de l'ADEPG.

² Porter, M. E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. New York. Free Press.

³ Veure bibliografia.

31 indicadors s'han calculat amb dades de 2016 i 13 amb dades de 2015

Cada dimensió està aproximada a partir d'un mínim de 3-4 indicadors, que analitzen els factors de competitivitat des de perspectives diverses. Tanmateix, tot i la millora registrada els darrers anys en la disponibilitat de les estadístiques oficials, la qualitat de les fonts estadístiques és encara variada, i es continuen detectant buits a l'hora d'aproximar determinats aspectes de la competitivitat, per la qual cosa, unes dimensions estan millor representades que d'altres. D'altra banda, la periodicitat de les dades també suposa una certa dificultat, ja que no totes les dades s'actualitzen de forma anual.

Referències temporals dels indicadors

Factors de competitivitat		Indicador	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Taxa d'atur registral.	2013	2013	2013	2013	2013	2014	2015	2016
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	2007	2007	2007	2007	2007	2011	2011	2011
		Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Sostenibilitat medi ambiental	Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	2007	2008	2009	2010	2012	2013	2014	2015
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	2007	2008	2009	2010	2012	2013	2014	2015
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	2007	2009	2009	2011	2012	2013	2014	2015
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	2007	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
		Residus industrials per Km2 (Tn).	2007	2008	2009	2011	2012	2013	2014	2015
Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per l'educació i la formació professional	Percentatge de residus industrials valoritzats (%).	2008	2008	2009	2010	2012	2013	2014	2015
		Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	2007	2007	2009	2011	2012	2012	2012	2012
		Percentatge de titulats superiors (%).	2007	2007	Mostra 2009-11	Mostra 2010-12	Mostra 2010-12	2011	2011	2011
		Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	2007	2007	2007	2007	2007	2011	2011	2011
	Infraestructura de transport i comunicacions	Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	2007	2007	2007	2007	2007	2011	2011	2011
		Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	Acumulat 1999-2007	Acumulat 2006-2009	Acumulat 2006-2009	Acumulat 2007-2010	Acumulat 2007-2010	Acumulat 2007-2010	Acumulat 2009-2013	Acumulat 2012-2015
		Cobertura de fibra òptica FTTH. Autobusos per Km2.	2008	2009	2010	2012	2012	2013	2014	2015
Disponibilitat de sòl i espai per l'activitat econòmica	Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	2007	2008	2009	2010	2012	2013	2014	2015	
	Percentatge de sòl urbanitzable (%).	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
	Percentatge de sòl urbà vacant (%).					2013	2014	2015	2016	
	Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).				2011	2012	2013	2014	2015	
	Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).					2013	2014	2015	2016	
Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
	Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
	Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
	Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
	Distància en minuts a l'eix viari principal.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Avançaments distributives	Distància mitjana al mercat final català (Km).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
	Densitat de població (habitants/Km2).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
	Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
	Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).							2015	2016	
	Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Condicions de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Índex de diversificació productiva.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	2006-2008	2007-2009	2008-2010	2009-2011	2010-2012	2011-2013	2012-2014	2013-2015
		Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	2006-2008	2007-2009	2008-2010	2009-2011	2010-2012	2011-2013	2012-2014	2013-2015
	Volum de mercat i d'activitat	Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2012	2013
		Percentatge d'empreses (%).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Variació de la població (interanual) (%).	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
		Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Número d'empreses per 1.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
	Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
	Variació en l'ocupació (interanual) (%).	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	
	Variació en les empreses (interanual) (%).	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	

A partir de l'edició de 2009 s'ha utilitzat una nova mètrica per a construir l'Índex amb l'objecte de millorar la precisió i permetre analitzar les distàncies entre comarques, que l'anterior sistema - basat ordenació cardinal dels indicadors - no permetia. Així, l'Índex ADEPG, que amb anterioritat només permetia ordenar les comarques, des de 2009 permet ordenar i, al mateix temps, mesurar les distàncies existents entre totes elles.

A partir de l'edició de 2011 s'han introduït dos canvis metodològics. En primer lloc, s'ha substituït la font que proporcionava el percentatge de titulats superiors, que era amb referència al 2007, per una més actualitzada. Més concretament el canvi ha estat el de la substitució de l'Enquesta Demogràfica de Catalunya pel Baròmetre de la Comunicació i la Cultura. Aquesta darrera font s'actualitza amb caràcter

anual, mentre que l'anterior era una operació estadística puntual substituïda dels censos de població que es realitzen cada 10 anys. Amb aquest canvi, es podrà obtenir una imatge molt més actualitzada del nivell d'instrucció de la població any a any. En l'edició 2015 les dades de nivell d'instrucció provenen de la publicació a finals de 2014 del cens de població 2011. Aquesta mateixa font s'utilitza per aproximar la proporció de directius, tècnics, professionals i científics i la proporció de població assalariada amb contracte fix, en substitució de l'Enquesta Demogràfica de 2007. El segon canvi introduït ha afectat als indicadors relacionats amb l'accés als mercats. Aquests en edicions anteriors estaven calculats a partir de les distàncies en kilòmetres, mentre que a partir de l'edició 2011 s'utilitza la distància en temps. És a dir, el temps que es tarda en recórrer els trams entre capitals de comarca i a les principals infraestructures de comunicació. D'aquesta manera s'aproxima amb més precisió al concepte que es vol mesurar, ja que es té en compte la qualitat de les vies de comunicació (si són vies ràpides o no). En l'edició 2015 s'inclouen els ports de Palamós, Vilanova i la Geltrú i Alcanar com a pols de distribució de serveis i mercaderies atès el moviment de mercaderies registrat. En l'edició 2016 se substitueixen les variables Percentatge de llars amb banda ampla (%) i Percentatge de persones que han realitzat alguna compra per Internet (16-74 anys) (%), per la cobertura de fibra òptica i la cobertura mòbil 4G respectivament.

Com ja s'ha fet referència en alguns dels comentaris al llarg de l'informe, l'edició de 2017 de l'Índex ADEPG/FECP s'han dut a terme canvis en diversos indicadors per tal d'aproximar millor el model de competitivitat que es pretén mesurar. En funció de la qualitat d'aquests indicadors també s'han variat els pesos donats al model. La introducció dels nous indicadors i el canvi de pes dins de l'Índex, entre altres coses, ha estat la causa d'alguns dels canvis en les classificacions i de l'augment de les puntuacions obtingudes en l'Índex, ja que en aproximar millor al concepte que es vol mesurar les correlacions que s'estableixen són més fortes. A continuació es relacionen els nous indicadors, així com el factor i dimensió en el que s'inclou:

Factors i dimensions		Subdimensions	Nous indicadors
Factors de competitivitat	Factors de producció	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Percentatge de sòl urbà vacant (%)
			Sòl urbà qualificat per a l'activitat econòmica (ha.)
			Compravendes habitatges registrats (preu/m ² construït)
	Condicions de de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	Número de sol·licituds de patents per milió d'habitants
			Número de sol·licituds de marques per milió d'habitants
			Renda familiar disponible bruta (milions d'euros)
	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys	

Es poden consultar més detalls dels nous indicadors, així com la font d'informació de les dades per a la seva obtenció a l'apartat d'*Indicadors utilitzats en el model*.

L'Índex global s'obté a partir de l'agregació ponderada de cadascun dels factors i indicadors. La mètrica es complementa, per tant, amb un sistema de ponderacions dels factors i els indicadors. Els pesos de cadascun dels factors han estat definits per part d'un equip assessor, format per membres de la Junta directiva de l'ADEPG. També, s'ha afegit un sistema de ponderacions a nivell d'indicadors. Així, en indicadors, s'han assignat pesos diferents en funció de la importància donada a cadascun d'ells i de la seva qualitat. No obstant això, en la majoria dels casos, el pes atorgat a cada indicador ha estat el mateix.

L'assignació d'aquests pesos s'ha fet sota uns criteris que responen a un model concret i, per tant, a uns determinats judicis de valor. En aquest sentit, es considera molt important la generació de serveis avançats així com de productes amb un important component tecnològic. És per això que s'ha donat un pes major a aquelles dimensions que tenen a veure amb aquest fet, com són els aspectes relacionats amb la qualificació, la innovació i el desenvolupament tecnològic i l'accés a la informació. Per altra banda, el model es basa en el fet que les economies són cada dia més obertes i, per tant, s'hi reforcen també aquells factors que poden incidir més en una major o menor competitivitat en aquest context, com ara les infraestructures de transport i comunicacions, l'accés als mercats o la disponibilitat de pols i infraestructures de desenvolupament.

L'índex no analitza el creixement ni el grau de desenvolupament econòmic de les comarques, sinó que determina la seva posició en base a les condicions que ofereix l'entorn comarcal per a favorir la competitivitat de les empreses

Les comarques han de definir les seves pròpies estratègies per tal d'atraure les inversions futures, focalitzant els seus avantatges competitius i definint els seus propis nínxols

Com interpretar els resultats

En l'operativització de l'Índex s'han donat pesos diferents a cadascun dels factors que formen el model d'anàlisi. En aquest sentit, la disponibilitat de serveis avançats així com la generació d'activitat al voltant de serveis intensius en coneixement i de productes amb un important component tecnològic, s'han considerat estratègies de competitivitat a llarg termini que permeten consolidar i augmentar els avantatges competitius. És per això que s'ha donat un pes major a aquelles dimensions que tenen a veure amb aquest fet, com són les relacionades amb la qualificació, la innovació i el desenvolupament tecnològic i l'accés a la informació. Per altra banda, també s'ha assignat un pes important als avantatges competitius distributius. És a dir, aquells que es basen en el fet que les economies són cada dia més obertes i, per tant, tenen un pes important aquells factors que poden incidir-hi en major grau, com ara les infraestructures de transport i comunicacions i l'accés als mercats.

L'índex permet aproximar-se a les condicions (o externalitats) que presenten els territoris per a competir en una economia globalitzada i basada en serveis intensius en coneixement i en indústria d'alta tecnologia.

Dit això, és important tenir present en la interpretació dels resultats, que l'Índex ADEPG/FEGP no analitza el creixement ni el grau de desenvolupament econòmic de les comarques ni tampoc analitza la millora de les condicions de vida, que són en definitiva indicadors de resultats i d'impacte de com les unitats productives utilitzen els recursos i els avantatges que disposen. Aquest no és l'objectiu d'aquest treball i no s'inclouen, però es poden aproximar a partir de variables macroeconòmiques com l'ocupació, la producció, la inversió, la productivitat, les rendes o altres de satisfacció de la població. Moltes d'elles són difícils d'aproximar en el context territorial en el que es planteja l'estudi: el context comarcal.

En conseqüència, una millor posició en relació als determinants de competitivitat de les comarques no sempre comporta un millor comportament econòmic i millores en els nivells de benestar. Aquests aspectes dependran de com s'hagin utilitzat aquests factors de cara a consolidar i augmentar els avantatges competitius (l'adequació de les estratègies i les inversions), del comportament de la resta de territoris i de l'impacte social i mediambiental del model de creixement.

Un altre aspecte rellevant a tenir en compte a l'hora d'interpretar els resultats són les limitacions inherents a la unitat territorial adoptada: la comarca. En aquesta adaptació dels models que s'utilitzen a escala nacional i regional, és important tenir present, d'una banda, que els governs locals tenen poca capacitat d'influir en la formulació de polítiques macroeconòmiques (sobretot les fiscals, energètiques, laborals, etc.) i, de l'altra, que el treball i el capital tenen una major mobilitat a escala local.

Tot i aquests condicionants, l'exercici esdevé útil, atès que sí que es pot intervenir, o almenys tenir capacitat d'influir, en alguns aspectes a nivell comarcal en relació a les infraestructures viàries, a les infraestructures de telecomunicacions, a la disponibilitat de sòl, a l'educació i la capacitació pel treball, a la generació d'economies de localització (clústers), a la flexibilitat institucional, al desenvolupament d'agents que incentivin la cooperació, al diàleg i la formulació de polítiques, etc. De fet, el planejament estratègic també permet posar en pràctica polítiques i iniciatives beneficioses per a l'estructura econòmica local (reestructuració i impuls de les activitats).

L'objecte final d'aquest treball és, doncs, ajudar a definir amb major precisió les estratègies territorials i les inversions necessàries a dur a terme en cada àmbit analitzat per tal d'avançar en el desenvolupament econòmic i social de les comarques en què l'ADEPG és un agent econòmic i social de referència. Així, amb aquesta publicació pretén introduir elements per a la reflexió territorial que serveixin pel debat sobre les estratègies a emprendre en el futur i per a fer el seguiment dels avenços assolits.

El sistema de posicions relatives (o rànquings) utilitzat és un sistema que, com s'ha demostrat, indueix a l'acció i al debat, atès que la comparació interterritorial ajuda a valorar si s'és competitiu o no en un determinat àmbit. Al mateix temps, les posicions sintetitzen, de forma molt entenedora, el lloc que ocupa cada comarca en els diferents àmbits analitzats. A partir d'aquestes posicions, és fàcil establir els punts forts i punts febles del model de competitivitat i portar a terme una diagnosi encertada de la situació.

Cal tenir en compte, tanmateix, que són els perfils comarcals els que realment permeten concretar com un territori defineix el seu model de competitivitat i les estratègies a desenvolupar, tal com demostra el fet que, amb els resultats del rànquing a la mà, unes condicions de competitivitat òptimes no sempre guarden una relació directa amb impactes positius en els nivells de benestar (en termes

de renda per càpita) i augments de la productivitat. Cal tenir en compte, doncs, que la voluntat de l'Índex és ajudar a definir les estratègies territorials en base als factors clau de desenvolupament de cada territori, però que l'ordenació resultant no deixa de ser un exercici economètric per tal d'aportar elements de debat i analitzar la realitat. No obstant, pot haver-hi territoris que siguin poc competitius en el marc global de competència internacional i basada en la nova economia, però que hagin desenvolupat estratègies de desenvolupament basades en economies regionals i nacionals centrades en sectors més tradicionals i en factors endògens, que han comportat nivells de benestar elevats, com podria ser el cas d'algunes de les comarques pirinenques o d'altres comarques fora de l'àmbit metropolità on el model de competitivitat centrat en la internacionalització de l'economia i la producció de béns i serveis intensius en coneixement tenen menor sentit i són d'altres els factors sobre els quals se sustenta el desenvolupament econòmic d'aquests territoris.

Així, cal remarcar que des del punt de vista empresarial, no hi ha cap comarca que tingui un avantatge absolut en totes les dimensions que han d'interessar els potencials inversors. Una empresa que cerca la proximitat als mercats, personal qualificat i estar en un ecosistema d'innovació, estarà interessada en una comarca diferent de la que cerca sòl industrial, força de treball mitjanament qualificada, bones infraestructures i serveis de transport per a distribuir les seves mercaderies. Per aquest motiu, les comarques que apareixen al capdavant del rànquing en l'Índex ADEPG/FEGP poden no ser atractives per a determinades empreses amb necessitats específiques diferents de les que són subjacents al model implementat. Amb tot, les comarques situades al capdavant de l'Índex són les que responen a un ventall més ampli de necessitats potencials, ja que en definitiva es pondera un conjunt de factors que es tenen en compte a l'hora de determinar la localització de les inversions.

En base a aquestes consideracions, les comarques han de definir les seves pròpies estratègies per tal d'atraure i propiciar les inversions futures, focalitzant els seus avantatges competitius i definint els seus propis nínxols: ja sia la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, la qualificació dels RRHH, les infraestructures de transport, l'accés als mercats, el volum de mercat, la qualitat mediambiental, o qualsevol altre factor. Aquestes estratègies són, en definitiva, les que han de dirigir el creixement econòmic del futur.

Els 50 indicadors de
l'Índex ADEPG/FEGP

Indicadors utilitzats en el model

Llocs de treball sobre població 15-64 anys	<ul style="list-style-type: none"> Proporció de persones afiliades al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms sobre la població en edat de treballar (15-64 anys).
Taxa d'atur registral (%)	<ul style="list-style-type: none"> La taxa d'atur registral mesura la relació existent entre l'atur registrat i una aproximació a la població activa registrada (calculada com a suma de l'atur registrat i les afiliacions a la Seguretat Social de la població de 16 a 64 anys resident en el territori considerat).
Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%)	<ul style="list-style-type: none"> Dades sobre persones assalariades amb contracte fix procedents de l'Enquesta Demogràfica de Catalunya de 2007 i Cens de població de 2011 a partir de l'edició 2015. S'entén per persones ocupades assalariades amb contracte fix aquelles persones que han tingut i continuen tenint un contracte de feina o una successió de contractes amb continuïtat, amb la mateixa empresa. És un indicador de la qualitat de l'ocupació a la comarca.
Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (per cada 100.000 treballadors/es)	<ul style="list-style-type: none"> Índex que calcula la incidència dels accidents laborals per cada 100.000 persones afiliades al Règim General i al Règim Especial de la Mineria del Carbó. Les dades sobre accidents de treball i malalties professionals s'elaboren a partir de les comunicacions d'accidents i de malalties professionals que les empreses i les entitats gestores estan obligades a presentar davant l'autoritat laboral. De la mateixa manera que l'anterior, aquest indicador pretén aproximar la qualitat de l'ocupació a la comarca.
Llocs de treball en activitats mediambientals per cada 10.000 habitants.	<ul style="list-style-type: none"> Nombre de treballadors afiliats a al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 37-39: Recollida i tractament d'aigües residuals, Activitats de recollida, tractament i eliminació de residus; activitats de valorització, Activitats de descontaminació i altres serveis de gestió de residus. Amb aquest indicador es pretén mesurar el grau de desenvolupament dels serveis mediambientals de tractament, recuperació i valorització dels recursos.
Consum domèstic d'aigua per habitant (m ³)	<ul style="list-style-type: none"> Consum domèstic d'aigua, en m³, dividit per la població resident. Les dades s'extreuen a partir del volum de facturació que presenten les entitats subministradores.
Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m ³)	<ul style="list-style-type: none"> Consum industrial i de serveis d'aigua, en m³, dividit pels centres de cotització que consten al Règim General de la Seguretat Social (RGSS). Les dades s'extreuen a partir del volum de facturació que presenten les entitats subministradores.
Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (Kg/hab/dia)	<ul style="list-style-type: none"> Generació de residus municipals en Kg, dividida pel nombre d'habitants i 365 (en referència als dies de l'any). Es consideren els residus segons el municipi de producció. Els residus municipals no inclouen les cendres d'incineradores, els llots de depuradores o els rebutjos de les plantes de reciclatge i compostatge. Sí s'hi inclouen les dades de recollida selectiva per comarques.
Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%)	<ul style="list-style-type: none"> Percentatge de recollida selectiva respecte al conjunt dels residus municipals, és a dir, vidre, paper, llaunes i envasos, matèria orgànica, poda i jardineria i residus voluminosos.
Residus industrials per Km ² (Tn)	<ul style="list-style-type: none"> Generació de residus industrials, dividida entre la superfície de la comarca. Dins els residus industrials no s'inclouen aquells resultants de l'activitat minera ni de l'explotació de pedreres, així com tampoc els radioactius ni els explosius no classificats. Tampoc s'hi inclouen els sanitaris i els municipals, els procedents d'explotacions agrícoles o ramaderes que es reutilitzen en l'explotació agrària, i els que es gestionen com a aigües residuals.
Percentatge de residus industrials valoritzats (%)	<ul style="list-style-type: none"> Percentatge de residus industrials valoritzats. Els residus industrials valoritzats són aquells que estan sotmesos a un procés (de reciclatge, de recuperació, de compostatge...), a través del qual el mateix residu, o un component d'aquest, torna a ésser útil.
Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants	<ul style="list-style-type: none"> Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 85: Educació preprimària, Educació primària, Educació secundària, Educació postsecundària, Altres activitats d'educació i Activitats auxiliars a l'educació.
Taxa específica d'escolarització als 17 anys (%)	<ul style="list-style-type: none"> Taxa específica d'escolarització, que relaciona als alumnes matriculats de 17 anys amb la població d'aquella mateixa edat, és a dir, la proporció de joves que continuen la seva educació en l'etapa postobligatòria. Amb aquest indicador es mesura el major o menor nivell educatiu dels efectius joves.
Percentatge de titulats superior (%)	<ul style="list-style-type: none"> Percentatge de persones 16-64 anys amb titulacions superiors. Fins a 2011 la font ha estat l'Enquesta Demogràfica de 2007, entre 2011 i 2014 la font ha estat el Baròmetre de la Comunicació i la Cultura per la mostra corresponent als tres darrers períodes i a partir de 2015 la font és el Cens de població 2011. Les persones amb una titulació superior són aquelles que han acabat una diplomatura, arquitectura o enginyeria tècniques, tres cursos d'una llicenciatura, enginyeria o arquitectura, una llicenciatura, una enginyeria o el doctorat.

<p>Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%)</p>	<p>▪ Percentatge de persones de 10 o més anys amb estudis postobligatoris a partir de les dades de l'Enquesta Demogràfica de Catalunya del 2007 fins l'any 2014 en que s'utilitza les dades del Cens de Població 2011 en relació al col·lectiu de 16-64 anys. Les persones amb estudis postobligatoris són aquelles que compten amb un Batxiller superior (inclou batxiller superior, BUP, batxiller LOGSE, COU i PREU), amb una FP de grau mig (inclou FPI, FP de grau mig, oficialia industrial i equivalents), amb una FP de grau superior (inclou FP II, FP de grau superior, mestria industrial i equivalents), amb una Diplomatura (inclou diplomatura, arquitectura tècnica, enginyeria tècnica, tres cursos aprovats de llicenciatura, tres cursos aprovats d'arquitectura i tres cursos aprovats d'enginyeria), amb una Llicenciatura (inclou arquitectura, enginyeria i llicenciatura o amb un Doctorat.</p>
<p>Percentatge de directius, tècnics, professionals i científics (%)</p>	<p>▪ Percentatge de persones amb ocupacions de tipus directiu, tècnic, professional o científic a partir de les dades de l'Enquesta Demogràfica de Catalunya de 2007 i Cens de població de 2011 a partir de l'edició 2015. Els directius, tècnics, professionals o científics corresponen a una de les 4 agregacions de les 10 rúbriques corresponents als grans grups de la Classificació Catalana d'Ocupacions CCO-94, concretament, als grups 0, 1 i 2. Amb aquest indicador es vol aproximar la menor o major demanda de qualificacions del mercat laboral comarcal.</p>
<p>Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants</p>	<p>▪ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 49-53, 61 i 79: Transport terrestre; transport per canonades, Transport marítim i per vies de navegació interiors, Transport aeri, Emmagatzematge i activitats afins al transport, Activitats postals i de correus i Telecomunicacions i Activitats de les agències de viatges, operadors turístics i altres serveis de reserves i activitats que s'hi relacionen.</p>
<p>Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%)</p>	<p>▪ Es considera població amb accés directe a la xarxa ferroviària aquella que viu en localitats que compten, com a mínim, amb una estació amb servei o bé de RENFE, ja sigui rodalies o regionals, o bé de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (FGC) o bé de Metro. Es calcula com a percentatge de població en municipis amb una estació de ferrocarril sobre el total comarcal. L'indicador serveix per a aproximar la provisió de les infraestructures ferroviàries.</p>
<p>Inversions del DPTOP per comarques i Km² (milers d'euros)</p>	<p>▪ Es comptabilitzen les inversions del DPTOP per comarques, tant les Inversions reals com les Transferències de capital externes, a partir de la Liquidació dels pressupostos facilitada pel Departament d'Economia i Finances. Es pren el valor acumulat en el període 99-07. Amb aquest indicador es pretén aproximar la quantitat i la qualitat de les inversions en infraestructures.</p>
<p>Cobertura de fibra òptica FTTH (%)</p>	<p>▪ Cobertura conjunta proporcionada per tots els operadors en relació a la xarxa d'accés fixe de fibra òptica fins la llar. Es calcula a partir de les dades demogràfiques de l'entitat singulars de població a nivell municipal i s'agrega a nivell comarcal. Les dades són proporcionades pel Ministeri d'Indústria, energia i turisme.</p>
<p>Autobusos per Km²</p>	<p>▪ Nombre d'autobusos en relació a la superfície de la comarca. S'entén per autobusos aquells vehicles destinats al transport de viatgers amb una capacitat superior a nou places, inclosa la del conductor. Aquest indicador aproxima la provisió d'oferta de transport públic col·lectiu.</p>
<p>Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%)</p>	<p>▪ S'ha calculat el sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable com el percentatge sobre la superfície total que representa el mínim entre la superfície de conreu de secà més l'urbanitzable i la superfície amb pendent inferior al 20%. La superfície de conreu de secà s'ha considerat la més adequada en temes de sostenibilitat econòmica, social i mediambiental per a satisfer noves necessitats. Aquest indicador es vol aproximar a la disponibilitat de sòl potencial d'un territori. El sòl es classifica en a) urbanitzada i altres (sòl urbà, urbanitzable i infraestructures), b) superfície forestal, c) sense vegetació i d) conreus. També es classifica segons el pendent.</p>
<p>Percentatge de sòl urbanitzable (%)</p>	<p>▪ Percentatge que representa el sòl que figura com a urbanitzable en els planejaments territorials dels municipis. És una figura jurídica que ordena la disponibilitat immediata de sòl.</p>
<p>Percentatge de sòl urbà vacant (%)</p>	<p>▪ Percentatge que representa la superfície de les parcel·les sense edificar sobre el total de superfície de parcel·les urbanes. La informació la proporciona la Direcció general del cadastre.</p>
<p>Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (%)</p>	<p>▪ Percentatge de la superfície qualificada per a activitat econòmica en els planejaments municipals a la comarca respecte al total de Catalunya.</p>
<p>Compravendes habitatges registrats (preu/m² construït)</p>	<p>▪ Preu de venda dels habitatges nous i usats per comarques i per metre quadrat construït. La font d'informació és el Colegio de Registradores de la Propiedad, Bienes Muebles y Mercantiles de España i les dades les publica la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana de la Generalitat de Catalunya.</p>
<p>Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants</p>	<p>▪ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-72: Recerca i desenvolupament.</p>

Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE–09 20, 26 i 28-30: Indústries químiques, Fabricació de productes informàtics, electrònics i òptics, Fabricació de maquinària i equips ncaa, Fabricació de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs i Fabricació d'altres materials de transport.
Llocs de treball intensius en coneixement per 10.000 habitants	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE–09 50-51, 61-66, 68, 70-75, 77, 85-86, 90 i 91: Transport marítim i per vies de navegació interiors, Transport aeri, Telecomunicacions, Serveis de tecnologies de la informació, Serveis d'informació, Mediació financera, excepte assegurances i fons de pensions, Assegurances, reassurances i fons de pensions, excepte la Seguretat Social obligatòria, Activitats auxiliars de la mediació financera i d'assegurances, Activitats immobiliàries, Activitats de les seus centrals; activitats de consultoria de gestió empresarial, Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; assajos i anàlisis tècniques, Recerca i desenvolupament, Publicitat i estudis de mercat, Altres activitats professionals, científiques i tècniques, Activitats veterinàries, Activitats de lloguer, Educació, Activitats sanitàries, Activitats de creació, artístiques i d'espectacles i Activitats de biblioteques, arxius, museus i altres activitats culturals.
Índex de diversificació productiva	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Els índexs de diversificació productiva indiquen en quina mesura la producció d'una zona geogràfica està diversificada en nombrosos sectors. Per a avaluar aquesta diversificació, un dels indicadors agregats que es pot utilitzar és l'invers de l'índex de Herfindahl. Aquest índex és la suma dels quadrats de les quotes de participació de cada sector en el total de l'economia d'una àrea: quan l'índex és 1 vol dir que el total de la producció es dona en un sol sector. En canvi, quan tendeix a 0 vol dir que la producció està més diversificada. L'invers de l'índex de Herfindahl dona el nombre de sectors representatius presents en una àrea. Com més sectors representatius hi hagi, més diversificada estarà l'economia.
Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sol·licituds de patents registrades els darrers tres anys a l'Oficina Española de Patentes y Marcas (OEPM) en relació a la població.
Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sol·licituds de marques registrades els darrers tres anys a l'Oficina Española de Patentes y Marcas (OEPM) en relació a la població.
Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (min.)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ És la mínima distància des de les capitals de comarca als aeroports, ports i estacions d'AVE de Catalunya: com a centres de distribució internacionals de mercaderies i serveis. S'han considerat els ports de Tarragona i Barcelona i els aeroports de Reus, Girona–Costa Brava i El Prat de Llobregat. A partir del 2006 s'inclou les estacions de l'AVE. A partir de l'edició 2011 les unitats són en temps (min.) en lloc de kilòmetres.
Distància en minuts a l'eix viari principal	<ul style="list-style-type: none"> ▪ És la mínima distància, en minuts, des de la capital de comarca als principals eixos viaris de Catalunya: autopistes i autovies.
Distància mitjana al mercat final català (min.)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ El càlcul es correspon amb la mitjana ponderada de les distàncies entre capitals de comarca i la població de cada comarca. La seva interpretació correspon a la distància mitjana que hauria de recórrer una empresa localitzada en una determinada comarca per a abastar el mercat català. A partir de l'edició 2011 les unitats són en temps (min.) en lloc de kilòmetres.
Densitat de població (habitants/Km ²)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nombre d'habitants per Km².
Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ La proporció de persones que viuen en poblacions de més de 5.000 habitants en cada comarca.
Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G) (%)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cobertura conjunta proporcionada per tots els operadors en relació a la banda ampla d'accés mòbil. Es calcula a partir de les dades demogràfiques de l'entitat singulars de població a nivell municipal i s'agrega a nivell comarcal. Les dades són proporcionades pel Ministeri d'Indústria, energia i turisme.
Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ La renda familiar disponible bruta (RFDB) és la macromagnitud que mesura els ingressos dels quals disposen els residents d'un territori per destinar-los al consum o a l'estalvi. Aquesta renda no només depèn dels ingressos de les famílies directament vinculats a la retribució per la seva aportació a l'activitat productiva (remuneració d'assalariats i excedent brut d'explotació), sinó que també està influïda per l'activitat de l'Administració pública mitjançant els impostos i les prestacions socials.
Percentatge d'empreses (%)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Percentatge de centres de cotització que consten al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) a la comarca respecte al total de Catalunya.
Variació de la població (interanual) (%)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Taxes de variació interanual de la població a la comarca.
Habitatges iniciats per 1.000 habitants	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Càlcul de la ràtio d'habitatges iniciats per cada 1.000 habitants. La Secretaria d'Habitatge de la Generalitat elabora les dades d'habitatges iniciats a partir dels visats d'obres d'edificació dels col·legis d'aparelladors de Catalunya.

Número d'empreses per 1.000 habitants	▪ Número de centres de cotització en relació a la població resident. Aquest indicador s'utilitza per tal d'introduir en el model l'emprenedoria com a factor de competitivitat.
Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants	▪ Número de treballadors afiliats al Règim Especial de Treballadors Autònoms en relació a la població. De la mateix manera que l'anterior, aquest indicador s'utilitza per a introduir en el model l'emprenedoria com a factor de competitivitat.
Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys	▪ Número de societats mercantils constituïdes en relació a la població. La font d'informació és el Registre Mercantil.
Variació en l'ocupació (interanual) (%)	▪ Taxes de variació interanual dels llocs de treball a la comarca.
Variació en les empreses (interanual) (%)	▪ Taxes de variació interanual dels centres de cotització a la comarca.
Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants	▪ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 70-71 i 73-74: Activitats de les seues centrals; activitats de consultoria de gestió empresarial, Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; assajos i anàlisis tècniques, Publicitat i estudis de mercat i Altres activitats professionals, científiques i tècniques.
Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants	▪ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 62-63: Serveis de tecnologies de la informació i Serveis d'informació.
Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants	▪ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 64-66: Mediació financera, excepte assegurances i fons de pensions, Assegurances, reassurances i fons de pensions, excepte la Seguretat Social obligatòria i Activitats auxiliars de la mediació financera i d'assegurances.

Llocs de treball i centres de treball

En el còmput dels llocs de treball s'inclouen les persones afiliades al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i les afiliades al Règim Especial de Treballadors Autònoms. No s'inclouen, en canvi, les persones afiliades al Règim Especial de la Mineria del Carbó, Règim Especial del Mar, Règim Especial Agrari i Règim Especial d'Empleats de la Llar. Pel que fa al Règim Especial Agrari, a partir del primer trimestre del 2008 es van anar incorporant tots els treballadors per compte propi al Registre Especial de Treballadors Autònoms. No obstant això, la magnitud del sector es manté encara subrepresentada, atès que es manté el Règim Especial Agrari.

La informació que s'ofereix en relació a les persones afiliades al Règim General de la Seguretat Social es refereix a la situació d'alta laboral i situacions assimilades a la de l'alta. Tot els treballadors afiliats han d'estar inscrits en un compte de cotització a la Seguretat Social. Aquests comptes agrupen als treballadors d'una mateixa empresa, que desenvolupen l'activitat en una mateixa província. Per tant, les empreses estan obligades a declarar un mínim d'un centre de cotització per província, però poden declarar un centre de cotització per a cada establiment o computar tots els treballadors en un únic centre de cotització per a cada província. En aquest sentit, és força habitual que aquelles institucions que compten amb una xarxa nombrosa d'establiments repartits pel territori, declarin tots els empleats en la que, de fet, n'és la seu central. Per exemple, així succeeix en l'àmbit financer, ja que les comarques que tenen la seu central d'una entitat financera, presenten un pes important de llocs de treball del sector, al computar-se tots, o una part important, dels treballadors de la província. Així, la xifra de persones afiliades als centres de cotització d'una comarca no permet conèixer la situació laboral de les persones que hi resideixen, ja que hi pot haver persones que hi treballin, però que visquin en altres llocs. Tampoc es poden quantificar els llocs de treball efectivament localitzats a la comarca, ja que hi pot haver treballadors de la comarca que, tot i treballar-hi, estiguin adscrits a un centre de cotització domiciliat en un altra comarca de la província, al mateix temps que s'hi poden computar treballadors que, en realitat, treballin en altres comarques de la mateixa província.

Pel que fa als centres de cotització, es pot donar la situació que una mateixa empresa declari més d'un centre. Per exemple, que els treballadors d'oficina es declarin en un centre de cotització i els de producció en un altre. No obstant això, s'ha de dir que aquesta no és una situació molt freqüent.

Tot i aquestes consideracions, la informació sobre les persones afiliades al Règim General de la Seguretat Social i al Règim Especial de Treballadors Autònoms permet aproximar, de forma força ajustada, el volum dels llocs de treball localitzats a la comarca, sobretot d'aquells que pertanyen al teixit empresarial local. A més d'això, l'anàlisi, realitzada a llarg termini, permet resseguir-ne l'evolució.

Atur

L'indicador més comunament utilitzat per a fer la lectura de les xifres d'atur és la taxa d'atur. Aquesta taxa és el resultat d'expressar en percentatge el quocient entre la població desocupada i la població activa. Es considera que la població activa és aquella formada pel conjunt de persones que estan treballant (població ocupada), així com per aquelles que estan en disposició de fer-ho, és a dir, les persones desocupades que estant cercant feina. Durant el 2015, l'Observatori d'Empresa i Ocupació ha definit un nou indicador, la taxa d'atur registral, calculat a partir de valors obtinguts de registres administratius. La taxa d'atur registral mesura la relació existent entre l'atur registrat i una aproximació a la població activa registrada (calculada com a suma de l'atur registrat i les afiliacions a la Seguretat Social de la població de 16 a 64 anys resident en el territori considerat). En conseqüència, a partir de l'edició 2015 s'introdueix la taxa d'atur registral en substitució de la taxa d'atur absoluta utilitzada en edicions anteriors.

Canvis en la classificació catalana d'activitats econòmiques

El mes de gener de 2009 va entrar en vigor la nova Classificació Catalana d'Activitats Econòmiques (CCAE-09) que substitueix a l'anterior classificació (CCAE-93). Aquesta actualització respon a la necessària adaptació als canvis que, des de l'any 1993 ençà, s'han anat produint en l'estructura econòmica. Entre aquests canvis es poden destacar l'aparició o l'augment de determinades activitats, que comporta l'aparició de noves categories. És el cas, per exemple, de les seccions "informació i comunicacions", "activitats professionals, científiques i tècniques" i "activitats administratives i serveis auxiliars". També es pot produir la reubicació d'algunes activitats com, per exemple, el canvi que hi ha hagut amb la "promoció immobiliària", que ha passat a ubicar-se a la categoria de "construcció", quan abans es classificava com una activitat de serveis. Així doncs, l'aplicació d'aquesta nova classificació comporta canvis en la categorització i la codificació de les activitats i comporta el trencament de les sèries estadístiques. Aquesta situació afecta només a les magnituds en les quals hi ha desagregacions de les dades per activitat econòmica, com l'afiliació a la Seguretat Social i al treball autònom, als centres de cotització i a l'atur.

Bibliografia i fonts

Bibliografia de referència

- ACTIVA PROSPECT (2004). "Un cas pràctic. El Prat de Llobregat". VVAA. *Deslocalització i localització d'empreses a Catalunya*. Centre de Recerca Econòmica i Social de Catalunya (CRESC) – UGT de Catalunya.
- ACTIVA PROSPECT (2004-2017). *Informe de conjuntura econòmica. Garraf, Alt Penedès i Baix Penedès*. Associació d'Empresaris del Garraf, l'Alt Penedès i el Baix Penedès (ADEPG). Publicació de caràcter trimestral.
- ACTIVA PROSPECT (2017). DIPUTACIÓ DE BARCELONA. *La competitivitat de les comarques de la demarcació de Barcelona, a examen. Utilització del model ADEPG i anàlisi dels resultats pel període 2014-2015*.
- ACTIVA PROSPECT. (2017). *Els sistemes d'innovació comarcals a la demarcació de Barcelona. Resultats pel període 2013-2015*. Diputació de Barcelona.
- CARDIFF UNIVERSITY (2013). *UK Competitiveness Index*.
- DEPARTAMENT D'ECONOMIA I FINANCES (2005). *Acord estratègic per a la industrialització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana. Un model de competitivitat sostenible i solidari per a Catalunya. Informe del Consell d'Experts*, Generalitat de Catalunya.
- ECONOMIST INTELLIGENCE UNIT (2009). *Resilience amid turmoil Benchmarking IT industry competitiveness*
- ECONOMIST INTELLIGENCE UNIT (2012). *Benchmarking global city competitiveness*.
- EUROCHAMBRES (2007). *Regional Competitiveness Atlas. Economic analysis. Edition 2007*.
- EUROPEAN CLUSTER OBSERVATORY (2010). *Benchmarking regional competitiveness in the European Cluster Observatory*.
- EUROPEAN COMMISSION (2011). *A New Regional Competitiveness Index: Theory, Methods and Findings*.
- EUROPEAN COMMISSION (2011). *European Competitiveness Report. 1999-2011*.
- EUROPEAN COMMISSION (2017). *The EU Regional Competitiveness Index 2016*.
- GRUP DE RECERCA EN ANÀLISI QUANTITATIVA REGIONAL (AQR) (2007). *Xarxa el Perfil de la Ciutat. Indicadors d'excel·lència empresarial pels municipis de la Xarxa*.
- IMD (2015). *World Competitiveness Yearbook 2015*.
- INSTITUTO VASCO DE COMPETITIVIDAD (2007). *Indicadores y análisis de competitividad local en el País Vasco*. Gobierno Vasco.
- MORENO; D., Toharia, L.; Caprile, M. (2001) *La qualitat del treball a Catalunya en comparació a d'altres regions espanyoles i europees*. Anuari Socio-Laboral de Catalunya de la UGT. Centre de Recerca Econòmica i Social de Catalunya (CRESC) – UGT de Catalunya.
- NATIONAL COMPETITIVENESS COUNCIL (2010). *Regional Competitiveness Index of Croatia*.
- O'MAHONY, M.; VAN ARK, B. (ed.) (2004). *EU Productivity and Competitiveness, an Industry Perspective. Can Europe Resume the Catching-up Process?*. Luxembourg/GB. Office for Official Publications of the European Communities.
- PACTE INDUSTRIAL DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA (2000). *Indicadors econòmics i territorials de la Regió Metropolitana de Barcelona*.
- PORTER, M. E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. New York. Free Press.
- SOBRINO, J. (2004). *Competitividad territorial: ámbitos e indicadores de análisis. Economía, Sociedad y Territorio*, Dossier especial: 123-183.
- VYTAUTAS SNIESKA, JURGITA BRUNECKIENE (2009). *Measurement of Lithuanian Regions by Regional Competitiveness Index*. Engineering Economics.
- WORLD ECONOMIC FORUM. (2016). *The Global Competitiveness Report 2016–2017*.
- Anuari Econòmic Comarcal BBVA / Catalunya Caixa .
- Autoritat Metropolitana del Transport.
- Carmedata. Fichero de Empresas de Nueva Creación.
- Departament de Governació, Administracions Públiques i Habitatge. Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana.
- Departament de Territori i Sostenibilitat. Agència de Residus de Catalunya. Estadístiques de residus industrials.
- Departament de Territori i Sostenibilitat. Anuari estadístic.
- Departament de Treball, Afers socials i Famílies. Observatori del Treball i Model Productiu.
- Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya.
- Google maps.
- Institut d'Estadística de Catalunya.
- Ministerio de Hacienda y Función Pública. Dirección General del Catastro.
- Ministerio de Industria, energía y turismo. Secretaria de Estado de Telecomunicaciones y para la Sociedad de la Información.
- Oficina Española de Patentes y Marcas (OEPM).
- Renfe.

Principals fonts consultades

Activa Prospect SL (Research & Solutions)

Centre d'Empreses de Noves Tecnologies . Parc Tecnològic del Vallès
08290 Cerdanyola del Vallès . Barcelona . Tel. 93 5820177 Fax. 93 5801354
activaprospect@activaprospect.cat
<http://www.activaprospect.cat>

